

Vlaams
Parlement

ingediend op **15** (2020-2021) – Nr. 5-F
3 december 2020 (2020-2021)

Verslag

namens de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
uitgebracht door Joris Nachtergaele en Joke Schauvliege
aan de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie

over het ontwerp van decreet

houdende de uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2021

Samenstelling van de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid:

Voorzitter: Bart Dochy.

Vaste leden:

Arnout Coel, Cathy Coudyser, Karolien Grosemans, Sofie Joosen, Joris Nachtergaele;
Leo Pieters, Stefaan Sintobin, Frieda Verougstraete-Deschacht;
Bart Dochy, Joke Schauvliege;
Emmily Talpe, Bart Van Hulle;
Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen;
Ludwig Vandenhove.

Plaatsvervangers:

Allessia Claes, Maaïke De Vreese, Bert Maertens, Nadia Sminate, Tine van der Vloet;
Roosmarijn Beckers, Els Sterckx, Suzy Wouters;
Lode Ceyssens, Tinne Rombouts;
Tom Ongena, Bart Tommelein;
Gustaaf Pelckmans, Jeremie Vaneeckhout;
Maxim Veys.

Documenten in het dossier:

- 15** (2020-2021) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
– Nr. 2 t.e.m. 4: Amendementen
– Nr. 5-A t.e.m. E: Verslagen aan de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie
- 14** (2020-2021) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
- 13** (2020-2021) – Nr. 1: Algemene toelichting
- 13-F en Z** (2020-2021) – Nr. 1: Beleids- en begrotingstoelichtingen
- 16** (2020-2021) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof over de begroting
- 21** (2020-2021) – Nr. 1: Meerjarenraming
- 513** (2020-2021) – Nr. 1: Ontwerp van programmadecreet

INHOUD

DEEL I: LANDBOUW EN VISSERIJ	8
I. BELEIDS- EN BEGROTINGSTOELICHTING LANDBOUW EN VISSERIJ DOOR HILDE CREVITS, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW	8
1. Relancemaatregelen	8
2. Landbouwdoelstellingen voor 2021	9
2.1. Overgangsmatregelen en voorbereiding op het nieuwe GLB	9
2.2. Een sterke Vlaamse voedsel economie.....	10
2.3. Verhogen van de weerbaarheid.....	10
2.4. Aandacht voor klimaat en omgeving	10
3. Zeevisserijdoelstellingen voor 2021	11
4. Kredietevoluties	12
4.1. Begrotingsoverzicht.....	12
4.2. Programma Landbouw en Zeevisserij.....	12
4.3. Toelagen Land- en Tuinbouw	12
5. Instituut voor Landbouw- en Zeevisserijonderzoek – doelstellingen 2021	13
6. Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing – doelstellingen 2021	14
7. Apparaatskredieten	14
II. VRAGEN VAN DE COMMISSIELEDEN	15
1. Chris Steenwegen	15
2. Emmily Talpe	16
3. Bart Van Hulle	17
4. Tom Ongena	18
5. Bart Tommelein	19
6. Joke Schauvliege.....	20
7. Ludwig Vandenhove.....	21
8. Cathy Coudyser	21
9. Sofie Joosen	22
10. Karolien Grosemans	22
11. Joris Nachtergaele.....	22

III. ANTWOORDEN VAN MINISTER HILDE CREVITS	23
1. Personeelsbesparingen	23
2. Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	23
2.1. Opmaken van een Vlaams Strategisch GLB-plan.....	23
2.2. Dierenwelzijn en de verwijzing naar 'gold plating'	23
2.3. Markttransparantie en het oprichten van producenten- en brancheorganisatie	23
3. Handelsbeleid voor consumptie-eieren	24
4. Ambities inzake bio-economie en biologische landbouw	24
5. Bescherming van oorsprongsbenamingen	24
6. Paardenfokkerij.....	24
7. Agroforestry	25
8. Steun voor de nieuwe Vlaamse wijnbouwsector	25
9. Teelt van eiwithoudende gewassen	25
10. Bodempaspoort	25
11. Monitoring van de biodiversiteit.....	25
12. Advies- en begeleiding door VLIF en KRATOS.....	26
13. Actieplan voedselverliezen.....	26
14. Rondetafel Welbevinden	26
15. Wie is eigenaar van data die worden verzameld en uitgewisseld?.....	27
16. 'New breeding'-technieken.....	27
17. Werking van VLAM en samenwerking met het FAVV	27
18. VILT	28
19. Nieuwe website van het Departement Landbouw en Visserij, communicatieacties en de digitale rapporten LARA en VIRA.....	28
20. Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij.....	28
21. Recreatieve visserij	29
22. Convenant Visserij Verduurzaamt	29
23. Welzijn en veiligheid aan boord	29
24. Aquacultuur.....	29

IV. BIJKOMENDE VRAGEN VAN DE COMMISSIELEDEN	29
1. Bart Tommelein	29
2. Emmily Talpe	30
3. Sofie Joosen	30
4. Ludwig Vandenhove.....	31
5. Lode Ceyssens.....	31
6. Joke Schauvliege.....	32
7. Bart Van Hulle	33
8. Mieke Schauvliege	33
9. Cathy Coudyser	33
10. Tinne Rombouts.....	35
11. Bart Dochy.....	35
V. ANTWOORDEN VAN MINISTER HILDE CREVITS EN AANVULLENDE VRAGEN VAN DE COMMISSIELEDEN.....	35
1. Crisissen in de landbouwsector	35
1.1. COVID-19-crisis	35
1.2. De varkenssector en de Afrikaanse varkenspest.....	35
1.3. De pluimveesector en de nieuwe vogelgriep	36
1.4. De melkveesector en andere sectoren	36
1.5. Afzetbevorderende maatregelen	36
2. Brede weersverzekering.....	37
3. Besparing op subsidies.....	37
3.1. Generieke besparingen	37
3.2. Besparingen bij de Nationale Boomgaardenstichting	37
3.3. Andere besparingen	38
4. Samenwerking tussen de plantaardige praktijkcentra.....	38
5. Verder inzetten op verduurzaming.....	38
5.1. Duurzaam pesticidegebruik	38
5.2. Duurzaam waterbeheer	38
5.3. Onderzoek naar droogtetolerante teelten	39
5.4. Verhogen van koolstofgehalte in de bodem.....	39
5.5. Bedachtzaam afleveren van vergunningen.....	39
5.6. Leveren van publieke diensten binnen een economisch kader	41

6. Overgang naar een nieuw Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	43
6.1. Definitie van actieve landbouwer	43
6.2. Monitoring en controle met satellietbeelden.....	43
6.3. GLB en de Green Deal	43
6.4. Waarom een apart Strategisch GLB-plan voor Vlaanderen en Wallonië?	44
7. De voedseltop en lokale voedselstrategie	44
8. Alternatieve verdienmodellen in de landbouw	44
9. Welbevinden van landbouwers bevorderen	44
9.1. Boeren op een Kruispunt, een digitale toolbox en het actieplan Welbevinden.....	44
9.2. Verminderen van administratieve overlast.....	45
9.3. Verbeteren van het imago van landbouwers	46
9.4. Iedereen bereiken via een brede communicatie.....	46
10. Aankoop door het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van landbouwgrond in Vlaanderen	47
11. Omzetting van de Pachtwet in een aangepast Vlaams decreet.....	48
12. Convenant Visserij Verduurzaamt	49
13. Aquacultuur.....	49
14. Herziening van het GVB en inhoud van het brexitreservefonds	49
15. Monitoring van de zeevisserij	50
DEEL II: PLATTELANDSBELEID	50
I. Beleids- en begrotingstoelichting Plattelandsbeleid door Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme	50
II. Vragen en opmerkingen van de commissieleden	51
1. Emmily Talpe	51
2. Joris Nachtergaele.....	53
3. Joke Schauvliege.....	53
4. Ludwig Vandenhove.....	54
5. Jeremie Vaneeckhout.....	54
6. Tinne Rombouts	55
7. Mieke Schauvliege	55
8. Arnout Coel	56
9. Bart Van Hulle	56

III. Antwoorden van minister Zuhair Demir en aanvullende vragen van de commissieleden	57
1. Fusies van plattelandsgemeenten	57
2. Eetbare buurten, volkstuinten en buurten op den buiten.....	57
3. Afstemming van het plattelandsbeleid met andere beleidsdomeinen en bestuursniveaus.....	58
4. Een variatie in landbouwmodellen aligneren met korte keten en biolandbouw	58
5. LEADER, PDPO en afspraken met de provincies	59
6. Rekening houden met sociale en economische duurzaamheid.....	59
7. Lokale voedselstrategieën en stadslandbouw	60
8. Behouden van bankautomaten in plattelandsgemeenten.....	61
9. Regiovorming en plattelandsbeleid	61
10. Eenzaamheid op het platteland aanpakken	61
11. Vlaamse parken en landschapsparken	62
12. Beleidsplan Ruimte Vlaanderen en de link met het plattelandsbeleid	63
13. Circulaire economie en het programma Voedsellandschappen	63
14. Overleg met de landbouwsector als volwaardige economische actor op het platteland.....	64
15. Evenwicht op het platteland tussen bestaande economische activiteiten en nieuwe plannen	64
16. Geen middelen uit het Vlaams relancefonds.....	64
17. Agroforestry is geen plattelandsbeleid	65
DEEL III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMING OVER HET ONTWERP VAN DECREET	65
Gebruikte afkortingen	66
Bijlage: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid besprak op 18 en 25 november 2020 het ontwerp van decreet houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2021.

Op 18 november 2020 werd het Plattelandsbeleid toegelicht door Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme. Het Landbouw- en Visserijbeleid werd toegelicht door Hilde Crevits, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw.

Op 25 november 2020 werden de besprekingen verdergezet en werd indicatief gestemd over de uitgavenbegroting.

(Deze vergaderingen werden als videoconferentie georganiseerd.)

De presentatie van minister Hilde Crevits is raadpleegbaar op de [dossierpagina](https://dossierpagina.vlaamsparlement.be) op www.vlaamsparlement.be.

DEEL I: LANDBOUW EN VISSERIJ

I. BELEIDS- EN BEGROTINGSTOELICHTING LANDBOUW EN VISSERIJ DOOR HILDE CREVITS, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

1. Relancemaatregelen

Minister *Hilde Crevits* deelt mee dat de COVID-19-crisis heeft aangetoond dat de land- en tuinbouwsector en de agrovoedingsketen in het geheel essentieel zijn. Tegelijk moet ook worden vastgesteld dat er grote uitdagingen zijn voor het landbouw- en voedselsysteem. Een relance gericht op innovatie, digitalisering en veerkracht is meer dan ooit nodig om de agrovoedingsketen terug een toekomst te bieden.

De Vlaamse agrohandel heeft het voorbije jaar relatief goed stand gehouden met een uitvoerwaarde van 22,5 miljard euro en een invoerwaarde van 19 miljard euro. Dat blijkt uit een nieuw rapport van het Departement Landbouw en Visserij. Dat komt evenwel vooral door de goede cijfers in het eerste trimester van 2020. In die periode lag de uitvoer van agroproducten bijna 5 procent hoger dan in 2019. In april en mei slabakte de export. In juni was er een tijdelijk herstel, gevolgd door opnieuw een daling in juli. Het wordt dus afwachten wat de eindbalans over enkele maanden oplevert.

Toch waren er de voorbije maanden enkele crisismaatregelen nodig, via snelle injecties door het noodfonds voor aardappelen en sierteelt, via de versnelde afhandeling van investeringsdossiers en rampendossiers en via de bijkomende betalingen aan directe steun. Daarnaast werd ook een waarborgregeling bij het Vlaams Landbouw- en Investeringsfonds voorzien.

Jammer genoeg zitten de pluimvee-, varkens- en melksector momenteel in een moeilijke situatie. De pluimveesector wordt bedreigd door de vogelgriep, de varkenssector door de uitbraak van Afrikaanse varkenspest in Duitsland. Positief is dat men op federaal niveau een dossier heeft ingediend bij de internationale organisatie OIE om als België opnieuw de status 'vrij van Afrikaanse varkenspest' te bekomen. Dit zou de export terug op gang kunnen trekken.

Maar op korte termijn biedt dit geen soelaas voor de bedrijven die in financiële problemen zitten. De situatie werd op Europees niveau aangekaart, en België vroeg om de marktmaatregelen te activeren. Heel wat andere lidstaten hebben ook bijzondere aandacht gevraagd hiervoor. De Europese Commissie is zich bewust van

de problemen en zal de situatie monitoren. Daarnaast is een nieuwe waarborg-regeling bij het VLIF in opmaak.

Om de veerkracht van onze voedsel-economie te verhogen zal de minister bij de relance versterkt inzetten op de lokale verankering van ons voedselsysteem en de duurzame export van Vlaamse kwaliteitsproducten over de hele wereld. Innovatie en nieuwe technologieën moeten leiden tot het verhogen van ons exportaan-deel in de rest van de wereld. En indien Vlaanderen zijn marktaandeel in Groot-Brittannië wil behouden, moeten oplossingen worden uitgewerkt voor de nieuwe barrières die zullen voortkomen uit de brexit. Het jaarprogramma van VLAM zal ook oog hebben voor de lokale verankering van voeding.

Daarnaast zal de minister in het kader van de relance ook versterkt inzetten op het Vlaamse Landbouwinvesteringsfonds. Het is daarbij de bedoeling om innovatieve technieken gericht op de verduurzaming van de land- en tuinbouwbedrijven en de agrovoedingsketen sneller ingang te doen vinden. Hierbij zal er bijzondere aandacht gaan naar investeringen gericht op circulariteit, bio-economie, klimaat, biodiversiteit en de Blue Deal.

Voor de relance wordt 37 miljoen euro voorzien: 34 miljoen euro voor de investeringen op land- en tuinbouwbedrijven en de versterking van de Vlaamse voedsel-economie, en 3 miljoen euro voor het herstel van de duurzame export via VLAM.

2. Landbouwdoelstellingen voor 2021

2.1. Overgangsmaatregelen en voorbereiding op het nieuwe GLB

De start van het nieuwe Europese Gemeenschappelijke landbouwbeleid is uitgesteld tot 2023. Daarom zal de minister een aantal bestaande maatregelen verlen-gen en bijsturen, waaronder de steun van het Vlaams Landbouw- en Investerings-fonds om een versnelling hoger te schakelen op vlak van duurzaam waterbeheer, biodiversiteit en bodembeheer.

Tegelijk zal het Vlaams strategische plan dat uitvoering geeft aan het nieuwe GLB het volgende werkjaar verder vorm krijgen. Het nieuwe GLB voorziet in een aantal hefbomen om de verduurzaming van de land- en tuinbouw verder te versnellen. Het Vlaams Strategisch GLB-plan zal verder voorbereid worden in ruim overleg met alle belanghebbenden. Verduurzaming, innovatie en digitalisering met bijzondere aandacht voor de jonge landbouwers, zullen hierbij de rode draad vormen.

De directe steun van het GLB zal zo maximaal mogelijk en resultaatgericht gekop-peld aan het leveren van publieke diensten en milieuprestaties via enerzijds de randvoorwaarden, conditionaliteit genoemd in het nieuwe GLB, en anderzijds de ecoregelingen.

Naast de conditionaliteit en de ecoregelingen vormen de milieu- en klimaatverbin-tenissen een belangrijke pijler van de nieuwe groene architectuur van het GLB die landbouwers ertoe moeten aanzetten om milieu-, water-, klimaat-, biodiversiteits- en landschapsdoelen te realiseren bij hun bedrijfsvoering.

De minister streeft ook naar maatregelen die meer kansen bieden aan landbou-wers voor een verdere verbetering van hun duurzaam ondernemerschap en inno-vatie. Bij de uitwerking ervan wordt rekening gehouden met het versterken van de ondersteuning van instroom en dit zowel wat betreft overname- en opstartsteun als via top-up jonge landbouwers in de directe steun.

De eisen die de Europese Commissie stelt aan de lidstaten inzake controle, beheer en monitoring nemen in het nieuwe GLB fors toe. Dat omvat de verdere integratie van satellietbeelden en IT-investeringen om een performante uitvoering van het beleid te waarborgen.

2.2. Een sterke Vlaamse voedsel-economie

De land- en tuinbouwbedrijven zijn het startpunt van een hele Vlaamse voedsel-economie. Voeding wordt de komende jaren dan ook een speerpunt van het beleid. De minister zal met diverse stakeholders een traject opstarten om de voedsel-economie veerkrachtig en weerbaar te maken, om boer en burger te verbinden, om circulair en duurzaam ondernemerschap te promoten en zo in gezonde en duurzame voeding te voorzien voor iedereen. Lokale voeding, waaronder korte keten, krijgt hierin bijzondere aandacht.

Tegelijk zet de minister zo ook in op diverse doelstellingen van de Europese Farm to Forkstrategie die de verdere ontwikkeling van duurzame voedselsystemen vooropstelt als sleutelement voor de realisatie van de Europese Green Deal.

2.3. Verhogen van de weerbaarheid

De minister wil aan het brede publiek meer accurate data inzake landbouw en visserij ter beschikking stellen. Dat moet ook veel sneller dan vroeger kunnen gebeuren. En aan gebruikers die een hoger detailniveau nodig hebben zullen specifieke data worden aangeboden.

Er wordt ingezet op kennisdeling over de mogelijkheden van diverse duurzame verdienmodellen en op individuele adviesverlening over het meest geschikte verdienmodel voor het eigen bedrijf. Dat is zeker voor jonge landbouwers essentieel. Ook het welbevinden van de land- en tuinbouwer vraagt verhoogde aandacht.

Een verdere uitrol van de brede weersverzekering moet de weerbaarheid van de sector verder verhogen. 2020 is het eerste jaar waarin de subsidie voor de brede weersverzekering kon aangevraagd worden. Uit de voorlopige gegevens van de verzekeringsmaatschappijen blijkt dat meer dan 3000 Vlaamse landbouwers een brede weersverzekering afgesloten hebben. Het totale bedrag aan verzekeringspremies wordt geraamd op 14,5 miljoen euro. Hiervan kan maximum 65 procent gesubsidieerd worden, wat neerkomt op ongeveer 9,4 miljoen euro. Deze ondersteuning wordt aangerekend op het Vlaams Fonds voor Lastendelging waar een budget voorzien is van maximaal 13 miljoen euro.

De minister vindt 3000 afgesloten verzekeringen een goed resultaat, zeker in vergelijking met Nederland waar de weersverzekering een ingang gevonden heeft met maar 1 tot 2 procent verzekerden. Er moet ook rekening gehouden worden met het feit dat onze landbouw zeer divers is. Bovendien heeft een aantal landbouwers geen of weinig grond nodig, zoals het kweken van dieren in stallen of van planten in serres. Toch moet nog beter worden ingezet op het goed informeren van de land- en tuinbouwers zodat zij goed weten wat wel of niet in de verzekering is inbegrepen. Het komt er dus op aan om zich goed te informeren om een polis te kunnen afsluiten op maat van het bedrijf. Er zijn immers vijf maatschappijen die elk een specifieke weersverzekering aanbieden, en binnenkort komt er een zesde bij.

2.4. Aandacht voor klimaat en omgeving

Samen met de sector zal verder gewerkt worden aan de uitvoering van het convenant enterische emissies. In 2021 worden de maatregelen op het gebied van voederrantsoenen, bedrijfsmanagement en genetica verder uitgewerkt. Hierbij zijn de

implementatie, praktische haalbaarheid, monitoring en kosteneffectiviteit belangrijke aandachtspunten.

Specifiek voor klimaat zal een nieuwe maatregel gericht op het stimuleren van koolstofopslag in de bodem voorzien worden. In eerste instantie wordt er gekeken naar een LIFE-project dat het beleidsdomein Landbouw heeft ingediend samen met het ILVO om een aantal koolstofmaatregelen te vergelijken, maar dit project is nog niet goedgekeurd. Daarnaast zal getracht worden om een kortlopende grondgebonden maatregel in de overgangsperiode van het nieuwe GLB te voorzien die landbouwers stimuleert om koolstofverhogende technieken toe te passen op hun percelen, zoals het gefaseerd begrazen.

Land- en tuinbouwers zullen verder begeleid worden bij het toepassen van een adaptatiestrategie voor de droogteproblematiek op hun bedrijf en bij de teelt van eiwithoudende gewassen. Deze projecten zullen opgestart worden in 2021.

De klimaatverandering biedt opportuniteiten voor nieuwe teelten zoals de wijnbouw die sterk in opmars is. Er wordt een traject opgestart om de professionalisering van deze sector te stimuleren door in te zetten op samenwerking, kwaliteit en promotie.

Er zullen ook middelen ingezet worden voor de bijdrage vanuit landbouw aan de Blue Deal. De concrete budgetallocatie en de inhoudelijke invulling zal de komende maanden gebeuren. Er zal gefocust worden op investeringen op landbouwbedrijven, innovatie en samenwerking met de agrovoedingsbedrijven wordt gestimuleerd en er wordt voorzien in opleiding, sensibilisering en advisering van land- en tuinbouwbedrijven.

3. Zeevisserijdoelstellingen voor 2021

De visserijsector heeft tijdens de eerste COVID-19-crisis een beroep kunnen doen op een tijdelijke stilligvergoeding. De prijsevolutie tijdens de tweede crisisgolf wordt opgevolgd.

De brexit is een zeer onzekere factor waar de toekomst van de Vlaamse visserijsector voor een groot deel van afhangt. Dat zal het komende werkjaar dan ook veel energie opslorpen waarbij rekening moet worden gehouden met verschillende scenario's. Voor elk scenario wordt gewerkt aan een zo gunstig mogelijke uitkomst voor de Vlaamse visserijsector.

Daarnaast wordt in overleg met alle betrokkenen vorm gegeven aan het nieuwe operationele programma EFMZV 2021-2027 en het nieuwe convenant Visserij Verduurzaamt.

Het huidige EFMZV-programma 2014-2020 loopt af eind 2020, maar lopende of reeds aangevraagde projecten kunnen nog uitgevoerd worden tot eind 2023. De laatste besprekingen over de vorm van het nieuwe convenant EFMZV 2021-2027 worden gevoerd in de dialogen tussen Commissie, Raad en Parlement. Er wordt verwacht dat de reglementering aangenomen zal worden in de eerste helft van 2021. Op basis daarvan zal het nieuwe Vlaamse operationele programma afgerond en ingediend worden.

4. Kredietevoluties

4.1. Begrotingsoverzicht

Het beleidsdomein Landbouw en Visserij beschikt in 2021 over een beleidskrediet van afgerond 169 miljoen euro en een vereffeningskrediet van afgerond 145 miljoen euro.

De budgetten per programma, uitgedrukt in VAK, geven het volgende resultaat: 63,4 miljoen euro apparaatskredieten, 94,9 miljoen euro op het programma Landbouw en zeevisserij, 5,5 miljoen euro op het programma Landbouw- en zeevisserij-onderzoek, en 4,9 miljoen euro op het programma Promotie landbouw, tuinbouw en zeevisserij.

4.2. Programma Landbouw en Zeevisserij

Voor het programma Landbouw en Zeevisserij (KD) wordt in de begroting 2021 94,9 miljoen euro voorzien in VAK en 71,4 miljoen euro in VEK.

De grootste budgetpost binnen het programma Landbouw en Zeevisserij is het VLIF met 57,5 miljoen euro VAK en 23,5 miljoen euro VEK. Momenteel wordt de VLIF-steun voor niet-productieve investeringen herzien zodat deze maatregel meer aantrekkelijk wordt. Tegelijk wordt nagegaan hoe jonge landbouwers gestimuleerd kunnen worden om met VLIF-innovatiesteun aan de slag te gaan. Vanaf 2015 gebeurt de toekenning van de investeringssteun niet meer via open-endsysteem maar via oproepen.

Er wordt enerzijds vastgesteld dat het uitvoeringspercentage lager is. De economische situatie heeft hier zeker een impact op. Anderzijds heeft de landbouwer momenteel ongeveer drie jaar de tijd om zijn facturen in te dienen, wat een spreiding in de tijd met zich meebrengt.

4.3. Toelagen Land- en Tuinbouw

Het programma Toelagen Land- en Tuinbouw bevat 17,8 miljoen euro VAK en 18 miljoen euro VEK. Het Geïntegreerd Beheers- en Controlesysteem voor de opvolging en uitbetaling van Europese landbouwsubsidies heeft een budget van 12,36 miljoen euro (VAK/VEK). De toelage voor het Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquacultuursector bedraagt 3,9 miljoen euro VAK en 4,1 miljoen euro VEK.

Ten opzichte van de begroting 2020 is er een wijziging van -14,6 miljoen euro in VAK en -27,4 miljoen euro in VEK.

De grootste budgetbewegingen zien we op:

4.3.1. *Vlaams Landbouwinvesteringsfonds*

De betaalbehoefte bij het VLIF ligt ogenschijnlijk veel lager dan bij de begrotingsaanpassing 2020. Dit heeft echter als reden dat het overgedragen saldo van eind 2019 in 2021 zal worden gebruikt ten belope van 18.649.000 euro, waardoor de toelage aan VLIF in 2021 een aanzienlijk stuk lager komt te liggen.

4.3.2. *Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquacultuursector*

Het vastleggingskrediet voor FIVA wordt verhoogd met 1.005.000 euro en het betalingskrediet met 1.470.000 euro. Dit is het gevolg van de goedkeuring van een aantal investeringen voor energie-efficiëntie en voor het verhogen van de

veiligheid aan boord. Bovendien zijn de betalingsbehoeften naar het einde van het Europese Visserijprogramma naar gewoonte steeds hoger dan tijdens de lopende periode.

Het vastleggingskrediet van FIVA worden verdeeld over investeringen en installatie in het beroep, eerste installatie 37.000 euro, modernisering vaartuigen 3.000.000 euro, aquacultuur 500.000 euro, maatregelen van collectief en gemeenschappelijk belang 394.000 euro.

4.3.3. Geïntegreerd Beheers- en Controlesysteem

De kredieten voor deze informatietechnologie worden in 2021 verhoogd met 4.000.000 euro VAK/VEK, waarvan 2,5 miljoen euro eenmalig en 1,5 miljoen euro recurrent.

4.3.4. Werking en toelagen (KB0-1KDB2BB-WT)

Op de werking en toelagen worden bijkomende kredieten voorzien voor Paardenpunt Vlaanderen en initiatieven in het kader van innovatie rond voeding. Deze bedragen respectievelijk 325.000 euro en 2.000.000 euro. Daarnaast wordt de in 2020 toegekende overflow in VEK teruggezet ten belope van 4,2 miljoen euro. Bij de besteding van deze 2 miljoen euro gaat de voorkeur uit naar een oproep waarbij inhoudelijk maximaal zal worden ingespeeld op noden die zich aandienen.

Op dit artikel werd in 2020 een generieke besparing van 705.000 euro doorgevoerd. De subsidies aan de praktijkcentra, de fokkerij, steunpunt korte keten, bedrijfsverzorging, Bioforum en Nationale Boomgaardenstichting werden verlaagd. Dit zal ook naar 2021 worden doorgetrokken. Aan enkele organisaties werd bewust geen besparing opgelegd. Het betreft Boeren op een Kruispunt en landbouweducatie.

Op de maatregelen in het kader van PDPO III naschoolse vorming, agromilieumaatregelen, demoprojecten en EIP werd geen besparing doorgevoerd, ook niet voor zorgboerderijen, schoolfruit-schoolmelk en het bijenprogramma omdat dit gefinancierde maatregelen betreft.

Bij de begrotingsaanpassing 2020 werd uit de nettobeleidsruimte 20,7 miljoen euro ingeschreven in het kader van de erkenning van de uitzonderlijke zomer van 2019 als landbouwramp. Aangezien dit eenmalige en geen recurrente kredieten betrof, moeten deze terug naar beneden bijgesteld worden. Het bedrag wordt langs VAK-kant teruggedraaid in 2021 en langs VEK-kant blijft 5 miljoen euro behouden aangezien de behandelingstermijn voor dossiers meerdere maanden in beslag neemt voor indiening, behandeling, eventueel bezwaar en de betaling. Het restant zal dus vereffend worden in 2021.

In 2020 werd uit het Vlaams noodfonds 35 miljoen euro overgeheveld voor de sierteelt- en de aardappelsector. Voor 2021 wordt een vereffeningskrediet van 5 miljoen euro ingeschreven om de dossiers die niet afgehandeld zijn verder te kunnen vereffenen.

5. Instituut voor Landbouw- en Zeevisserijonderzoek – doelstellingen 2021

De doelstellingen van ILVO liggen in lijn met een van de prioriteiten van het Vlaamse regeerakkoord (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 31/1) om te werken aan de verdere modernisering en uitbouw van de ILVO-onderzoekinfrastructuur. Het zet in 2021 specifieke onderzoeksprojecten op met het oog op het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen die ontsloten zullen worden via de webapplicatie 'Verdienwijzer'. Digitale tools zoals de Verdienwijzer kunnen landbouwbedrijven gebruiken bij het

bepalen van het verdienmodel dat het best bij hen past. Het samenbrengen van voldoende data en inzicht in de diverse bedrijfsrisico's zijn hierbij cruciaal. Er is bijzonder veel interesse in dit thema. Recent namen ongeveer 300 personen deel aan het webinar dat ILVO organiseerde.

Door reeds enkele jaren volop in te zetten op multidisciplinair onderzoek, bouwde ILVO nationaal en internationaal een sterke reputatie op rond socio-economische aspecten van landbouwkundig onderzoek. Via de opvolging van de besprekingen die plaatsvonden bij de eerste rondetafel Welbevinden op 9 november, zal ILVO een concreet actieplan opmaken in overleg met alle betrokkenen binnen en buiten de overheid.

Daarnaast verricht ILVO wetenschappelijk onderzoek gericht op de versterking van de Vlaamse voedsel economie en onderzoek dat bijdraagt aan de uitdagingen waar de sector voor staat op het vlak van onder andere klimaatadaptatie en -mitigatie, bodem en visserij.

Voor het programma Landbouw- en zeevisserijonderzoek (KF) wordt in de begroting voor 2021 een bedrag van 5,5 miljoen euro voorzien. Het betreft de toelage vanuit landbouw aan het Eigen Vermogen ILVO. Ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2020 stijgt het krediet met 15.000 euro door indexering.

6. Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing – doelstellingen 2021

Promotie van de Vlaamse landbouw, tuinbouw en zeevisserij wordt verzorgd door de VLAM. Het project 'Lokale Voeding' wordt in 2021 verder uitgerold vanuit de rondetafel die in september plaatsvond. Vanuit vijf werven werken alle actoren in de sector samen aan een plan waarin het lokale aspect een prominente plaats krijgt. De initiatieven van primaire sector tot verwerking, retail en horeca worden gebundeld in een charter en een label dat het lokale aspect herkenbaar maakt.

De website www.lekkervanbijons.be wordt vernieuwd en zal aansluiten bij de evoluerende verwachtingen van de consument. Hierbij voorziet VLAM ook een betere aansluiting van de b2b-werking die beoogt om de VLAM-campagnes sterker zichtbaar te maken bij partners uit horeca en retail. De minister geeft graag mee dat ook het Netwerk Voedselbeleid van de Vlaamse overheid als bijdrage aan de voedselstrategie, beleidsdomeinoverschrijdende initiatieven neemt inzake voedsel.

VLAM zal ondernemers stimuleren die nieuwe afzetmarkten willen aanboren of met nieuwe producten naar bestaande afzetmarkten willen gaan via de incubator. Het gaat dan concreet om het voorzien van individuele bedrijfsondersteuning om fytosanitaire of logistieke barrières weg te werken om op nieuwe bestemmingen te kunnen afzetten. VLAM zal ook helpen om oplossingen uit te werken voor de nieuwe barrières die zullen voortkomen uit de brexit, om het marktaandeel in Groot-Brittannië te kunnen behouden.

Voor het programma Promotie Landbouw, tuinbouw en zeevisserij wordt 4,9 miljoen euro VAK/VEK voorzien als werkingstoelage voor de VLAM. Het VAK stijgt met 44.000 euro, door toepassing van de index. Het VEK daalt met 470.000 euro als gevolg van het terugzetten van de overflow.

7. Apparaatskredieten

In 2021 beschikt Landbouw en Visserij over 63,67 miljoen euro aan apparaatskredieten voor personeel en werking.

In vergelijking met de begrotingsaanpassing 2020 betekent dit een stijging van het krediet met 465.000 euro in VAK en 458.000 in VEK. Dit is het eindresultaat van een aantal bewegingen in plus en in min, die reeds werden toegelicht. De grootste wijzigingen betreffen toekenning van de index: 1.074.000 euro (VAK/VEK) en begrotingsmaatregelen van de Vlaamse Regering door besparing op personeel en werking voor -611.000 euro VAK/VEK).

II. VRAGEN VAN DE COMMISSIELEDEN

1. Chris Steenwegen

Chris Steenwegen verwijst naar de lineaire besparingen voor personeel en subsidies aan organisaties die in de schoot van de Vlaamse Regering werden afgesproken. Kan de minister een overzicht geven van de doorgevoerde besparingen op personeel en op subsidies in 2020 en welke besparingen gepland zijn in 2021? Zijn er organisaties die niet gevat zijn door de besparingen? Zijn er organisaties die extra middelen kregen?

In het digitaal landbouw- en visserijrapport werden 350 indicatoren opgenomen. Met die indicatoren en bijhorende uitleg kan het brede publiek dan snel een antwoord krijgen op vragen over landbouw en visserij. Dit is een technisch en interactief huzarenstukje waarvoor financiële middelen moeten worden voorzien. Op basis van welke referenties wordt de indicatorenlijst opgemaakt? Worden er ook andere administraties dan de landbouwadministraties betrokken? Worden er actoren betrokken? Indien ja, welke? Is er overleg geweest? En hoe ziet de indicatorenlijst eruit?

In artikel KB0-1KDB2AB-WT – communicatie land- en tuinbouw en visserij, is een aanzienlijk bedrag ingeschreven voor de aanrekening van uitgaven in het kader van het communicatiebeleid van het beleidsdomein Landbouw en Visserij. Het betreft volgens de omschrijving onder meer deelname aan beurzen en evenementen, communicatieacties, audiovisuele media, webinars en dergelijke. Kan de minister een overzicht geven van de besteding van deze middelen in 2020? Betreft het steeds weerkerende events? Welke zijn de zaken die nu reeds voorzien zijn in 2021? Wie bepaalt hoe de middelen worden besteed?

VILT is een samenwerkingsverband waarin zowel de overheid als privéorganisaties uit de hele keten participeren. Het Vlaamse regeerakkoord voorziet in een gelijk-schakeling van de publieke en private inbreng in de werking van VILT vzw. Dat is hier al mee aan de slag gegaan en verkent verschillende pistes: focus deels verleggen, bepaalde takken op een laag pitje zetten, gesprekken met mogelijke private partners. Wat was de verdeling van de middelen tussen overheid en privé tot de start van deze legislatuur? Wie had welk aandeel? Wie zijn de overheidsparticipanten en wie de private? Na een vermindering van de subsidie met 6 procent en een bijkomende van 10 procent is het duidelijk dat VILT ofwel andere partners moet vinden of de activiteiten afbouwen. Welke initiatieven neemt VILT momenteel om met deze gewijzigde situatie om te gaan?

Wat is de stand van zaken voor het aanpassen van de pachtwetgeving zoals voorzien in het Vlaamse regeerakkoord. Welke voorbereidingen moeten er nog worden genomen? Welke stappen werden er in 2020 reeds gezet? En wanneer komt er een regelgevend initiatief?

Er worden extra kredieten voorzien voor de subsidiëring van initiatieven in het kader van innovatie rond voeding. Deze maken deel uit van de invulling van netto-beleidsruimte of extra aanwending voor nieuw beleid. Hoe wordt het bedrag vastgelegd en waaraan zal het worden besteed?

De overheid subsidieert gedurende enkele jaren een deel van de verzekeringspremie die landbouwers moeten betalen om zich tegen oogstschade te verzekeren. Voor deze maatregel werd in 2020 een nieuw artikel ingeschreven, maar er werd nog geen bedrag vastgelegd. Waarom wordt er nog geen raming in de begroting opgenomen? Beschikt de minister al over voorlopige cijfers?

Het bedrag voor steuntoelagen door het VLIF ligt ongeveer 20 miljoen euro lager dan bij de begrotingsaanpassing 2020. Wat is hiervoor de reden?

Voor de emissiereductie in relatie tot het klimaatfonds is er een verlaging met 250.000 euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2020. Wat is hiervoor de reden?

In het Vlaams Parlement werd de droogteproblematiek reeds meermaals aangekaart. Daarbij werd ook gewezen op de impact van versnelde waterafvoer en van drainage door de landbouw. Er wordt heel algemeen verwezen naar de Blue Deal. Welke initiatieven zal de minister nemen om de drainage door de sector in te perken? Hoeveel middelen staan hier tegenover?

De Europese Green Deal, Farm to Fork en de biodiversiteitsstrategie gaan uit van vergaande maatregelen om de biodiversiteit in het landbouwareaal te bevorderen. Maar op dit moment is er geen gebiedsdekkende informatie over biodiversiteit in het landbouwareaal. Welke initiatieven plant de minister hiervoor? En welke middelen staan hier tegenover?

Kan de minister een overzicht geven van de raming op basis waarvan de extra financieringsnood van het FIVA werd gebaseerd?

Is er voor visserij een impuls voorzien vanuit het relancefonds? En wat zijn de plannen?

Is er een raming van de ondersteuningsnood in verschillende scenario's van de brexit?

2. Emmily Talpe

Emmily Talpe vraagt naar een overzicht van de maatregelen die in het kader van de COVID-crisis werden genomen ten gunste van de land- en tuinbouw en de visserij, met vermelding van de bedragen. En is er een zicht op de productie, de omzet, het aantal stopzettingen of faillissementen en de werkgelegenheid in de land- en tuinbouw en de visserij? En welke rol heeft de korte keten gespeeld in het beperken van de verliezen?

Wat zijn de resultaten van de rondetafel over het welbevinden in de land- en tuinbouw? Wordt er een overlegtraject opgestart? Welke timing wordt voorzien om met concrete initiatieven te komen?

De beleids- en begrotingstoelichting Landbouw en Visserij (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 13-F/1) geeft in de tabel op p. 9 een vermindering van de toelagen met 29.000 euro. Tegelijk wordt bij de evolutie van het budget de indexering als verklaring gegeven. Hoe kan dan de daling van die interne stromen worden verklaard?

Op pagina 15 stelt de minister expliciet niet aan 'gold plating' te zullen doen. Hoe verhoudt dit beleid zich tegen de ambitie van de minister van Dierenwelzijn om op dat punt wél een voortrekkersrol te willen spelen in Europa? Daarenboven stelt de federale minister van Klimaat in haar beleidsnota het volgende: "Het komt erop aan dat België een voorbeeldige lidstaat wordt en een leidende rol opneemt met

betrekking tot de Europese Green Deal, vanuit een 'first in class'-perspectief." Die ambitie overstijgt duidelijk het 'no gold plating'-principe.

Op pagina 16 wordt gesteld dat de overheidsopdracht voor de verschillende modules binnen KRATOS wordt verlengd tot volgend jaar. Is er sprake van een gewone verlenging of zullen de modaliteiten worden aangepast? Welke zijn de resultaten van de afgelopen jaren? Werd er reeds een evaluatie van de effectiviteit van KRATOS gemaakt?

En op dezelfde pagina, onder het punt van de voedselstrategie en Farm to Fork, wordt gesteld dat er bijzondere aandacht gaat naar de lokale voeding, waaronder de korte keten. Wordt er ook expliciet aandacht besteed aan de uitbouw van lokale voedselstrategieën en de ontwikkeling van stadslandbouw?

Op pagina 18 is er sprake van een nieuwe maatregel gericht op het stimuleren van koolstofopslag in de bodem. Zal in dit kader ook werk worden gemaakt van een volwaardig actieplan agroforestry en hoe ambitieus zal dit plan zijn in termen van oppervlakte?

Op dezelfde bladzijde herhaalt de minister het voornemen om werk te maken van de verdere uitbouw van een Vlaamse wijnsector, onder andere op het vlak van promotie. Wat gaat er gebeuren rond promotie? Komt er een eigen sectorfonds? Is er voldoende schaalgrootte om de sector dit budget zelf te laten dragen?

Het nieuwe actieplan 'Voedselverlies en biomassa(rest)stromen circulair 2021-2025' gaat de voedselverspilling en voedselverliezen tegen en ambieert een verdere afbouw met 30 procent. Op federaal vlak werd reeds eerder een resolutie goedgekeurd waarin de strijd tegen voedselverliezen wordt opgedreven. Wordt het Vlaamse actieplan afgestemd op de federale initiatieven?

In de begroting werd voor de brede weersverzekering een nieuw artikel ingeschreven, maar zonder enig budget. Wat is hiervan de reden? Is er ondertussen al duidelijkheid over het aantal boeren dat zich heeft verzekerd?

Het bedrag voor steuntoelagen door het VLIF ligt bijna 20 miljoen euro lager dan bij de begrotingsaanpassing 2020. Er is een groot over te dragen saldo. Wat is hiervoor de reden? Heeft dit te maken met de coronacrisis waardoor er minder investeringssteun werd aangevraagd?

De mogelijkheden van big data moeten optimaal benut worden, maar daarvoor is het nodig om uit te klaren wie eigenaar is van de data. Dat geldt in het bijzonder wanneer loonwerkers taken uitvoeren in opdracht van de landbouwer. Wie is dan eigenaar van de doorgestuurde data?

Het regeerakkoord voorziet dat het Departement Landbouw en Visserij zal worden omgevormd tot een agentschap dat onderdeel wordt van de geïntegreerde departementen WSE en EWI. Het is de bedoeling om efficiëntiewinsten te realiseren. Is er al een begin gemaakt van de omvorming? Waar liggen de efficiëntiewinsten?

3. Bart Van Hulle

Bart Van Hulle weet dat het Vlaams Strategisch GLB-plan de landenspecifieke aanbevelingen vanuit de EU moet omzetten in maatregelen die rekening houden met de eigen specifieke landbouwsituatie, maar ook met de intenties van het Vlaamse regeerakkoord voor verduurzaming, innovatie en digitalisering. In welke mate zal er ook rekening worden gehouden met het federale regeerakkoord waar ook een aantal ambitieuze engagementen rond Green Deal en Farm to Fork worden vooropgesteld?

Er komt een update van het draaiboek voor het oprichten van producenten- en brancheorganisaties. Werd er naar aanleiding hiervan een evaluatie gemaakt? Schiet de huidige regeling op bepaalde punten te kort?

Wat zijn de belangrijkste uitdagingen voor het uitwerking van het voorgenomen handelsbeleid rond consumptie-eieren? Houdt dit verband met de kritiek op de eieren en eiproducten die vanuit Oekraïne worden ingevoerd en de angst die bij onze pluimveehouders leeft om het slachtoffer te worden van oneerlijke concurrentie? Die angst is niet zozeer gebaseerd op het vlak van fytosanitaire normen, maar wel op het vlak van flankerend beleid, zoals de strengere normering rond dierenwelzijn bij ons.

Er gaat extra aandacht naar de niet-productieve investeringen van het VLIF. Betekent die 'extra' een heroriëntering van het budget met minder ruimte voor andere productieve investeringen of wordt er extra budget voorzien?

De minister spreekt over de start van projecten rond de teelt van eiwithoudende gewassen voor humane consumptie, of de teelt van eiwithoudende gewassen voor dierlijke consumptie en de toepassing ervan in een voederrantsoen. Maar wat met de toekomst van het maïsareaal? Wat is de finaliteit op langere termijn van die projecten? De verwachting is dat soja en andere eiwithoudende gewassen meer areaal gaan innemen. Sommigen beweren zelfs dat soja meer en meer maïs zal verdringen. Maar soja geeft eiwitten en maïs is krachtvoer. Beide hebben een andere functie. Hoe ziet de minister die arealen evolueren en wat dan met het krachtvoer? Moet dat dan deels geïmporteerd worden?

In 2020 werd uit het Vlaams noodfonds 35 miljoen euro overgeheveld voor de sierteelt- en de aardappelsector. Beide sectoren zijn zwaar getroffen door de coronacrisis. Kan de minister meer details geven over de vergoedingen aan de sierteeltsector? Hoeveel bedrijven, hoeveel vergoedingen? Heeft de minister zicht op welke steun de bedrijven geholpen heeft om de moeilijke periode te overleven? In de huidige lockdown zijn de omstandigheden gelukkig anders, maar zijn er al indicaties in welke mate de sierteelt een negatieve impact ondervindt van de tweede golf?

Het Departement Landbouw en Visserij ontsnapte niet aan de generieke besparingen op personeel. Hoe is het aantal personeelsleden op het departement, bij ILVO en VLAM geëvolueerd? En wat zijn de perspectieven?

De modernisering van de Pachtwet is één van de grote werven deze legislatuur. De minister heeft aangegeven dat het geen evidente oefening wordt. Welke initiatieven nam de minister reeds en wat is het tijdspad richting nieuwe Pachtwet?

4. Tom Ongena

Tom Ongena verwijst naar het Vlaamse regeerakkoord dat voorziet in een gelijkshakeling van de publieke en private inbreng in de werking van VILT vzw. De minister geeft aan dat VILT hier al mee aan de slag is gegaan. Maar tegen wanneer en via welk concreet aanpassingspad wil de minister die 50-50-regeling voor VILT bereiken?

Europa heeft een ambitieuze doelstelling rond het bioareaal in het nieuwe GLB. Geldt die doelstelling per lidstaat of voor Europa in haar geheel? Dat is belangrijk, want met een aandeel van niet eens 2 procent zit Vlaanderen mijlenver verwijderd van de ambitie van Europa. Zal Vlaanderen niet gedwongen worden tot een ambitieus actieprogramma dat de boeren aanzet om over te schakelen naar bio?

Vorig jaar toonde de minister zich bereid om na te gaan in hoever bepaalde regels uit het biolastenboek konden worden aangepast met het oog op het creëren van meer mogelijkheden voor de biosector. Een concreet voorbeeld daarvan zijn de tuinbouwgroenten: het aandeel van bio is hier quasi nul om de eenvoudige reden dat het biolastenboek bepaalt dat biotuinbouwgroenten onder glas in volle grond moeten worden geteeld. Daarom moet Vlaanderen bijvoorbeeld biokomkommers importeren uit Spanje, individueel verpakt in een plastic folie om het product vers te houden. Is de evaluatieronde reeds gestart en wanneer komen er conclusies en concrete voorstellen?

De paardenhouderij is een sector met een hoge jaaromzet, maar het landbouwaan-deel beperkt zich enkel tot de fokkerij terwijl toch veel landbouwareaal wordt inge-nomen. Hoe gaat de minister met die tweespalt om?

De zomer van 2020 belooft aanleiding te geven tot een erkenning als landbouw-ramp. Wordt daarmee rekening gehouden voor de begroting van 2021?

Paardenpunt Vlaanderen werd in het verleden vanuit platteland gesubsidieerd. Nu wordt de financiering verdergezet vanuit landbouw. Hoe valt deze switch te ver-klaren?

Er worden extra kredieten voorzien voor de subsidiëring van initiatieven in het kader van innovatie rond voeding. Wat wordt hieronder verstaan? Gaat dit ook over alternatieve eiwitten, ggo's, kweekvlees en dergelijke?

Bij de 'new breeding'-technieken wijst de minister op de expertise die ILVO de afge-lopen jaren opbouwde rond CRISPR/cas9 met focus op de mogelijkheden voor een duurzame en rendabele landbouw. Deze techniek moet een strenge maar recht-vaardige kans krijgen, zeker als het kan bijdragen tot het versterken van gewassen tegen droogte of ziektes. Zijn er aanduidingen dat Europa zou kunnen overgaan tot een meer realistische benadering van die 'new breeding'-technieken? En zo neen, welke toegevoegde waarde heeft die expertise van ILVO dan voor onze boeren?

5. Bart Tommelein

Bart Tommelein wijst op het voornemen van de minister om het eigen markt-aandeel in het Verenigd Koninkrijk ondanks een brexit toch te behouden, en pleit ervoor om oplossingen uit te werken voor eventuele barrières. In welke mate wordt er voor landbouw en visserij samengewerkt met het FAVV dat extra mensen in dienst nam die zich moeten bekommeren over de fytosanitaire normen van de voedingsproducten die tussen ons land en de Britten worden verhandeld? Hoe moet men dit samenlezen met het feit dat de VLAM verantwoordelijk wordt voor de individuele bedrijfsondersteuning om de fytosanitaire en logistieke barrières weg te werken? Waarom wordt deze taak aan de VLAM toegewezen en niet aan het Departement Landbouw en Visserij zelf?

Er wordt 32.000 euro voorzien voor een digitaal landbouw- en visserijrapport. Gaat het om een weerkerende kost omdat het digitaal rapport blijvend geüpdatet zal worden? Of gaat het om een eenmalige actie?

Met welk bedrag voor Vlaanderen wordt rekening gehouden in het brexitreserve-fonds? Welk aandeel is voor landbouw en visserij? Wordt een versterking van de VLAM en eventueel de oprichting van een apart kantoor in het Verenigd Koninkrijk overwogen om er de Vlaamse producten optimaal te promoten?

De beleidsnota van de federale minister bevoegd voor de Noordzee stelt het vol-gende: "Ook op nationaal niveau zullen we de nodige stappen nemen om de inte-griteit van de zeebodem te beschermen. Het Marien Ruimtelijk Plan voorziet drie

zones waarin bodembeschermende visserijmaatregelen kunnen genomen worden. De procedure hiertoe is vastgelegd in het Gemeenschappelijk Visserijbeleid en vereist nauwe samenwerking met Vlaanderen, de buurlanden en de Europese Commissie: "Voor 2021 streven we op basis van de resultaten van de wetenschappelijke studies die momenteel lopen naar een akkoord met Vlaanderen over een ontwerp van visserijmaatregelen in de Belgische Noordzee." Heeft de minister hiervoor al voorbereidingen getroffen? Welke zullen de belangrijkste aandachtspunten vanuit Vlaanderen zijn?

De minister spreekt over een 'vermoedelijke' herziening van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid in 2023. Vanwaar komt de onzekerheid over een herziening? Zijn er indicaties dat die er niet zou komen? Zal de minister bij een herziening van het GVB meer inzetten op aqua- en maricultuurprojecten? En wat met de nood aan investeringssteun voor nieuwe vissersboten?

De minister geeft aan dat er voor de ondersteuning van de aquacultuursector meer zal worden ingezet op de omzetting van de verworven kennis in rendabele economische activiteiten, waarbij gestreefd wordt naar duurzame en kwaliteitsvolle nicheproducten. Hoe ziet de minister dit concreet? Betekent dit een grotere financiële inspanning om investeringen in aquacultuur te betoelagen? Hoe groot raamt de minister de inspanning die door de overheid moet gedaan worden?

In 2021 worden de mogelijkheden onderzocht om een faciliterend kader te creëren om vanuit de recreatieve visserij door te stromen naar de professionele visserijsector. Heeft de minister hiervoor al concrete scenario's klaar? Tegen wanneer wil de minister de regeling van kracht laten gaan? Welk budget zal hiervoor noodzakelijk zijn?

In 2021 wordt gewerkt aan een nieuw convenant ter opvolging van het huidige convenant Visserij Verduurzaamt dat afloopt in 2020. Werd er een evaluatie van het huidige aflopende convenant gemaakt? Is er al zicht op de realisaties en de punten die niet ten volle uitvoering kregen? Wat zullen de belangrijkste nieuwe aandachtspunten in het convenant worden?

Het EFMZV loopt over de periode 2014-2020. Wat gebeurt er na dit jaar? Hoe moet dit samengelezen worden met de 'vermoedelijke' hervorming van het GVB in 2023?

6. Joke Schauvliege

Joke Schauvliege merkt een forse daling van 14,3 miljoen euro bij het programma landbouw en zeevisserij. Hoe kan deze daling verklaard worden?

VILT vzw verkrijgt minder subsidies conform afspraken in het regeerakkoord. Hoe gaan zij concreet om met de verschillende pistes om het verlies aan inkomsten te compenseren?

Er wordt gesproken over een update van het draaiboek voor het oprichten van producenten- en brancheorganisaties. Wat worden de wijzigingen?

Een overkoepelend kader met acties voor de bio-economie vanuit de Vlaamse overheid is een mooie doelstelling. Wat is het uiteindelijke opzet hiervan? Op wie zullen deze acties zich richten?

Het fokkerijbeleid van paarden zal versterkt worden in overleg met de betrokken actoren. Heeft dit overleg al plaatsgevonden? Welke aanbevelingen of problematieken spelen er?

De implementatie van de Bioverordening zal waarschijnlijk met een jaar worden uitgesteld. Wat is hiervoor de reden?

Zowel bij water, bodem, emissies en biodiversiteit is er een belangrijke rol weggelegd voor het VLIF om marktklare innovaties te ondersteunen. Hier wordt weinig gesproken over onderzoek door de overheid zelf. Welke onderzoeken vinden er op deze domeinen plaats door bijvoorbeeld het ILVO?

Het thema welbevinden is zeer actueel. De coronacrisis laat zijn sporen na op het welzijn van de land- en tuinbouwer. De minister heeft dan ook een actieplan rond dit thema aangekondigd. Wat staat er in dat plan? Vanaf wanneer treedt het in werking? Hoeveel middelen worden ervoor vrijgemaakt?

Het brexitreservfonds moet nog verdeeld worden. Is er al meer zicht op het voorstel van de Europese Commissie?

Er gaat 2 miljoen euro naar nieuwe initiatieven in het kader van innovatie rond voeding. Waarvoor zullen deze middelen worden ingezet? Wie kan hier een beroep op doen?

Hoe ver staat het operationeel programma EFMZV dat volgend jaar bij de Europese Commissie ingediend moet worden? Er wordt ook onderzocht om vanuit de recreatieve visserij door te stromen naar de professionele. Hoe zal deze doelstelling concreet worden aangepakt? Wanneer komt er een nieuwe convenant Visserij Verduurzaamt en wat zullen de grote wijzigingen zijn in vergelijking met de vorige convenant?

Er is sprake van een nieuw op te richten bedrijf in 2021 om data uit te wisselen en te connecteren met respect voor dataprivacy. Wat is de exacte rol van het op te richten bedrijf? Hoe zal de oprichten plaatsvinden?

Welke stappen zullen er in 2021 gezet worden in het project Lokale Voeding?

Er worden in 2021 een aantal COVID-gerelateerde programma's opgestart. Voor welke programma's zal er gekozen worden?

Recent waren er crisisberichten in de varkenshouderij en pluimveehouderij. Welke maatregelen overweegt de minister om de leefbaarheid in die sectoren te handhaven? En hoe gaat de minister om met de dreiging van vogelgriep en het streven naar een AVP-vrije statuut in functie van de exportmogelijkheden?

Hoe zal de minister de cruciale principes van respect en rechtszekerheid voor de boer doen nakomen?

7. Ludwig Vandenhove

Ludwig Vandenhove merkt bij de niet-productieve investeringen een daling met 30.000 euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2020. Kan de minister de oorzaak van deze daling toelichten?

De projectsteun voor innovatie daalt met 986.000 euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2020. Kan de minister deze daling verklaren?

8. Cathy Coudyser

Cathy Coudyser vraagt naar de stand van zaken van het Vlaams Strategisch GLB-plan. Welke stappen worden ondernomen en wat met de overgangperiode, tussen

het huidige GLB dat loopt tot eind 2020 en het nieuwe GLB dat start in januari 2023?

Wat zijn de gevolgen inzake weerbaarheid van de implementatie van de Europese uitvoeringsverordening EU 2019/1746 rond markttransparantie voor Vlaanderen? Welke maatregelen moeten er genomen te worden?

Welke dossiers lopen er voor het label voor oorsprongsbenaming? Of komt er nog een oproep?

Hoe ver staat de ontwikkeling van het nieuwe systeem voor databeheer in de visserij? Welke koppelingen worden er gelegd met andere databanken om de administratieve lasten te verminderen?

9. Sofie Joosen

Sofie Joosen vraagt waarom de Europese verordening voor biologische landbouw werd uitgesteld. En wanneer verwacht de minister de resultaten voor de locatie van de derde biocluster?

Welke conclusies trekt de minister uit het Enerpedia 3.0-project?

De overheid moet klantgericht en innovatief zijn, en de oprichting van een nieuwe cijferwebsite is dan ook positief. Welke zaken worden erin opgenomen?

10. Karolien Grosemans

Karolien Grosemans is blij dat er een traject wordt opgestart om de professionalisering van de wijnbouwsector te stimuleren. Wat is de timing? Welke partners werken hieraan mee? De focus in het traject zou liggen op samenwerking, kwaliteit en promotie. Wordt hiervoor enkel binnen Vlaanderen gekeken of wordt voor samenwerking en promotie ook naar het buitenland gekeken?

Wat is de timing voor de evaluatie van het structureel droogteoverleg? Welke stappen worden er in 2021 ondernomen om de Europese waterkwaliteitsdoelstellingen te behalen en op het vlak van landbouw-, mest-, en erosiebeleid af te stemmen op de derde generatie Stroomgebied Beheersplannen Water 2022-2027?

11. Joris Nachtergaele

Joris Nachtergaele vraagt naar de stand van zaken voor het ontwikkelen van het bodempaspoort. Wat zal er concreet gebeuren in 2021? Hoeveel geld wordt hiervoor vrijgemaakt? Wat met de implementatie en koppeling van beleidsinitiatieven rond erosie?

Vanaf wanneer zullen leden van de VLAM zelf bevragingen kunnen doen via het consumentenpanel? Welke afzetmarkten worden onderzocht in het kader van de relance?

De varkenssector lanceerde een noodkreet over de problematische exportsituatie en instortende prijzen. Welke maatregelen overweegt de minister? En wat is de stand van zaken voor de exportincubator? Moeten er niet meer middelen worden ingezet voor een exportrelance na de coronacrisis? En welk budget wordt er uitgetrokken voor 'hybride beurzen en virtuele contactdagen op prospectiemarkten', en wat is het plan van aanpak hiervoor?

III. ANTWOORDEN VAN MINISTER HILDE CREVITS

1. Personeelsbesparingen

Minister *Hilde Crevits* deelt mee dat het Departement Landbouw en Visserij in de periode 2020-2024 moet afbouwen met 35 personeelsleden en 1.820.000 euro. Voor IVA ILVO is dat 17 personeelsleden en 884.000 euro.

In de begroting 2020 is het personeelskrediet verlaagd met 364.000 euro voor het Departement Landbouw en Visserij, en 156.000 euro voor het ILVO. In 2021 wordt bijkomend eenzelfde verlaging doorgevoerd.

Voor het Departement Landbouw en Visserij is het aantal personeelsleden van 602 personeelsleden naar 601 geëvolueerd. Het volgende jaar zal het personeelsbestand verder afgebouwd worden, in hoofdzaak door het niet vervangen van natuurlijke afvloeiingen. Voor ILVO is het aantal personeelsleden geëvolueerd van 237 naar 226. Het volgende jaar zal het personeelsbestand verder afgebouwd worden, eveneens in hoofdzaak door niet vervangen van natuurlijke afvloei.

2. Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

2.1. Opmaken van een Vlaams Strategisch GLB-plan

Het is de bedoeling om het Vlaams Strategisch GLB-plan eind 2021 bij de Europese Commissie in te dienen. In tussentijd komt er ook nog een openbaar onderzoek in het kader van de MER en zal het strategisch plan voor goedkeuring aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd. De precieze modaliteiten en timing hiervan zullen afhangen van de uiteindelijke goedkeuring van de Europese wetgeving.

Er staan een aantal mooie ambities in het federale regeerakkoord, maar uiteraard gaat het Vlaams Strategisch GLB-plan uit van de specifieke sterkte en noden van de Vlaamse land- en tuinbouw en de maatregelen die er nodig zijn en die te laten aansluiten bij het GLB dat op Europees niveau wordt uitgewerkt. Het zal dus zaak worden om keuzes te maken. Ook de landenspecifieke aanbevelingen van de Europese Commissie zullen hierin richting geven. Dat geldt ook voor het areaal biologische landbouw waar diverse commissieleden naar vroegen.

2.2. Dierenwelzijn en de verwijzing naar 'gold plating'

In het kader van de conditionaliteit zijn er voor dierenwelzijn drie Europese richtlijnen opgenomen. Op basis daarvan moet Vlaanderen beheereisen ontwikkelen voor de dierenwelzijnsrichtlijnen kalveren, varkens en landbouwhuisdieren in het algemeen. In het kader van het behoud van een gelijk speelveld binnen de EU is het de lidstaten niet toegelaten om andere beheereisen inzake dierenwelzijn in de conditionaliteit op te nemen. Vandaar dus de verwijzing naar 'gold plating'.

2.3. Markttransparantie en het oprichten van producenten- en brancheorganisatie

Vanaf 1 januari 2021 worden de gegevensverplichtingen uitgebreid. Daarom wordt hierover een besluit van de Vlaamse Regering opgemaakt.

Het Departement Landbouw en Visserij stimuleert het oprichten van producenten- en brancheorganisaties. Zij doen dit onder meer via begeleiding en opstartsteun voor producentenorganisaties in het kader van het huidige PDPO. Dit zal in 2021 geëvalueerd worden en op basis van die aanbevelingen zal nagegaan worden hoe de begeleiding bij de oprichting en werking nog kan verbeterd worden en wat de kennisnoden hierbij zijn.

3. Handelsbeleid voor consumptie-eieren

Door het uitwerken van een handelsbeleid rond consumptie-eieren wordt uitvoering gegeven aan de Europese wetgeving hierover. De uitwerking op Vlaams niveau omhelst het toezicht op de Vlaamse leghennenbedrijven door het departement. Het houdt bijgevolg geen verband met de kritiek op eieren en eiproducten uit Oekraïne.

4. Ambities inzake bio-economie en biologische landbouw

De bio-economie omvat alle sectoren en systemen die afhankelijk zijn van biologische hulpbronnen. Het is een van de grootste en belangrijkste sectoren van Europa en omvat onder andere landbouw, bosbouw, visserij, levensmiddelen, bio-energie en biogebaseerde producten. De Vlaamse Regering zal daarom een beleidskader ter ondersteuning van de Vlaamse bio-economie voorzien. Dit gebeurt door een reeks acties: het stimuleren van onderzoek en innovatie, ondersteuning voor bedrijven, begeleiding van nieuwe samenwerkingen tussen industrie en landbouw, en flankerende beleidsmaatregelen.

De productieregels voor biologische landbouw zijn identiek voor alle landen van de Europese Unie, en dus ook voor de biotuinbouwgroenten. De teelt in volle grond is een van die basisvoorwaarden. Het is van essentieel belang dat de regels overal dezelfde zijn en overal op dezelfde manier worden toegepast. Waar nodig worden hiervoor op Europees niveau de specifieke productieregels besproken en uitgewerkt in expertengroepen.

Het uitstel van de implementatie van de nieuwe Europese Bioverordening is intussen officieel en al gepubliceerd. In de preambule wordt onder meer verwezen naar de COVID-19-crisis.

De analyse voor de locatie van de volgende Vlaamse biocluster is intussen ook uitgevoerd. Een cluster rond zuivel, in combinatie met akkerbouw in Oost-Vlaanderen (Meetjesland) werd als beste beoordeeld.

5. Bescherming van oorsprongsbenamingen

Er is momenteel slechts één dossier in voorbereiding met een officiële procedure voor het bekomen van een beschermde oorsprongsbenaming: dat van het Belgisch Witblauw Vlees. Alle informatie over de officieel lopende Vlaamse dossiers en de stap van de procedure is te volgen op de website van het Departement Landbouw en Visserij.

In dit domein worden geen specifieke oproepen voorzien want de aanvraag komt steeds vanuit het initiatief van de sector zelf. De begeleiding die het departement en VLAM hiervoor bieden, wordt regelmatig meegedeeld aan de verschillende sectoren.

6. Paardenfokkerij

Het beleid voor paardenfokkerij is een onderdeel van het landbouwbeleid want paarden fokken is een landbouwactiviteit. Er wordt het komende werkjaar voornamelijk gestreefd naar efficiëntiewinsten binnen het bestaande beleid en verder wordt er ingezet op innovatie, nieuwe fokkerijtechnieken en promotie van onze Vlaamse fokkerijproducten, zoals sportpaarden.

De ondersteuning van het PaardenPunt Vlaanderen wordt vanaf 2021 opgenomen op de begroting van Landbouw. De werking en het doel ervan sluit immers nauwer aan bij het beleidsdomein Landbouw dan bij het beleidsdomein Sport. Het omgevingsaspect valt onder de bevoegdheid van minister Demir.

7. Agroforestry

De verdere ondersteuning van boslandbouwsystemen is een van de maatregelen die voorgesteld zullen worden voor het Vlaams Strategisch GLB-plan. Naast de investeringssteun voor de aanleg van een boslandbouwsysteem, zou ook in steun kunnen voorzien worden voor het onderhoud van de bomen en de boomstroom. Deze maatregel is nog in volle uitwerking zodat nog geen inschatting in termen van oppervlakte kan gemaakt worden.

8. Steun voor de nieuwe Vlaamse wijnbouwsector

Het versterken van de huidige organisatorische werking van de vzw Belgische Wijnbouwers en het actualiseren van de productdossiers van de Vlaamse Europees beschermde appellaties moet bijdragen tot de verdere professionalisering van deze sector. Daaronder valt het creëren van een sterk imago voor de Vlaamse wijn, versterken van opleiding en kwaliteit, en onderzoek rond de mogelijkheid tot oprichting van een producentenorganisatie. Voor 2021 voorziet de minister hiervoor een ad-hocfinanciering van 60.000 euro.

De eenmalige subsidie van 60.000 euro voor de Vlaamse wijnbouw is voornamelijk bestemd om in 2021 de huidige organisatorische werking van de Belgische Wijnbouwers-vzw te versterken en onderzoek te doen rond de mogelijkheid tot oprichting van een producentenorganisatie. Het is niet de bedoeling om een nieuwe recurrente subsidie in het leven te roepen, maar wel om de opstartfase van de vzw te vergemakkelijken, zodat die verder op eigen benen kan staan. Indien de sector de nodige promotiemiddelen bij mekaar brengt, biedt VLAM aan om te zorgen voor de personele ondersteuning en kan de wijnsector mee genieten van de expertise die VLAM in huis heeft. Dit kan dan leiden tot gerichte communicatie.

9. Teelt van eiwithoudende gewassen

De minister gaat in op de vraag naar de relatie tussen de teelt van eiwithoudende gewassen en het maïsareaal. Wat er geteeld wordt is steeds een balans tussen de vraag op de markt en het financiële rendement voor de boer. Dat is met nieuwe teelten niet anders. Het grootste deel van het maïsareaal wordt niet zozeer verwerkt naar krachtvoeder maar eerder naar kuilmaïs. Dat deel van het areaal wordt meestal voor eigen gebruik geteeld en zal vermoedelijk niet snel krimpen. Mogelijks zal inderdaad een deel maïs die geteeld wordt voor korrelmaïs, vervangen worden door andere teelten. Op zich kan dit een positieve zaak zijn in de richting van meer vruchtwisseling, wat gunstig is voor de bodemkwaliteit en ziektebeheersing.

10. Bodempaspoort

De minister deelt mee dat het ILVO en het Departement Landbouw en Visserij verder werken aan de technische uitwerking van het bodempaspoort om te komen tot een eerste pilootversie in 2021. Het bodempaspoort streeft ernaar om via een overzichtelijke en eenvoudige manier de landbouwer te ondersteunen bij de interpretatie over bodemdata van zijn percelen, en om aan de hand van gekoppelde adviestools te komen tot een duurzamer bodembeheer. De informatie rond de erosiegevoeligheid van de percelen is hierbij een belangrijke parameter.

11. Monitoring van de biodiversiteit

De Europese Commissie zal een wetgevend voorstel doen om haar informatienet inzake landbouwbedrijfsboekhoudingen om te zetten in het duurzaamheidsdatanetwerk voor landbouwbedrijven. Dat gebeurt met het oog op het verzamelen van gegevens over de doelstellingen van de Farm to Fork- en biodiversiteitsstrategieën en andere duurzaamheidsindicatoren. In Vlaanderen worden de gegevens voor het

ILB verzameld via het Landbouwmonitoringsnetwerk. Voor het nieuwe GLB zal het beleidsdomein Landbouw samen met het beleidsdomein Omgeving bekijken hoe de biodiversiteit op landbouwareaal kan gemeten worden.

12. Advies- en begeleiding door VLIF en KRATOS

Via het advies- en begeleidingsproject Enerpedia 3.0 stimuleert het VLIF markt-klaare innovaties die leiden tot een verbetering van de energie-efficiëntie en de productie van hernieuwbare energie. Het accent wordt gelegd op de begeleiding van bedrijven in de diverse landbouwsubsectoren met meer gangbare energie-investeringen. Momenteel is het vervolg op Enerpedia 3.0 in voorbereiding. Op het vlak van begeleiding van landbouwbedrijven zal het accent voor een deel verschuiven naar meer technologische innovaties met een substantiële impact op het primair energieverbruik en broeikasgasemissies. Er wordt ook meer ingezet op het bereiken van onafhankelijke bedrijfsadviseurs en toeleveringen.

Wat het budget van VLIF betreft, heeft de minister reeds uitgelegd dat de betaalbehoefte bij het VLIF ogenschijnlijk veel lager dan bij de begrotingsaanpassing 2020. Maar dit heeft als reden dat het overgedragen saldo van eind 2019 in 2021 zal worden gebruikt ten belope van 18.649.000 euro, waardoor de toelage aan VLIF in 2021 een aanzienlijk stuk lager komt te liggen.

In verband met de verlenging van de PDPO-maatregel voor KRATOS, bedrijfsadvies op maat, stelt de minister dat het gaat om een verlenging van de overheidsopdracht voor alle modules, zonder de modaliteiten te wijzigen. In de voorbije jaren werden gemiddeld een 1000-tal adviezen aangevraagd door land- en tuinbouwers.

13. Actieplan voedselverliezen

Het actieplan voedselverliezen vertrekt vanuit de eigen bevoegdheden. Daarbij wordt wel opgevolgd wat er op federaal en Europees niveau gebeurt rond voedselverliezen en waar nodig wordt uiteraard afgestemd of samengewerkt. Zo is er overleg met FAVV wanneer het voedselveiligheid betreft. Er is ook samenwerking voorzien met de verschillende regio's in het kader van de Europees verplichte monitoring van voedselafval.

14. Rondetafel Welbevinden

De rondetafel Welbevinden vond plaats op 9 november 2020. Momenteel wordt een vervolgtraject opgezet om tot een concreet actieplan te komen. Er worden werktafels georganiseerd die telkens een deelaspect van het bredere probleem bestuderen en hierover concrete verbeteracties suggereren. Deze werktafels zijn open overlegmomenten waarbij relevante organisaties en actoren worden uitgenodigd.

Daarnaast wordt een onlinemethodiek voorzien die ter beschikking zal gesteld worden van de landbouworganisaties. Op basis hiervan kunnen deze organisaties het gesprek over welbevinden aangaan met hun leden. De suggesties en bezorgdheden die via deze methodiek worden aangebracht zullen meegenomen worden in de uitbouw van het actieplan. Deze methodiek zal begin december ter beschikking gesteld worden.

Hoeveel middelen hiervoor vrijgemaakt zullen worden, is afhankelijk van de inhoud en noodwendigheden van het actieplan dat wordt opgesteld.

15. Wie is eigenaar van data die worden verzameld en uitgewisseld?

Voor de landbouwsector werd de discussie over het eigenaarschap van data Europees aangepakt door het opstellen van een 'code of conduct'. Daarin is de eigenaar de persoon die de data heeft gecreëerd, samengebracht (technisch of manueel) of die iemand anders heeft opgedragen dit te doen. Dat is meestal de landbouwer zelf. Deze gedragscode is niet afdwingbaar maar het is wel een afspraak tussen de belangrijkste actoren in de sector, waaronder de Europese landbouworganisatie en de organisatie van machinefabrikanten.

De specifieke case van de loonwerkers werd ook opgenomen in deze code. Het is duidelijk dat de landbouwer de rechten heeft op de agronomische data (gewas, bodem, opbrengst, gewasbeschermingsmiddelen enzovoort). Met wie, hoelang en waarvoor deze data mogen gedeeld worden, moet de loonwerker daarom afspreken in een contract met de landbouwer.

Op 3 april 2018 startte het project de 'DataHub voor AgroFood'. Een deelplatform DjustConnect is gericht op transparantie, dataprivacy en -eigenaarschap. Er lopen momenteel besprekingen om na te gaan of het ontwikkelde platform na het project kan verder gezet worden in een andere vorm. Een van de mogelijkheden is de oprichting van een bedrijf.

Het doel van het non-profitinitiatief is om op een veilige, transparante en betrouwbare manier data te delen in de agrovoedingssector en dit op een kostenneutrale manier.

16. 'New breeding'-technieken

Er zijn aanwijzingen dat Europa initiatieven neemt om uit de impasse te geraken over de 'new breeding techniques'. Het onderzoek dat DG SANTE momenteel uitvoert en dat er is gekomen op vraag van de lidstaten, is opgenomen in de Farm to Forkstrategie. Ook de Europese Commissie beseft dat het voor Europa van groot belang is dat deze nieuwe technologie een strenge maar rechtvaardige kans moet krijgen. Dat is nodig om onze landbouw en de ganse agrovoedingssector met gelijke middelen te laten strijden tegen de maatschappelijke uitdagingen die voor ons liggen. In het voorjaar 2021 komt DG SANTE met een visie over hoe dit kan aangepakt worden. Hierbij is het evident en essentieel dat de Europese normen op het vlak van kwaliteit, voedselveiligheid, milieu en klimaat de leidraad zijn.

17. Werking van VLAM en samenwerking met het FAVV

VLAM werkt nauw samen met het FAVV. De bevoegdheidsverdeling is duidelijk en de werking is complementair. Wanneer markttoegang in een derde land nakend of in bespreking is, is er een zeer goede onderlinge ondersteuning.

VLAM werkt nu reeds intensief samen met alle exporterende bedrijven, zowel in ondersteuning van buitenlandse promotie als inhoudelijk. Deze exportbedrijven zijn stakeholders van VLAM. Door met al deze bedrijven regelmatig te overleggen is VLAM goed geplaatst om gemeenschappelijke problemen te herkennen en aan te kaarten bij het FAVV. Daarnaast voorziet VLAM ook individuele begeleiding van bedrijven. VLAM neemt hierbij een verbindende rol op tussen de exportbedrijven en het FAVV.

De combinatie van incubatoren en begeleiding van bedrijven is een logische match. Het is immers de bedoeling een coherent beleid op te zetten van individuele ondersteuning, gerichte acties vanuit bedrijven en gecoördineerde overkoepelende promotie vanuit VLAM. Deze acties moeten op het terrein passen in één strategie met een maximale impact.

Sinds het Ruslandembargo van 2014 werkt VLAM versterkt op marktdifferentiatie en risicospreiding via gerichte prospecties. VLAM beperkt zich in zijn acties dus niet tot deze of gene markt. De focus ligt op het Verenigd Koninkrijk, Zuid-Oost-Azië en Amerika, afhankelijk per sector en markttoegang. Toch blijven voor zowat alle producten het eigen binnenland, de buurlanden en de EU de belangrijkste markten.

VLAM volgt de situatie in de pluimvee- en varkenssector van nabij op. Zo organiseerde het al op 19 november 2020 virtuele contactdagen voor de Filipijnen alhoewel het exportembargo nog maar net was opgeheven. Daarnaast worden initiatieven genomen voor de belangrijkste Aziatische markten die momenteel nog dicht zijn omwille van AVP: China, Zuid-Korea en Japan.

18. VILT

VILT werd als vzw werd opgericht in 1996 en werkt sindsdien met steun van de Vlaamse overheid. Ongeveer 75 procent van de middelen komt van de overheden: vooral de Vlaamse overheid en provinciale toelagen. De rest haalt de vzw uit lidgelden van de sectoren en reclame-inkomsten. In 2019 bedroeg de toelage 355.000 euro, in 2020 312.0000 euro en in 2021 283.000 euro. De partners van VILT zijn terug te vinden op de website.

VILT werkt momenteel aan een businessplan voor de komende jaren dat verder moet besproken worden. Hierbij gaat men uit van een overgangsjaar 2021 om vanaf 2022 naar een 50-50-financiering van overheids- en private middelen over te stappen. Er wordt gezocht in de richting van nieuwe betalende partners, nieuwe sponsors, 'vrienden van VILT' en een verhoging van de reclame-inkomsten.

19. Nieuwe website van het Departement Landbouw en Visserij, communicatieacties en de digitale rapporten LARA en VIRA

De minister deelt mee dat het LARA met indicatoren werkt over de visserijsector, de landbouwsector, de deelsectoren en de agrovoedingsketen. Deze indicatoren zijn thematisch ingedeeld: structuur, innovatie, economische-, sociale- en omgevingsaspecten, markt- en prijsinformatie, maatschappij, het beleid en de agrovoedingsketen. Er is een stuurgroep die zowel bij de opmaak van het rapport als bij de opmaak van de website betrokken wordt. De leden van de SALV zijn vertegenwoordigd in de stuurgroep. Daarnaast maken ook een aantal experts en het beleidsdomein Omgeving deel uit van de stuurgroep.

Het opzetten van een nieuwe website voor het Departement Landbouw en Visserij betreft een eenmalige kost. De website zal uiteraard nog op regelmatige tijdstippen geüpdatet moeten worden.

Er kan nog geen definitief overzicht worden gegeven van de communicatiebudgetten in 2020 omdat het jaar nog niet beëindigd is. Maar 2020 was zeker een speciaal jaar omdat beurzen door corona werden geannuleerd. Deze middelen gingen echter niet verloren maar werden geheroriënteerd naar andere communicatiedoelinden. Het communicatiebudget voor 2021 is een volatiel project dat inspeelt op de noden, maar er wordt in 2021 extra ingezet op audiovisuele boodschappen, onder andere via PlattelandsTv, en verdere ontwikkeling van de digitale media waarbij websites en sociale media erg belangrijk zijn.

20. Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij

De Europese prioriteiten waarop Vlaanderen in het volgende programma EFMZV 2021-2027 kan inzetten, zullen afhankelijk zijn van wat uiteindelijk in de Europese reglementering bepaald zal worden. Hierover kan de minister vooraf geen uitsluitsel geven.

21. Recreatieve visserij

Wat de recreatieve visserij betreft, zal eerst en vooral onderzocht worden of er binnen de reglementair vastgelegde vlootcapaciteit ruimte is om bijkomende vaartuigen in de Belgische visserijvloot op te nemen. In positief geval zal in een tweede fase nagegaan worden hoe en volgens welke criteria dat kan gebeuren.

Momenteel bestaan er twee vlootsegmenten: het grootvlootsegment en het kleinvlootsegment. Een mogelijk scenario zou kunnen zijn om naast de twee bestaande segmenten een nieuw vlootsegment voor kleinschalige professionele visserij te creëren. Hiervoor dient het BVR van 16 december 2005 substantieel aangepast te worden. Dit is een delicate oefening omdat vermeden moet worden dat aan de bestaande rechten van de huidige vlootsegmenten geraakt wordt.

22. Convenant Visserij Verduurzaamt

Een formele systematische evaluatie van het convenant Visserij Verduurzaamt 2015-2020 is tot nog toe niet gebeurd omdat het nog volop in uitvoering is. Ook na 2020 is er zeker nood aan het verderzetten van de dynamiek die op gang gebracht werd.

Een nieuw convenant in de eerste helft van 2021 lijkt haalbaar en het is het beste hulpmiddel om de bereikte resultaten te consolideren en verder te bouwen aan de toekomst van de Vlaamse Visserij.

23. Welzijn en veiligheid aan boord

Investerings voor welzijn en veiligheid aan boord zijn investeringen ter bevordering van de hygiëne, gezondheid, veiligheid en arbeidsomstandigheden. Zij komen in aanmerking voor 40 procent steun in het huidige EFMZV 2014 – 2020. Deze steun bestaat voor de helft uit Europese middelen en de helft uit Vlaamse FIVA-middelen.

24. Aquacultuur

De minister ziet een belangrijke rol weggelegd voor netwerking en kennisuitwisseling via het bestaande Vlaams Aquacultuurplatform en de Vlaamse aquacultuurconsulent. In het Operationeel Programma EFMZV (2014–2020) werd steun voor investeringen in de aquacultuur voorzien. Afhankelijk van de mogelijkheden die de Europese regelgeving voor de volgende programmaperiode 2021-2027 voorziet, kan een dergelijke financiële inspanning eventueel opnieuw geleverd worden. Maar over de omvang van het budget kan voorlopig nog geen uitspraak gedaan worden.

IV. BIJKOMENDE VRAGEN VAN DE COMMISSIELEDEN

1. Bart Tommelein

Bart Tommelein is blij dat de minister inzet op een duurzame en vitale visserijsector in Vlaanderen. Initiatieven om de doorstroom van de recreatieve visserij en de kleinschalige initiatieven te bevorderen en het inzetten op rendabele economische activiteiten zoals aquacultuur. De actieve promotie van duurzame producten is eveneens positief.

Maar de brexit is een grote bedreiging en hopelijk wordt de visserijsector niet ingezet als pasmunt om tot een ogenschijnlijk bevredigend akkoord te komen. Maar een no-dealbrexit is evenmin een goede oplossing. Een blijvende toegang tot de Britse visgronden is de enige goede oplossing voor de visserijsector.

In de begroting verwijst de minister naar het brexitreservefonds van 5 miljard euro, waarvan nog niet duidelijk is welk deel voor de visserijsector wordt voorzien.

Maar het afschieten van het Meerjarig Financieel Kader door Hongarije en Polen blokkeert voorlopig dit noodfonds. Hopelijk komt er snel een oplossing voor deze impasse.

2. Emmily Talpe

Emmily Talpe noteert het antwoord van de minister dat 3000 landbouwers een weersverzekering hebben afgesloten, maar heeft de minister details over welke sectoren hierop ruim inschreven en over welk type landbouwer het gaat? Die informatie is immers belangrijk voor de sensibiliseringscampagne die de minister overweegt.

De Nationale Boomgaardenstichting zet zich in voor het behoud van hoogstammige boomgaarden. Die kunnen gecombineerd worden met weidegang voor vee en het kadert ook in de visie op lokale voeding en het verhogen van de biodiversiteit. Is het verminderen van de dotatie voor deze stichting niet in strijd met de verhoogde aandacht voor biodiversiteit in het landbouwbeleid?

Vermoedelijk is de ad-hocfinanciering voor de wijnbouw een eenmalige injectie. Is er dan geen oplossing op langere termijn in de richting van een sectorfonds met bijdragen van de leden?

De minister zet met de werktafels in op het mentale welzijn van boeren. Is er reeds een timing vastgelegd waarop een actieplan kan worden voorgesteld?

Plant de minister een evaluatie van de werking van KRATOS?

Het succes van de korte keten blijft aanhouden en lokale verkoopautomaten duiken steeds meer op. Het is belangrijk dat het gebruik van lokale producten verder gestimuleerd wordt zodat de landbouwers hier hun voordeel kunnen bij doen.

Het imago van de landbouwer kan verbeterd worden door de consument kennis te laten maken met het landbouwbedrijf, en door het plattelandstoerisme te promoten. Dat betekent een win-win voor boer en consument.

Bij het promoten van instromers in het landbouwberoep mag niet alleen op mannen worden gefocust. Ook de instroom van vrouwen moet gepromoot worden.

3. Sofie Joosen

Sofie Joosen vindt dat de Vlaamse Regering snel en accuraat gereageerd heeft op de coronacrisis. Helaas is de varkens- en pluimveesector naast corona ook nog getroffen door respectievelijk de bedreigingen van de Afrikaanse varkenspest en vogelgriep, wat de crisis nog verdiepte. Hopelijk kan de aanvraag om erkend te worden als AVP-vrije zone de export van varkensvlees terug op gang brengen, want het opslaan van varkensvlees om het later terug op de markt te brengen werkt marktverstrend.

De noodkreet van de varkenssector wordt door de minister beantwoord met onderhandelingen en eventueel een noodfinanciering, maar er moet ook verder worden gekeken naar begeleidende maatregelen zoals het verminderen van administratieve lasten.

Bij de vorige uitbraak van de vogelgriep werden de kwekerijen die snel en doeltreffend ingrepen via vroege ruimingen helaas afgestraft omdat het FAVV nog geen ruimingsbevel had gegeven. Hierdoor grepen zij naast de compensatieregeling die hiervoor werd vastgelegd. Maar gelukkig kwam de Vlaamse Regering met een noodoplossing via VLIF. Zal de minister bij het FAVV de protocollen voor de huidige

vogelgriep opvragen zodat eventuele ruimingen deze keer wel binnen de compensatieregeling kunnen vallen?

4. Ludwig Vandenhove

Het is voor *Ludwig Vandenhove* duidelijk dat zowel voor landbouw als voor visserij een beleid wordt gevoerd dat gericht is op continuïteit. Dat is niet slecht, maar er zijn ook enkele bedenkingen.

Voor de waterproblematiek sluit minister Crevits aan bij de Blue Deal van de minister van Omgeving. Toch gaat de minister ook voor zogenaamde 'quick wins', onder andere door slimme stuwtjes aan te leggen waar dat technisch en economisch een meerwaarde heeft, en afspraken te maken met Polders en Wateringen om peilstanden bindend te maken. Dat is een uitstekende zaak, want peilgestuurde drainage is een centrale oplossing om ervoor te zorgen dat meer water kan infiltreren in de bodem. Welke stappen onderneemt de minister om ander peilgestuurde drainages uit te werken? Maakt de minister een analyse van waar welke oplossingen mogelijk zijn? Worden lokale besturen gesteund in het uitwerken van oplossingen? En welke middelen zijn hiervoor voorzien binnen het aanzienlijke budget van de Blue Deal?

De minister omschrijft Polders en Wateringen als een partner, maar anderzijds gaan er stemmen op om deze dienst te laten verdwijnen in het kader van herstructureringen. In welke mate houdt de minister rekening met deze verandering, of zijn de uitspraken van minister Demir hierover enigszins voorbarig?

In welke mate stimuleert de minister onderzoek in droogteresistente teelten? En zullen landbouwers al dan niet met financiële steun gestimuleerd worden om te werken met droogteresistente gewassen? Wordt er ook gedacht aan promotiecampagnes om later de afzet ervan te bevorderen?

De Europese Commissie stuurde een brief naar de lidstaten over biodiversiteit en het verminderen van het gebruik van pesticiden met vijftien procent tegen 2030. Het milieuraapport geeft aan dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen sinds 2011 licht gestegen is. Hoe evalueert de minister deze evolutie en overweegt zij om binnen de context van het GLB maatregelen te nemen die landbouwers ondersteunen om het gebruik van pesticiden te verminderen?

Marktklare innovaties die leiden tot een verbetering van de biodiversiteit zullen door het VLIF ondersteund worden. VLIF zal aandacht hebben voor niet-productieve groene investeringen waarbij een aanzienlijk hoger steunpercentage zal worden toegekend. Over welke VLIF-investeringen gaat het en op hoeveel steun kunnen de landbouwers dan rekenen? Welke andere maatregelen worden er genomen om de agrobiodiversiteit verder te ondersteunen? En welke band wordt er gelegd met de Green Deal en de Biodiversiteitstrategie van Europa?

Specifiek voor Klimaat zal een nieuwe maatregel genomen worden, gericht op de opslag van koolstof in de bodem. Over welke maatregel gaat het en welke middelen worden hieraan verbonden?

De voorbije jaren is de uitstoot van stikstof gestegen. Landbouw is verantwoordelijk voor de helft van de uitstoot van verzurende stoffen. De vastgelegde drempelwaarden worden regelmatig overschreden. Welke acties overweegt de minister en welk standpunt neemt de minister in bij de evaluatie van emissierechten? Het beleid over behouden of afbouwen van de veestapel moet hier zeker aan verbonden worden.

De minister stelt dat bij de herziening van de Pachtwet de teeltvrijheid en de vrije keuze van teelttechniek voor de pachter zal gegarandeerd worden. Dat is lovens-

waardig, maar toch moet dat gebeuren binnen de kaders die worden aangegeven voor het milieu- en klimaatvriendelijk bewerken van de grond. Er zullen dus ook een aantal dwingende maatregelen nodig zijn.

Kan de minister bevestigen dat de consumentenorganisatie mee kunnen aanschuiven aan de rondetafel inzake voeding?

De minister zal satellietbeelden inschakelen voor controle, beheer en monitoring van landbouwtechnieken. Kan de minister hier een timing opplakken?

Bij de begrotingsopmaak 2020 stelde de minister dat een vermindering van de middelen voor proefcentra eigenlijk een rationalisatie betrof omdat onderlinge samenwerking dit zou opvangen. Hoe evalueert de minister deze samenwerking een jaar later? En wat is de weerslag op de subsidies?

De minister wil "in 2021 de kennisuitwisseling verder blijven bevorderen door het bestaande Vlaamse Aquacultuurplatform en zijn netwerking te blijven stimuleren". Kan de minister hierover enige verduidelijking geven?

"In 2021 worden de mogelijkheden onderzocht om een faciliterend kader te creëren om vanuit de recreatieve visserij door te stromen naar de professionele visserijsector." Wat zal dit faciliterend kader precies inhouden?

5. Lode Ceyssens

Lode Ceyssens is verheugd dat de paardenhouderij onder de landbouwsector ressorteert en dat de paardenhouderij er meteen ook als een belangrijke economische sector wordt erkend. De termijn tussen het kweken en het verkopen van een paard is wel verschillend met die van andere dieren. Tussen de geboorte van een veulen en de verkoop van een topsportpaard zit een hele periode. Opfokken, leren aanrijden, uitbrengen in competitieverband en voorbereiden van de verkoop vraagt een heel lange periode. Vlaanderen staat aan de top voor de genetische selectie van sportpaarden. Dat is toptechnologie en innovatie die blijvend moet onderhouden worden. Er moet over gewaakt worden dat alle stappen die volgen op de geboorte van een paard in eigen land kunnen gezet worden.

6. Joke Schauvliege

Joke Schauvliege dankt de minister voor de juiste accenten die ze in het landbouwbeleid legt, en waaruit ook blijkt dat de landbouwsector erkend wordt als een zeer belangrijke economische sector die meteen een belangrijke maatschappelijke meerwaarde realiseert. Er worden ook accenten gelegd op innovatie, het versterken van de weerbaarheid en het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen in de sector.

Het uitstel van de implementatie van de nieuwe Europese Bioverordening is intussen officieel en al gepubliceerd. In de preambule wordt onder meer verwezen naar de COVID-19-crisis.

De selectie van het Meetjesland als locatie van de volgende Vlaamse biocluster rond zuivel en akkerbouw is voor Joke Schauvliege een voorbeeld van kennis en innovatie die terecht wordt beloond.

Natuurlijk zijn er ook grote uitdagingen waar het beleid creatieve oplossingen moet voor vinden. De brexit, de uitwerking van het GLB in een Vlaams Strategisch GLB-plan, de gevolgen van COVID-19, klimaatuitdagingen, toegang tot betaalbare grond, behouden van de waterkwaliteit, de noodkreten uit de pluimvee- en varkenssector zijn er maar enkele van.

Welke bijkomende acties overweegt de minister om de brede weersverzekering nog beter bekend te maken bij de land- en tuinbouwers?

Wat is de stand van zaken voor het organiseren van de voedseltop? Er is immers nog heel wat werk om het de kennis over voeding en het imago van de land- en tuinbouwers te verbeteren.

De minister zal een actieplan ontwikkelen om het mentale welzijn van de boeren te verbeteren. Hoe ziet de minister de samenwerking met Boeren op een Kruispunt dat op dit vlak heel wat expertise kan voorleggen?

ILVO zal specifieke onderzoeksprojecten opzetten met het oog op het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen die ontsloten zullen worden via een webapplicatie. Kan de minister hier reeds een timing voor meedelen?

7. Bart Van Hulle

Bart Van Hulle noteert dat de minister voor de hervorming van de Pachtwet wacht tot er 'voldoende draagvlak' is. Hopelijk wordt dit niet als een excuus gebruikt om de hervorming op de lange baan te schuiven, want deze hervorming is voor de landbouw erg belangrijk. Kan de minister iets specifieker zijn over de timing dan enkel 'vóór het einde van de legislatuur'?

8. Mieke Schauvliege

Mieke Schauvliege vraagt naar de middelen die vanuit de Blue Deal richting landbouwbeleid zullen stromen. De middelen zouden vooral op het niveau van landbouwbedrijven geïnvesteerd worden, maar linkt de minister dat dan ook aan de peilgestuurde drainage?

Investeren in droogteresistente teelten is belangrijk, maar recent kwam ook het belang van de natte natuur sterk in de belangstelling. Ook hier zijn beheersmaatregelen nodig die aan landbouw kunnen gelinkt worden. Zijn hierover al plannen in werking of in voorbereiding?

De Europese biodiversiteitstrategie vraagt dat 10 procent van het landbouwareaal wordt ingezet om vergroening te realiseren met het oog op het verhogen van de biodiversiteit. Maar niemand weet precies hoeveel boerennatuur er op dit ogenblik aanwezig is. Kan er samen met minister Demir een systeem worden opgezet om binnen het kader van de Europese biodiversiteitstrategie tot een gebiedsgerichte monitoring te komen, om zo een beeld te krijgen van de arealen die hieraan voldoen?

Er werd gevraagd naar een overzicht van organisaties die meer en minder subsidies kregen, maar de minister heeft daar geen bedragen bij genoemd. Kan dit nog worden meegegeven? Bioforum en de Nationale Boomgaardenstichting krijgen in elk geval minder middelen. In welke mate sporen die keuzes met de aandacht die gevraagd wordt voor meer biodiversiteit en biologische landbouw en in het algemeen voor meer vergroening via de Green Deal?

9. Cathy Coudyser

Ook *Cathy Coudyser* dringt aan op een snelle omzetting van de Pachtwet in een eigen Vlaams decreet. De definitie van 'actieve landbouwer' zal ook hier niet zonder belang zijn. Wie wordt betrokken in het ontwikkelen van deze definitie en wie coördineert deze operatie?

Het Waalse pachtdecreet is reeds in werking getreden op 1 januari 2020. Kan het Departement Landbouw en Visserij contact opnemen om te leren van hun ervaringen bij zowel het opstellen als het uitvoeren van de regelgeving? Bestaat er een lijst van knelpunten en mogelijke oplossingen die overwogen worden?

Het GVB loopt nog verder tot 2023. Zoekt Vlaanderen in het kader van de herziening ervan synergiën met andere lidstaten die een gelijkaardig visserijbeleid voeren? En wanneer start het proces om het nieuwe GVB in eigen beleid om te zetten?

Zijn de prioriteiten voor de volgende periode van het EFMZV al vastgelegd en zijn er specifieke Vlaamse eisen die bij de EU nog moeten aangemeld worden? Kan er over de stand van zaken van het GVB en het EFMZV een debriefing worden georganiseerd in de commissie? En zou het ook niet nuttig zijn om in de commissie samen met de sector, de aquacultuurconsulent en kennisinstellingen van gedachte te wisselen over de toekomst van de aquacultuur in Vlaanderen?

Het dossier van de zeeboerderij is geen voorbeeld van goede samenwerking tussen de Federale Regering en de Vlaamse Regering. Nochtans is dit belangrijk om aquacultuurprojecten op zee te faciliteren. Hopelijk loopt dit in de toekomst beter want de betekenis van de aquacultuur zal binnen de visserijsector zeker aan belang winnen.

In 2021 zullen bijkomende inspanningen worden gedaan om het maritiem onderwijs en leren op de werkvloer te promoten met het oog op het veilig stellen van de instroom in de maritieme sector. Er zal ook ingezet worden op het verhogen van de kwaliteit van dit onderwijs. Kan de minister voorbeelden geven over de wijze waarop zowel de kwaliteitsverbetering als de promotie zal gebeuren? Minder dan de helft van de afgestudeerden in het maritiem onderwijs stroomt door naar de visserijsector omdat andere maritieme sectoren blijkbaar aantrekkelijker zijn. Kunnen er bijkomende inspanningen worden geleverd om de visserijsector als tewerkstelling meer aantrekkelijk te maken?

Er wordt overwogen om een nieuw vlootsegment voor kleinschalige professionele visserij te creëren. De begrotingstoelichting stelt dat de mogelijkheden onderzocht worden om een faciliterend kader te ontwikkelen. Wie onderzoekt deze mogelijkheden en wie werkt dit kader uit?

De brexitsaga blijft voortduren, maar de belangen voor onze visserijsector zijn enorm. Cathy Coudyser hoopt dat de minister de Vlaamse belangen verder blijft verdedigen en het parlement op de hoogte houdt van de verdere vorderingen.

In de hoorzitting van 13 juni 2020 (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 386/2) kwam de impact van de coronacrisis op de visserij reeds uitgebreid aan bod. Komt er tijdens de tweede coronacrisis ook een tweede stilligregeling?

De minister stelt dat in overleg met alle betrokkenen vorm gegeven wordt aan het nieuwe convenant Visserij Verduurzaamt. Kan de minister een stand van zaken geven van de huidige onderhandelingen? Doorheen de keten en tot bij de consument moet de focus worden gelegd op de traceerbaarheid van de vis en het duurzaamheidskenmerk waardoor de lastenboeken en verificatiesystemen moeten aangepast worden. Zijn er nog andere acties voorzien om de geloofwaardigheid en het vertrouwen van de consument in de duurzame visserij nog te verhogen?

Het verbeteren van de monitoring van de zeevisserij zal met het verder aanpassen van computersystemen en meetapparatuur en het uitwisselen van data, ook voor de sector directe verbeteringen met zich meebrengen inzake quotabeheer en traceren van visgronden. Daarop kan dan verder wetenschappelijk onderzoek worden verricht. In welke mate zullen er nieuwe investeringen van reders nodig zijn om dit

mee te realiseren? En moeten deze digitale innovaties al niet meegenomen worden in het maritiem onderwijs?

10. Tinne Rombouts

Tinne Rombouts sluit zich aan bij de tussenkomsten van Joke Schauvliege en Lode Ceyssens. Zij dankt de minister ook voor de positieve acties die zijn ingeschreven om de Blue Deal mee vorm te geven en de waterkwaliteit- en bevoorrading verder te verzekeren.

Het moet in elk deel van het landbouwbeleid en in de samenwerking met andere beleidsdomeinen steeds duidelijk zijn dat de landbouw een sterke economische sector is. Dat is ook bepalend voor de ruimte die er is om te investeren in innovatie en in het belang om tegemoet te komen aan de bezorgdheden van landbouwers bij het opnemen en uitvoeren van publieke diensten en maatschappelijke uitdagingen die de samenleving van de landbouwers verwacht. Helaas verkeren de varkens-, pluimvee en melkveesector momenteel in een vrij moeilijke positie en hopelijk kan voor hen een bevredigende oplossing worden aangereikt.

Het welzijn van de land- en tuinbouwers krijgt veel aandacht. Uit onderzoek blijkt dat de administratieve lasten steeds maar toenemen, en dat is niet alleen vanuit het beleidsdomein Landbouw, maar ook vanuit andere beleidsdomeinen die meer eisen stellen aan de landbouwers. Het zou goed zijn mocht de minister andere beleidsdomeinen aanspreken op hun verantwoordelijkheid om het welzijn van de landbouwers mee te helpen verhogen.

11. Bart Dochy

Bart Dochy verwijst eveneens naar de moeilijke situatie van de varkens-, pluimvee- en melkveesector. Is er een zicht op Europese middelen die eventueel kunnen ingeschakeld worden voor deze sectoren in crisis?

Bart Dochy verwijst ook naar de brief van het Algemeen Boerensyndicaat waarin de zeer moeilijke situatie in de varkenssector wordt aangekaart en waarin wordt opgeroepen tot een reeks maatregelen om de sector van de ondergang te redden. Weet de minister wanneer Europa eventueel het AVP-vrije statuut aan Vlaanderen zou kunnen toekennen en wanneer dit zou kunnen ingaan?

V. ANTWOORDEN VAN MINISTER HILDE CREVITS EN AANVULLENDE VRAGEN VAN DE COMMISSIELEDEN

1. Crisissen in de landbouwsector

1.1. COVID-19-crisis

Minister *Hilde Crevits* vindt het moeilijk te voorspellen wat de eindimpact zal zijn van de COVID-19-crisis op de productie en het aantal faillissementen. Mogelijk is de tweede coronapieak bereikt, maar het is nog onzeker hoe lang de huidige maatregelen nog zullen gelden en hoe ze in de toekomst verder zullen evolueren. Het is dus onmogelijk om nu al een volledig zicht te hebben op de impact van de crisis in de land- en tuinbouw en visserij.

1.2. De varkenssector en de Afrikaanse varkenspest

België heeft op de Europese vergadering van landbouwministers van 16 november 2020 gepleit voor ondersteuning van de Europese varkenssector door het activeren van de uitzonderlijke marktmaatregelen. Deze vraag werd gesteund door heel wat andere lidstaten, maar toch blijft het activeren van steun voor private opslag

moeilijk liggen bij de Europese Commissie omdat zij dit niet ziet als een gepaste oplossing. Dat heeft een aantal redenen. Europa vindt dat steunmaatregelen doorgaans leiden tot een toename van de vraag bij de slachthuizen, al is dat momenteel niet het geval wegens de verminderde slachtcapaciteit door besmettingen op de werkvloer of door infrastructuurproblemen wegens COVID-19-maatregelen. Steunmaatregelen drukken ook de waarde omlaag van de levende varkens. En het diepgevroren vlees wordt na opslag niet verkocht op de Europese maar op de Aziatische markt. Deze afzetmogelijkheden zijn nog altijd door COVID-19 verstoord en bovendien is de huidige vriescapaciteit zeer beperkt wegens overvolle diepvriezers. De minister blijft bij Europa aandringen op maatregelen, maar volgt intussen de markt- en prijssituatie nauwlettend op, zodat ze tijdig kan ingrijpen waar nodig, op Europees dan wel op Vlaams niveau.

Vorige week kwam het goede nieuws dat Europa groen licht geeft om België in zijn geheel terug de status toe te kennen van AVP-vrije zone. Maar de erkenning als AVP-vrije zone door de Wereldorganisatie voor Dierengezondheid is belangrijker voor de sector in Vlaanderen aangezien derde landen zich in regel op die status baseren om markttoegang te verlenen. Eens het OIE België erkent als AVP-vrij, kan Buitenlandse Zaken opnieuw onderhandelen om de embargo's op te heffen en kan de export hernemen. De aanvraag tot AVP-vrije erkenning werd al enkele weken geleden bij het OIE ingediend. Indien het OIE dit nu niet goedkeurt zal het hoogst waarschijnlijk wel gebeuren begin maart 2021 want dat is dan al twee jaar na de laatste besmetting.

1.3. De pluimveesector en de nieuwe vogelgriep

Op dit moment worden meerdere landen getroffen door een hoogpathogeen H5-vogelgriepvirus. Dit betekent dat er bij een uitbraak verplicht geruimd zal worden, in overeenstemming met de Europese en de federale wetgeving. De minister gaat ervan uit dat er in het geval van ruiming een ruimingsvergoeding zal uitbetaald worden door het FAVV. Deze situatie is anders dan bij de uitbraak van de laagpathogene virusvariant in 2018. De bestrijdingsaanpak die het FAVV volgt voor de hoogpathogene variant is stringenter en kordater.

1.4. De melkveesector en andere sectoren

Bij de eerste golf van COVID-19 heeft de Europese Commissie een aantal uitzonderlijke marktmaatregelen genomen waar ook andere sectoren konden van genieten. Zo was er onder meer de mogelijkheid tot private opslag voor magere-melkpoeder en bepaalde vleesproducten, en de mogelijkheid voor een aantal sectoren om af te wijken op een aantal mededingingsregels. Op dit moment geeft de Europese Commissie aan geen nieuwe maatregelen te zullen nemen, maar de marktsituatie wordt ook daar van nabij opgevolgd.

1.5. Afzetbevorderende maatregelen

Om de export te ondersteunen heeft de Europese Commissie twee oproepen gelanceerd tot het indienen van voorstellen voor afzetbevorderingsprogramma's. Deze oproepen vormen een aanvulling op het bestaande afzetbevorderingsbeleid van de Europese Commissie. De sectoren groenten en fruit, wijn, sierteelt, melk en zuivelproducten en aardappelen voor verwerking, kwamen in aanmerking voor afzetbevorderingssteun voor een bedrag van 10 miljoen euro. Deze oproepen zijn gericht op de sectoren die het zwaarst door de crisis zijn getroffen. Twee sectoren van VLAM hebben hierop ingetekend: sierteelt en zuivel.

2. Brede weersverzekering

Op basis van de teelten die relatief gezien het meest verzekerd werden, kan voorlopig gesteld worden dat de meest waardevolle teelten zoals fruit en ook een aantal groenten, verzekerd worden. Er wordt ook een relatief groot areaal verzekerd van de in Vlaanderen vaakst voorkomende teelten zoals grasland en maïs.

Of een brede weersverzekering interessant is voor een landbouwer, en welke specifieke polis dat moet zijn, is een individuele keuze. De minister heeft op dit ogenblik geen informatie over het profiel van landbouwers die een beroep doen op de brede weersverzekering, en dus ook niet over zij die dat niet doen.

Men mag er niet vanuit gaan dat iedere landbouwer zich per se moet verzekeren. Sommige landbouwers verkiezen structurele investeringen boven jaarlijkse verzekeringen. Anderen spreiden zelf hun risico's over hun volledige bedrijf door teeltdiversificatie. Nog anderen werken met abonnementen die op voorhand betaald worden, waarbij de klanten van die boeren een stuk participeren in de teeltrisico's.

Risicobeheer is dus maatwerk en voor een volledige analyse is het te vroeg. De volledige cijfers over de subsidie 2020 zullen pas beschikbaar zijn begin 2021. Een degelijke analyse moet zich baseren op de gegevens van meer dan een jaar, zeker omdat de maatregel maar pas gestart is. Dat neemt niet weg dat de minister tevreden is met de huidige intekeningen in de opstartfase van de brede weersverzekering. Toch worden voor 2021 nog communicatieacties gepland om landbouwers te sensibiliseren. Enerzijds is dat nodig om tijdig te bekijken of een brede weersverzekering relevant is voor het risicobeheer op hun bedrijf, en anderzijds om goed te vergelijken welke specifieke polis daarvoor dan het meest geschikt is.

Emmily Talpe bevestigt dat het nog te vroeg is om conclusies te trekken uit het aantal landbouwers dat momenteel over een weersverzekering beschikt. Toch is het belangrijk de signalen goed in de gaten te houden, zodat veeleer kan worden voorkomen dan genezen. Het afsluiten van een weersverzekering is inderdaad niet voor iedereen aangewezen, maar voor veel landbouwers kan het nuttig zijn omdat ze uit de boot dreigen te vallen indien er toch oogstschade optreedt. Na een jaar wordt er geëvalueerd, en kan er eventueel worden gesensibiliseerd om bepaalde profielen toch richting weersverzekering te bewegen.

3. Besparing op subsidies

3.1. Generieke besparingen

De *minister* deelt mee dat de generieke besparingen werden opgelegd door de Vlaamse Regering. Maar ook binnen andere subsidies heeft de minister moeten besparen. De subsidies die in de voorliggende begroting zijn opgenomen, kaderen zo goed als mogelijk binnen de beleidsdoelstellingen van de minister.

3.2. Besparingen bij de Nationale Boomgaardenstichting

De besparingen werden gespreid zodat geen enkele organisatie haar steun volledig zag wegvallen. Dat geldt ook voor de subsidie aan de Nationale Boomgaardenstichting die inderdaad zinvol werk levert rond de instandhouding van de lokale agrobiodiversiteit voor fruitboomrassen. Maar die appreciatie geldt ook voor andere organisaties die ook hun subsidie zagen verminderen. De subsidie van de Nationale Boomgaardenstichting werd verminderd met 6 procent of 4500 euro en teruggebracht naar 70.500 euro.

3.3. Andere besparingen

Ook andere organisaties zoals de praktijkcentra, het Proefcentrum Sierteelt, de fokkerijverenigingen en andere werden beperkt verminderd.

4. Samenwerking tussen de plantaardige praktijkcentra

De minister heeft het afgelopen jaar goede gesprekken gevoerd met de groep van plantaardige praktijkcentra. Er werden concrete afspraken gemaakt om hun engagement rond het versterken van de samenwerking te verankeren. Zo werd in een vernieuwing van de werking van Agrolink voorzien, waarbij de samenwerking tussen praktijkcentra, ILVO en de universiteiten versterkt werd. Daarnaast hebben de praktijkcentra ook het initiatief genomen om een aanvraag in te dienen tot formele erkenning van hun samenwerkingsverband waarbij een duidelijke missie en visie, en ook afspraken inzake de samenwerking en concurrentie op papier gezet werden. Hiermee wordt het engagement van de praktijkcentra expliciet geformaliseerd om nog meer in te zetten op samenwerking en te zoeken naar synergie.

Daarnaast wordt er gewerkt aan een nieuw wettelijk kader dat de basis legt voor de financiële ondersteuning van de praktijkcentra voor voorlichting en onderzoek in de plantaardige sectoren in Vlaanderen. Dit dossier zal binnenkort voorgelegd worden aan de Vlaamse Regering. In dit voorstel tot nieuw wettelijk kader wordt nog meer dan in het verleden de nadruk gelegd op het belang van samenwerking als expliciete voorwaarde om in aanmerking te komen voor steun. Zo zullen de praktijkcentra per teeltgroep een gezamenlijk programma moeten indienen en zullen er indicatoren voorzien worden die expliciet ingaan op het aspect samenwerking en doorstroom naar de sector van informatie en technieken.

5. Verder inzetten op verduurzaming

5.1. Duurzaam pesticidegebruik

Uiteraard streeft het landbouwbeleid naar een duurzaam pesticidegebruik en zet het in op onderzoek en opleidingen van landbouwers in het kader van geïntegreerde gewasbescherming. Er wordt voorzien in financiële ondersteuning van landbouwers die hierin investeren of die hierover bedrijfsadvies aanvragen. En binnen PDPO zijn agromilieumaatregelen voorzien gericht op verminderd pesticidegebruik. Daarnaast zet de minister ook in op handhaving van de toepassing van geïntegreerde gewasbescherming via onafhankelijke certificeringsinstanties. Ze ondersteunt ook het systeem van waarnemingen en waarschuwingen waarbij de landbouwers zeer accuraat advies ontvangen in verband met de bestrijding van plagen.

5.2. Duurzaam waterbeheer

Er werd gevraagd naar de instrumenten voor een duurzaam waterbeheer. Momenteel wordt de VLIF-maatregel 'investeringssteun voor niet-productieve investeringen' herzien. Het is de bedoeling om investeringen voor regelbare stuwen, peilbuisen, grachtherstel, aanpassingen van het slootprofiel of retentiebekkens aan een substantieel hoger percentage te steunen dan de huidige steunpercentages van 15 of 30 procent. Het jaarverslag van VLIF bevat meer gedetailleerde informatie over de steun voor bestedingen inzake duurzaam waterbeheer.

Binnen de Blue Deal wordt 34 miljoen euro voorzien voor de land- en tuinbouwsector. Dit bedrag is verdeeld als volgt: investeringen op land- en tuinbouwbedrijven (10 miljoen euro); hergebruik van restwater van voedingsbedrijven bij lokale land- en tuinbouwbedrijven (10 miljoen euro); onderzoek, innovatie inzake productie, afzet, verwerking en ketenaanpak van droogteresistente teelten (10 miljoen euro); en sensibilisering, opleiding en advisering van land- en tuinbouwers (4 miljoen euro).

Chris Steenwegen merkt op dat VLIF wel goede signalen uitstuurt inzake duurzaamheid, maar het is eigenaardig dat de minister investeringen in peilgestuurde drainage bij de niet-productieve investeringen zet. Nochtans is die investering erg nodig om ervoor te zorgen dat landbouwbedrijven toegang krijgen tot voldoende water en dat ze aan waterbeheer doen, wat van iedereen wordt verwacht. Men kan van elke investering zeggen dat ze leidt tot een milieuvriendelijker bedrijfsvoering. Een nieuwe stal zal waarschijnlijk milieuvriendelijker zijn dan een oudere, maar het is niet zeker dat de optelsom van alle inspanningen via het VLIF, toch de grootste financieringsbron in de landbouw, tot een grotere milieu-impact zal leiden. Ook daar moet men meer naar het geheel kijken.

Minister *Hilde Crevits* wijst erop dat de Nitraatrichtlijn door alle lidstaten moet worden nageleefd. Vlaanderen heeft zowat het strengste mestbeleid van de EU. Het gaat bovendien om een complexe problematiek waar ook externe invloeden spelen zoals het weer. Wanneer boeren in het voorjaar mesten, weten ze nog niet of het een goed groeiseizoen zal worden. Daarom wordt sterk ingezet op vanggewassen zodat de stikstof die overblijft na de oogst, tijdens de winter niet wegspoelt in de bodem. De peilgestuurde drainage zit bij de niet-productieve investeringen omdat ze bijdraagt tot een goede waterhuishouding van het perceel en de omgeving.

5.3. Onderzoek naar droogtetolerante teelten

De verschillende praktijkcentra actief in de plantaardige sector besteden in hun onderzoek reeds veel aandacht aan droogtetolerante teelten, bijvoorbeeld via ras-senproeven. De droogtetolerantie van gewassen speelt ook een centrale rol in de onderzoek- en veredelingsactiviteiten van ILVO. Er lopen momenteel projecten waarbij de klimaatadaptatie van soja, quinoa, voedergrassen en rode klaver onderzocht wordt. Dit onderzoek wordt versterkt en ook meer gefocust op het informeren, motiveren en begeleiden van landbouwers. Een zeer belangrijk aspect bij de introductie van een nieuw gewas in Vlaanderen, is het onderzoeken of er wel een afzetmarkt voor is. Hiervoor wordt de Food Pilot van ILVO verder uitgebouwd.

Naast droogte is ook het voorkomen van wateroverlast een belangrijk element van duurzaam waterbeheer. Bij het ILVO loopt onderzoek rond klimaatrobuuste teelten en adaptatiestrategieën. En in het kader van het nieuwe GLB worden maatregelen voorbereid rond het stimuleren van klimaatbestendige gewassen. Deze acties vanuit landbouw zijn ook opgenomen in het ontwerp van stroomgebiedbeheerplannen water 2022-2027.

5.4. Verhogen van koolstofgehalte in de bodem

Voor het verhogen van het koolstofgehalte in de bodem, werkt de administratie in het kader van het nieuwe GLB aan een maatregel om het organisch koolstofgehalte in bouwland te verhogen. Er wordt ook gewerkt aan een maatregel om grasland langer aan te houden zonder te ploegen om de verdere opbouw van organische koolstof onder de graszode te stimuleren. Er wordt momenteel nagegaan of zulke maatregel al in de overgangsperiode van het GLB in 2022 zou kunnen ingevoerd worden als tijdelijke maatregel.

5.5. Bedachtzaam afleveren van vergunningen

Landbouwers hanteren bij de uitbating van hun bedrijf al erg hoge standaarden als het gaat om de impact op het leefmilieu. Bij elke vergunningsaanvraag voor een landbouwbedrijf, of het nu gaat over een nieuwe inplanting, hernieuwing of uitbreiding, worden alle potentiële milieueffecten uitgebreid onderzocht en strikt beoordeeld. Een aanvraag voor een bedrijfsuitbreiding die aan alle voorwaarden voldoet en bijvoorbeeld een goedgekeurde MER heeft, moet zoals elke andere onderneming op een vergunning kunnen rekenen.

Chris Steenwegen heeft hier toch een aantal bedenkingen bij die in de richting gaan van een beter milieubeleid, en volgens hem heeft ook minister Demir ingezien dat er iets meer moet gebeuren om aan de milieurandvoorwaarden te voldoen. Zij neemt de kaderrichtlijn Water en de Nitraatrichtlijn als leidraad om verder te werken. Die Nitraatrichtlijn hangt als een zwaard van Damocles boven de landbouwsector. Wanneer die problematiek niet wordt aangepakt, zal daar een hoge prijs voor betaald moeten worden. Chris Steenwegen pleit voor een grondig debat daarover.

De minister stelde dat men Vlaamse landbouwbedrijven als andere bedrijven moet behandelen: als een landbouwbedrijf aan alle voorwaarden voldoet inzake MER, dan moet het de vergunning dan ook krijgen. Maar Chris Steenwegen meent dat de minister dat niet goed inschat. Het gaat niet alleen over de milieu-impact van een individueel bedrijf. Dat is een fout die men al lang maakt, ook in andere sectoren. Er is een bepaalde milieugebruiksruimte waarbinnen alle activiteiten moeten kunnen plaatsvinden. Een bedrijf kan dus wel aan de milieuvoorwaarden voldoen, maar dat betekent niet dat men erin slaagt om met de totale impact van die sector, en de optelsom van de diverse sectoren, binnen die bepaalde milieugebruiksruimte te blijven. Dat is het probleem met de mestwetgeving, de Nitraatrichtlijn, de Habitatrichtlijn en de kaderrichtlijn Water. Het is de totaalimpact in een bepaalde regio die telt. Het is nu eenmaal eigen aan landbouw dat die zich in de open ruimte afspeelt.

Tinne Rombouts is het hier niet mee eens. Ze gaat ervan uit dat elke ondernemer in eerste instantie verantwoordelijk is voor zijn eigen onderneming. Vergunningen worden nu eenmaal op ondernemingsniveau verstrekt, en moeten dus op dat niveau worden beoordeeld. Men kan ook niet ontkennen dat, als elk individueel bedrijf inspanningen doet, dat een bijdrage levert aan de totale verbetering van het geheel.

Bart Dochy geeft aan dat landbouw meer is dan economie: het is ook landschap, natuur en een sociaal gegeven, aangezien het gaat over mensen en gezinnen. In de commissie is al vaak gepraat over de problemen waar de sector mee kampt, en er zijn veel zaken zoals marktverstoring, ziektes en boycots waar Vlaanderen geen vat op heeft, maar waarvan landbouwers de gevolgen dragen. Bart Dochy vraagt daar aandacht voor, maar vraagt de minister bovenal te focussen op de zaken waar de overheid wel iets aan kan doen, zoals het vergunningenbeleid: wanneer men voldoet aan de randvoorwaarden en de milieueffecten, dan moet de vergunning kunnen worden gegeven.

Minister *Hilde Crevits* stelt dat het vergunningenbeleid met veel parameters rekening houdt. Het beoordelen van vergunningsaanvragen gebeurt op basis van een individueel aanvraagdossier. Maar bij de beoordeling van de milieu-impact van een bedrijf wordt wel degelijk rekening gehouden met cumulerende effecten zoals de effecten van andere bedrijven in de omgeving. Wanneer in de omgeving bedrijven liggen met stallen met gelijksoortige effecten waardoor de vermoedelijke impact groter wordt, dan moeten die worden aangeduid met vermelding van de relevante gegevens die betrekking hebben op de milieu-impact. Landbouw moet net als elke andere economische sector worden behandeld. Ook in andere economische sectoren wordt een vergunning niet enkel op basis van economische motieven verleend.

Chris Steenwegen bevestigt dat rechtszekerheid een belangrijke factor is voor ondernemers die vergunningen aanvragen. Maar de landbouw heeft een specifieke impact, en dus is het belangrijk om dat op ruimere schaal te bekijken, en niet alleen op bedrijfsniveau.

De *minister* is blij met de toevoeging van Chris Steenwegen over het vergunningenbeleid. Indien hij stelt dat het uitreiken van een vergunning een individuele

beoordeling is, maar in het geheel moet worden bekeken, dan is zij het daar au fond mee eens.

5.6. Leveren van publieke diensten binnen een economisch kader

De landbouwsector staat volgens de minister voor heel wat uitdagingen op het vlak van verduurzaming. De minister pleit er als bruggenbouwer voor om samen met de sector te zoeken naar oplossingen die op het terrein haalbaar zijn. Niet-realistische maatregelen of te rigide maatregelen leiden niet tot het gewenste effect op het veld en deze hebben dus ook niet het gewenste effect op het vlak van het verbeteren van de milieukwaliteit. Men moet zich ook realiseren dat de landbouwer een prijsnemer is die zijn extra inspanningen en kosten automatisch niet via de marktwerking kan doorrekenen.

Landbouwers hebben zelf veel aandacht voor hun impact op de leefomgeving. Ze innoveren voortdurend. Ze passen hun teelt- en productiemethoden continu aan, en dat niet alleen in functie van het rendement, maar ook met veel aandacht voor het leefmilieu. De minister wil die inspanningen expliciet in de verf zetten. Landbouwers produceren ons voedsel en hebben daarom een onmisbare rol in onze maatschappij. Daarom moet Vlaanderen met de nodige realiteitszin de verdere ontwikkeling van zijn landbouwbedrijven blijven garanderen en faciliteren. Ruimte voor landbouw moet daarbij het credo zijn.

Chris Steenwegen erkent dat landbouw essentieel is, maar er zijn een aantal factoren waar in de toekomst aan gewerkt moet worden. Zo zijn er plagen zoals vogelgriep, varkenspest enzovoort. Maar landbouw moet, zoals alle sectoren, voldoen aan een aantal milieurandvoorwaarden. Verder is er het Europees beleid met de Green Deal en daaraan gekoppeld de biodiversiteitsstrategie en de Farm to Fork-strategie. Dat zijn heel wat uitdagingen voor de landbouwsector.

Landbouw mag niet worden verengd tot enkel een economische sector. Landbouw bepaalt ook mee het klimaat, het landschap en de manier waarop mensen eten. Landbouw moet dus aan een aantal randvoorwaarden voldoen. Een wagen kan overal worden gebouwd, landbouwproducten niet. Er moet rekening worden gehouden met klimaat, bodem enzovoort. Landbouw bepaalt dan ook de identiteit van een regio.

Landbouw speelt een belangrijke rol in de huidige uitdagingen en heeft veel potentieel om mee te werken aan oplossingen. Maar dan moet die landbouw een vernieuwde rol opnemen en zowel natuur en biodiversiteit als de boeren versterken. Verder moet de link tussen stad en platteland, tussen consument en producent worden hersteld. Dat betekent een grondige wijziging van het huidige beleid die *Chris Steenwegen* niet terugvindt in de plannen.

Emmily Talpe is het niet eens met de stelling van *Chris Steenwegen* dat sommigen landbouw als een louter economische activiteit beschouwen. Het is uiteraard veel meer dan dat. Ze deelt ook zijn mening niet dat de minister daar onvoldoende rekening mee houdt bij de richting die ze uitgaat.

Minister *Hilde Crevits* heeft begrip voor wat *Chris Steenwegen* zegt maar is het met een aantal zaken niet eens. Zo is het volgens haar niet de boer die bepaalt wat er wordt gegeten maar is het de consument die het gedrag van de boeren aanstuurt. Wat men hier niet kan krijgen, haalt men elders wel. De minister investeert in producten die vandaag veel potentieel hebben bij de consument om te vermijden dat die producten van de andere kant van de wereld moeten komen. Dat kan naast een verbeterde milieu-impact ook een nuttige bijdrage zijn aan een beter verdienmodel voor de boeren.

Chris Steenwegen heeft niet beweerd dat de boer bepaalt of zou moeten bepalen wat de Vlaming eet, maar wou alleen aangeven dat de klassieke eetgewoonten deels samenhangen met wat wordt geteeld. Dat is heel sterk veranderd, hoewel er toch nog heel veel mensen zijn met klassieke eetgewoonten. De identiteit van een streek wordt ook voor een stuk bepaald door de producten die men er teelt. Dat is diverser geworden, en maar goed ook. Er wordt gezocht naar nieuwe mogelijkheden, maar er is ook traditie en eigenheid, en daar mag men blij om zijn.

Minister *Hilde Crevits* kan zich in deze redenering vinden. Men kan nu inderdaad de hele wereld op zijn bord krijgen. Vroeger was dat totaal anders. In Vlaanderen moet men trots worden op wat men lokaal produceert. In de warenhuizen moet er ook aandacht zijn voor wat boeren lokaal produceren. Dat is een van de Vlaamse actiepunten en dat kan ook positieve effecten hebben op de prijs van de voeding. Dat moet de strategie zijn, maar tegelijk moet er ook worden bekeken wat veel potentieel heeft bij de mensen, zoals quinoa en andere plantaardige eiwitten waar mensen nu verzot op zijn, en hoe men dat in Vlaanderen kan produceren. De minister wil daarom een eigen eiwitstrategie hebben. Dan kan worden bekeken hoe de Vlaamse boeren kunnen begeleid worden om dat rendabel te produceren. Zo krijgt men opnieuw nabijheid, en creëert men een sterkere band tussen de consument en wat de boeren produceren. Wat men hier gewoon is, is dus niet statisch maar volatiel, en innovatie helpt om bedreigingen te overwinnen.

Tinne Rombouts gaat in op de uitspraak van de heer Steenwegen dat de land- en tuinbouwsector een strategische sector is, omdat die zorgt voor onze voedselvoorziening. In coronatijden is nog meer gebleken dat het belangrijk is een eigen, lokale voedselvoorziening te hebben, maar niemand heeft ooit gesteld dat dat landbouw enkel een economische sector is. Vanuit economisch oogpunt is het weliswaar een belangrijke sector, maar die neemt ook andere rollen op zich en doet dat goed. Er zijn weinig andere sectoren die zulke diverse en belangrijke rollen spelen in de maatschappij.

Er wordt nu gesproken over een totaal nieuwe milieurol, alsof de landbouwsector die al niet opneemt. Die sector heeft de afgelopen jaren bewezen de meest innovatieve sector te zijn, die zich permanent aanpast aan wijzigingen in de maatschappij en de omgeving. Dat is echter niet evident en iedereen moet dat erkennen. Het is dus des te belangrijker dat de overheid een vertrouwde partner kan zijn om te ondersteunen. *Tinne Rombouts* is dan ook blij dat de minister duidelijk stelde dat landbouwers als ondernemers moeten worden benaderd, ook wat het vergunningenbeleid betreft. Ondernemers moeten op zijn minst kunnen rekenen op een overheid die rechtszekerheid biedt en op die manier ook vergunningen beoordeelt.

Ook *Arnout Coel* wijst *Chris Steenwegen* erop dat hij zeer kort door de bocht gaat. Zeggen dat de landbouw een belangrijke economische actor is, is immers niet hetzelfde als zeggen dat het uitsluitend een economisch gegeven is. Iedereen is het erover eens dat de landbouwer verschillende functies heeft op het platteland, zoals het beheer van de open ruimte, en een partner zijn qua milieu- en klimaatbeleid. Maar de individuele boer is uiteraard ook een ondernemer die zijn kost wil verdienen en zijn producten verkoopt. Helaas voor de sector zijn de prijzen zeer laag. Als er dan op andere maatschappelijke vlakken meer bijdragen worden verwacht die dikwijls niet vermarktbaar zijn, dan is het logisch dat er aandacht wordt gevraagd voor dat economische aspect. Men kan niet verwachten dat iemand die zeven dagen op zeven hard werkt en daar met moeite zijn kost mee verdient, vervolgens verantwoordelijk wordt gesteld voor allerlei maatschappelijke uitdagingen, die dan bijna kosteloos moeten worden gerealiseerd. *Arnout Coel* vindt het betoog van de heer Steenwegen op dat vlak nogal eenzijdig.

Minister *Hilde Crevits* sluit zich aan bij de analyse van Arnout Coel. Boeren leveren zowel vermarktbare goederen als niet-vermarktbare diensten zoals landschapszorg en koolstofopslag. De overheid moet die niet-vermarktbare diensten die een minder grote economische meerwaarde hebben, vergoeden. Dat gebeurt onder andere met de GLB-middelen. De extra kosten en de gederfde inkomsten worden financieel gecompenseerd. Dat kost de Vlaamse belastingbetaler 30 eurocent per dag.

De minister stelt bij alle fracties de gezamenlijke zorg vast om de landbouw toekomstbestendig te maken en landbouwers hun economische, sociale en ecologische rol te laten spelen, maar er is niet altijd eensgezindheid over de weg om daar te geraken.

Chris Steenwegen stelt niet te hebben willen doen uitschijnen dat collega's landbouw verenigen tot economie. Hij heeft vooral willen benadrukken dat het voor hem meer dan dat is. Omdat men in dat open landschap werkt, gaat landbouw gepaard met heel specifieke problemen en aandachtspunten. Uit de tussenkomsten van de collega's blijkt dat iedereen dat wel beseft.

6. Overgang naar een nieuw Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

6.1. Definitie van actieve landbouwer

De definitie van actieve landbouwer moet voor minister *Hilde Crevits* deel uitmaken van het Vlaams Strategisch GLB-plan. Op regelmatige basis is er overleg met het beleidsdomein Omgeving en de definitie wordt ook besproken binnen de klankbordgroep.

6.2. Monitoring en controle met satellietbeelden

Vlaanderen is een van de vijf lidstaten of regio's die sinds 2019 al gebruikmaken van het systeem van 'checks by monitoring'. Dit systeem van perceelsmonitoring door satellietbeelden vervangt het klassieke systeem van plaatscontroles. Het wordt gebruikt in de controles op de basisbetaling, de premie jonge landbouwer en voor de vergroeningsverplichtingen. Naar de toekomst toe, en zeker in het nieuwe GLB, zal dergelijk monitoringsysteem op basis van satellietbeelden nog veel meer uitgebreid worden.

6.3. GLB en de Green Deal

Chris Steenwegen vindt het verontrustend dat Frans Timmermans er als vicevoorzitter van de Europese Commissie zelf op wijst dat de Green Deal niet mogelijk is wanneer het huidige GLB wordt uitgevoerd. Dat is een enorme ontgoocheling voor iedereen die gelooft in de Green Deal en het perspectief dat die biedt. Zonder een aangepast GLB komt er dus ook geen Green Deal. *Chris Steenwegen* hoopt dan ook op een aanpassing. Vlaanderen streeft echter naar een zo licht mogelijke Green Deal op het vlak van landbouw.

Minister *Hilde Crevits* wijst erop dat het GLB ecologische, sociale en economische componenten heeft die met elkaar in balans moeten zijn. De boeren krijgen steun om aan een aantal ecologische verplichtingen te voldoen. Voedselvoorziening staat voorop maar de landbouwbedrijven leveren ook publieke diensten, landschapsonderhoud, waterberging, CO₂ uit de lucht halen, en maken deel uit van het plattelandswaefsel. Het GLB zet in op die pijlers, maar wanneer het gaat over andere doelstellingen mag niet alleen naar de landbouwers worden gekeken, aldus minister *Crevits*.

De landbouw versterken is een gemeenschappelijke doelstelling van iedereen, gericht op de kernopdracht, namelijk voedselproductie, tenzij wordt geopteerd om

de eigen voedselvoorziening op te geven en volledig afhankelijk te worden van het buitenland. Maar dat staat haaks op wat de minister wil, namelijk blijven investeren in een goede voedselproductie.

6.4. Waarom een apart Strategisch GLB-plan voor Vlaanderen en Wallonië?

Chris Steenwegen vindt het vreemd dat België als enige Europese lidstaat ijverde voor een apart strategisch plan. Heeft het daarvoor een zware prijs betaald bij de onderhandelingen? Waarom is een apart strategisch plan voor Vlaanderen en voor Wallonië nodig? Veel andere lidstaten zijn ook opgedeeld in regio's en zitten toch met dezelfde problematiek?

Minister *Hilde Crevits* deelt mee dat hier een volledig logische verklaring voor is. België is volledig geregionaliseerd terwijl dat in de andere landen niet het geval is. Het gaat over twee regio's met afzonderlijke targets, budgetten, controles en maatregelen. Noch Vlaanderen noch Wallonië wil op dat vlak een stap achteruit zetten omdat ze de volledige verantwoordelijkheid voor hun beleid willen dragen. Er wordt wel ingezet op coalities met andere lidstaten, bijvoorbeeld voor voldoende instrumenten voor jonge boeren.

7. De voedseltop en lokale voedselstrategie

In het kader van de lokale voedselstrategie streeft de minister naar een bewustere consumptie met meer aandacht voor lokale producten, gezondheid en milieu- en andere duurzaamheidsaspecten. De voedselstrategie wil dus ook een duidelijke bijdrage leveren op consumptievlak. Alle relevante stakeholders worden hierbij betrokken en consumentenorganisaties- en experts worden uitgenodigd om hier aan mee te werken. In 2021 zal er een participatief traject gestart worden met het brede middenveld om de Vlaamse visie over de voedsel economie vorm te geven via cocreatie. De voedseltop die de resultaten hiervan samenbrengt is gepland voor 2022.

8. Alternatieve verdienmodellen in de landbouw

Op 30 oktober 2020 werd een eerste onlinestudiedag georganiseerd waarbij verschillende sprekers aan de hand van inspirerende cases inzichten meegaven over opties tot verbetering van verdienmodellen. De studiedag telde ongeveer 300 inschrijvingen.

De VerdienWijzer van ILVO is een digitale webtool die landbouwers toelaat om aan de hand van eenvoudige selectiecriteria na te gaan welke aanpassingen aan een verdienmodel het beste aansluiten bij hun bedrijf, hun motivatie als ondernemer en vooral hun beoogde klanten. De pilootversie van de VerdienWijzer wordt gelanceerd tegen de zomer van 2021. Daarna voorziet het ILVO gedurende een jaar verdere verdieping, verfijning en valorisatie.

9. Welbevinden van landbouwers bevorderen

9.1. Boeren op een Kruispunt, een digitale toolbox en het actieplan Welbevinden

Met de rondetafel Welbevinden die op 9 november plaatsvond, wil de minister alle actoren aanzetten om het welbevinden van de landbouwers te helpen verbeteren. Maar de minister wacht niet op het concrete actieplan waaraan de komende maanden zal gewerkt worden om reeds te handelen. Zij zet in op de ondersteuning van de vzw Boeren op een Kruispunt en door een digitale toolbox aan te bieden aan organisaties om het thema welbevinden bespreekbaar te maken tijdens hun activiteiten.

Tegen eind 2021 moet het actieplan Welbevinden klaar zijn. De minister wil hierin verdere stappen zetten door al de kennis en ervaring samen te leggen en te onderzoeken welke initiatieven het welbevinden van de landbouwer kunnen bevorderen. Het geïntegreerde aspect is hierbij zeer belangrijk. De minister wil stressfactoren aanpakken, barrières om hulp te vragen wegwerken en individuele landbouwers sterker maken. Daarbij moet voldoende breed worden gegaan en verder worden gekeken dan enkel de gedetecteerde knelpunten.

Na de startvergadering over het welbevinden op 9 november 2020 is er begin januari 2021 een vervolgvergadering met de nauw betrokken actoren: landbouworganisaties, Boeren op een Kruispunt, ILVO, FERM en het Departement Landbouw en Visserij. Het is de bedoeling om tot een gedragen actieplan te komen.

Boeren op een Kruispunt is al lang een betrouwbaar aanspreekpunt voor landbouwers die nood hebben aan advies, een luisterend oor of concrete hulp in noodsituaties. Hun opgebouwde expertise en het werk dat zij verrichten is uniek en verdient een grote erkenning. De rol van Boeren op een Kruispunt zal versterkt worden zodat zij meer landbouwers kunnen helpen en tijdig hulp kan worden geboden. Daarbij is de grote bezorgdheid vooral het vermijden dat landbouwers te diep in een crisis komen vooraleer hulp wordt geboden. Door tijdig hulp aan te bieden kan het traject naar oplossingen, ondersteuning en hulpverlening vroeger aangevat worden.

Emmily Talpe vindt het goed dat er werk wordt gemaakt van de verbetering van het welbevinden van landbouwers. Niemand betwijfelt dat. Er is ook de samenwerking met andere partners, zoals Boeren op een Kruispunt. Zij leveren inderdaad heel wat inspanningen om de drempel voor boeren te verlagen en hun problemen op te lossen, niet alleen qua economisch advies, maar ook wat het psychologische aspect betreft.

9.2. Verminderen van administratieve overlast

Minister *Hilde Crevits* vindt het onvermijdelijk dat een moderne professionele activiteit tegenwoordig gepaard gaat met een hoop administratie en regelgeving waaraan moet voldaan worden, en dat is in de landbouw niet anders. Stress veroorzaakt door regelgeving en controles, wordt erkend als een van de factoren die een grote impact heeft op het welbevinden van de landbouwer. Dat is een element dat uitvoerig aan bod zal komen bij de concretisering van het actieplan Welbevinden. Beleid en de regels die eruit voortvloeien zijn een vertaling van maatschappelijke verwachtingen. Bovendien zijn veel van die regels het gevolg van internationale afspraken, zeker binnen de Europese Unie. De laatste decennia heeft de maatschappij immers sterke stappen gezet naar meer aandacht voor het leefmilieu, volksgezondheid, dierenwelzijn enzovoort, waarbij er een grotere verantwoordelijkheid gevraagd wordt van het bedrijfsleven. De minister zal haar collega-ministers dan ook wijzen op de impact van hun beleidsacties op het welbevinden van landbouwers.

Chris Steenwegen vindt het welbevinden van de landbouwer even essentieel als de minister. Het is dus goed dat de minister een plan van aanpak ter zake voorstelt en ondertussen ook niet stilzit en verder werkt aan de rondetafel Welbevinden. Het is niet te vermijden dat milieu- en andere regelgeving tot administratieve lasten leidt, en natuurlijk wil iedereen dat die last zo licht mogelijk is, maar de minister weet volgens Chris Steenwegen heel goed dat dat niet de oorzaak van het probleem is. Landbouwers hebben het moeilijk omdat ze moeite hebben om hun bedrijf economisch overeind te houden, omdat ze vaak enorme schulden hebben en omdat de prijs voor hun producten te laag is. Hij hoopt dat men bij de hele discussie over het welbevinden naar die onderliggende oorzaken kijkt, en niet naar het voldoen aan bepaalde regels, wat iedereen moet doen.

Bart Dochy vreest toch dat de administratieve rompslomp voor landbouwers zwaarder doorweegt dan Chris Steenwegen zich kan voorstellen. Hij hoopt dat de minister er zal in slagen om de overheidsstress stevig te reduceren.

Tinne Rombouts sluit zich hierbij aan en vindt het vreemd dat Chris Steenwegen twijfelt aan de administratieve overlast als belangrijke stressfactor voor landbouwers, waar wetenschappelijk onderzoek dat toch duidelijk aantoonde. De minister stelde daarover te zullen overleggen met collega-ministers die ter zake een belangrijke rol hebben. Dat stemt haar zeer tevreden, net als het feit dat daar de nodige aandacht aan zal worden besteed.

Chris Steenwegen verzekert de minister dat hij net als iedereen vragende partij is voor een vermindering van de administratieve rompslomp. Iedereen wil dat de administratie eenvoudiger wordt, maar het geven van subsidies vraagt ook een controle op de bestedingen. Bovendien vragen sectoren bij de opmaak van regelgeving vaak zelf uitzonderingen met het oog op mogelijke problemen, en dat maakt de regelgeving vaak complexer dan nodig.

Minister *Hilde Crevits* bevestigt dat het vereenvoudigen van de administratie niet eenvoudig is. Voor landbouwers is betaalbare grond kopzorg nummer een, maar de regels en de paperassen komen meteen daarna. De Vlaamse overheid moet dus zeker proberen om goede acties te ondernemen op dat vlak.

9.3. Verbeteren van het imago van landbouwers

De *minister* vindt dat het niet enkel aan de overheid is om aan een imagoverbetering van de landbouw te werken, maar ze blijft hier zeker op focussen. Vanaf 2021 zet ze extra in op het informeren van het brede publiek via een nieuwe website van het Departement Landbouw en Visserij: wat is landbouw, wat doen die landbouwers eigenlijk, welke keuzes maken ze op het veld of in de stal, en waarom? Hiervoor werd al een analyse van de informatienoden opgestart. De minister verwacht de resultaten hiervan in het voorjaar van 2021 en weet dan wat de Vlaming zou willen weten over landbouw en waar men die informatie zou willen gaan zoeken. Het idee hierachter is dat men pas iets leert waarderen als men het beter leert kennen.

9.4. Iedereen bereiken via een brede communicatie

Emmily Talpe vindt het belangrijk dat iedereen die er nood aan heeft ook effectief kan worden bereikt. Daarbij moet er speciale aandacht worden gegeven voor de selectie van communicatiemiddelen. Sociale media en websites zijn niet weggelegd voor oudere mensen, en de gemiddelde leeftijd van de Vlaamse landbouwer is boven de 55 jaar. Minister Demir heeft in dit kader verklaard met de gemeenten te zullen bekijken hoe een vlotte communicatie in plattelandsgemeenten kan gebeuren, zodat men iedereen kan bereiken. Zal de minister hier ook aandacht aan besteden?

De *minister* bevestigt dat zal moeten ingezet worden op brede communicatie. De website van het Departement Landbouw en Visserij wordt volgend jaar herzien en zal gebaseerd zijn op een nodenanalyse: welke informatie is nodig om het brede publiek te bereiken. Daarbij hoeven de communicatiemiddelen niet beperkt te blijven tot moderne digitale media.

10. Aankoop door het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van landbouwgrond in Vlaanderen

Het verheugt *Tinne Rombouts* dat de minister over de aankoop door Brussel van landbouwgrond in Vlaanderen heel duidelijk stelde dat het niet de bedoeling kan zijn dat een overheid op die manier een concurrent is ten aanzien van de Vlaamse land- en tuinbouw. Als men bezorgd is over het inkomen van de Vlaamse landbouwers, dan moet men niet concurreren met betrekking tot de parameters die belangrijk zijn om een inkomen te kunnen verwerven. Dan moet men bekijken hoe men kan samenwerken met landbouwers om die sector te versterken. Is er ondertussen overlegd met de Brusselse minister Alain Maron, en wat is het resultaat? Hoe denkt de minister dat verder aan te pakken?

Arnout Coel vindt dat de communicatie van Brussels minister Maron een vreemde kronkel vertoont. Het Brusselse Gewest gaat landbouwgrond aankopen, ten eerste voor de biodiversiteit en ten tweede met de ambitie om een derde van de Brusselselaars via de korte keten te voeden. Het budget daarvoor zou 150.000 euro zijn. Dat is goed voor enkele hectaren landbouwgrond, maar het is hem een raadsel hoe men daarmee 350.000 Brusselselaars gaat voeden. Dan zou men die grond superintensief moeten gebruiken. Arnout Coel neemt aan dat het niet de bedoeling is van de Vlaamse overheid om via een soort van staatsboerderijen zelf de bevolking actief te voeden. Kan de minister haar visie daarop verder toelichten? Ten slotte sluit Arnout Coel zich aan bij de vraag of dat aangekondigde overleg met het buurgewest al is opgestart.

Minister *Hilde Crevits* pleit voor een ondernemingsgeleide landbouw en niet voor een staatsgeleide landbouw. Geen van beide is perfect, maar de geschiedenis heeft bewezen dat een door de overheid gecorrigeerde markt wel degelijk werkt. Er is voor de Brusselse intentie om landbouwgrond op te kopen geen overleg geweest met Vlaanderen, en ook niet met federaal minister Willy Borsus. Brussel is nochtans een belangrijke afzetmarkt voor Vlaanderen en het is dan ook niet de bedoeling om in competitie te treden. De minister wil daarover met de bevoegde ministers overleg plegen.

Arnout Coel is het met de minister eens dat de Vlaamse boeren graag bereid zijn om kwalitatief, veilig en milieuvriendelijk geteeld voedsel te leveren aan de Brusselselaars. In het overleg moet dat duidelijk worden gemaakt aan minister Maron. Eventueel kan de toegang tot de Brusselse markt worden verbeterd, als er genoeg faciliterende maatregelen zijn, maar er is geen nood aan Brusselse staatsboerderijen op Vlaamse grond, zeker gezien de hoge grondprijzen in de Vlaamse Rand.

Chris Steenwegen nodigt de commissieleden uit om de Good Foodstrategie van Brussel te lezen. Hij denkt dat niemand dat heeft gedaan, want dat ideeetje over aankopen van landbouwgrond is eigenlijk een detail in die hele strategie. Het gaat over veel meer, en er staan veel dingen in die ook de volledige steun van de commissie zullen kunnen krijgen. Hij verwijst naar de grote aandacht die er in de commissie is voor stadslandbouw. Het gaat ook daarover. Omdat er zowel in het Brussels Gewest als in de rand errond landbouwgrond verloren gaat, wil men op beperkte schaal gronden kunnen vrijwaren voor de landbouw, zodat die niet naar bijvoorbeeld, paardenliefhebbers gaan. Dat is eigenlijk de enige bedoeling. Vlaanderen doet dat ook. Daar worden ook gronden aangekocht. Het is net de bedoeling om landbouwgrond in landbouwhanden te houden.

Minister *Hilde Crevits* verneemt nog tijdens de commissiezitting dat Brussels minister Maron zijn excuses heeft aangeboden voor zijn uitspraken over het kopen van landbouwgronden. Ze vindt het sterk dat hij dat doet. Ze zal hem uitnodigen, misschien samen met minister Borsus, om te praten over een gezamenlijke voedselstrategie. Samenwerken is altijd beter dan ruzie maken.

11. Omzetting van de Pachtwet in een aangepast Vlaams decreet

Minister *Hilde Crevits* stelt dat vóór het einde van de legislatuur de aanpassing van de Pachtwet een feit moet zijn. Dat staat ook zo in het Vlaamse regeerakkoord. Daartoe wordt een voorontwerp van decreet voorbereid om het overleg met de belanghebbenden op te starten. Zodra er voldoende draagvlak is voor het voorliggende voorstel zal een voorontwerp van decreet met eventueel uitvoeringsbesluit ter bespreking en goedkeuring aan het Vlaams Parlement worden voorgelegd.

Een belangrijk uitgangspunt is dat de teeltvrijheid van de pachter en de vrije keuze van teelttechniek wordt gegarandeerd. De Pachtwet regelt de contractuele verhouding tussen pachter en verpachter. Het uitgangspunt moet ook in die verhouding worden gezien. Dat betekent overigens niet dat de teeltvrijheid absoluut is. Die vrijheid wordt namelijk begrensd door diverse sectorregels zoals bijvoorbeeld het Mestdecreet en regels rond het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Die regels zijn van toepassing op alle landbouwpercelen en niet alleen op gepachte gronden.

Het zoeken naar voldoende draagvlak betekent niet dat de wijziging van de Pachtwet naar de Griekse kalenden wordt verwezen. Voor het einde van de legislatuur moet de aanpassing van de wet een feit zijn. Daartoe bereidt de administratie een voorontwerp van decreet en een uitvoeringsbesluit voor. Het is de bedoeling om deze in de loop van 2021 ter bespreking en goedkeuring aan de Vlaamse Regering voor te leggen met het oog op een indiening bij het Vlaamse Parlement in het voorjaar van 2022.

De Pachtwet werd in Wallonië reeds omgezet in eigen regelgeving. Die wordt door het beleidsdomein Landbouw ter inspiratie gebruikt bij het uitwerken van eigen voorstellen. Maar er bestaan belangrijke verschillen tussen de situatie in het Waalse en het Vlaamse Gewest. Zo is bijvoorbeeld de problematiek van de beschikbaarheid van landbouwgrond in Vlaanderen wezenlijk anders dan in Wallonië.

Bart Dochy is tevreden dat de minister zich engageert om een goed evenwicht te vinden tussen rechtszekerheid voor de landbouwers en de bezorgdheden van de eigenaars.

Chris Steenwegen merkt op de minister niet blij was met het idee van het Brussels Gewest om grond aan te kopen in het Vlaamse Gewest, terwijl Vlaanderen door eigen beleid dagelijks 7,3 hectare grond, voornamelijk landbouwgrond verliest. Maar hij is ervan overtuigd dat er ook in Vlaanderen nood is aan een grondbeleid. Hij hoopt dat men het daarover kan hebben naar aanleiding van de discussie over de pachtwetgeving. De overheid bezit enorm veel gronden, en dat geldt zowel voor de Vlaamse overheid, provincies, steden en gemeenten. Via die weg kan de overheid de landbouwsector mee ondersteunen en zijn verdiende plaats geven.

Jeremie Vaneekhout is blij dat er meer ambitie wordt getoond om naar betaalbare landbouw te gaan dan de afgelopen twintig jaar is waargemaakt door de diverse Vlaamse Regeringen. Hij verwacht daarom een krachtig antwoord op de problematieken van de verpaarding en de vertuining, veeleer dan wat symboolverklaringen over eventuele kleinschalige Brusselse beslissingen.

Chris Steenwegen sluit zich hierbij aan. Iedereen zit in een spreidstand als het gaat over de verpaarding, en dat geldt ook voor de partij van de minister. De landbouwsector zelf pleit terecht voor het kweken van paarden als economische sector. De Landelijke Rijverenigingen zijn als grootste paardrijvereniging een onderdeel van de Boerenbond. Dit heeft ook altijd deel uitgemaakt van het landbouwleven in Vlaanderen.

12. Convenant Visserij Verduurzaam

De *minister* deelt mee dat het huidige convenant Visserij Verduurzaam nog volop in uitvoering is. Er wordt gewerkt met doelstellingen en acties. Deze werden gedurende de ganse periode door de task force geëvalueerd en er werd waar nodig bijgestuurd. Ook na 2020 is er nood aan het verderzetten van de dynamiek die op gang gebracht is. Een nieuw convenant in de eerste helft van 2021 lijkt hiertoe aangewezen want het is het beste hulpmiddel om de bereikte resultaten te consolideren en verder te bouwen aan de toekomst van de Vlaamse Visserij. Hiertoe moeten de verschillende partners, zoals de visserijsector, kennisinstellingen, ngo's, visserijgerelateerde sectoren en overheden samenwerken en hun inspanningen op een gestructureerde manier optimaliseren.

13. Aquacultuur

Bij investeringen in de aquacultuur is een belangrijke rol weggelegd voor netwerking en kennisuitwisseling via het bestaande Vlaams Aquacultuurplatform en de Vlaamse aquacultuurconsulent.

Via het Vlaams Aquacultuurplatform wordt zoveel mogelijk kennis op een open wijze verspreid aan alle stakeholders binnen de aquacultuursector, gaande van potentiële producenten tot onderzoeksinstituten en aanverwante partners. Concreet gebeurt deze kennisdeling via de website van het aquacultuurplatform en via het jaarlijkse Vlaamse aquacultuursymposium en netwerkevent. Ondernemers kunnen met hun vragen voor ondersteuning terecht bij zowel de aquacultuurconsulent als het online-infoloket.

14. Herziening van het GVB en inhoud van het brexitreservefonds

Er wordt een herziening van het Europese Gemeenschappelijke Visserijbeleid voorzien in 2023. Momenteel ontvangen de lidstaten hierover weinig concrete informatie van de Europese Commissie. Een nieuw GVB kan niet los gezien worden van de brexit, waar op dit moment alle aandacht naar gaat.

Er is voorlopig nog niet geweten hoe het voorstel van de Europese Commissie voor het brexitreservefonds er zal uitzien. De minister kan dan ook geen details geven over de besteding van de middelen hiervan.

Jeremie Vaneekhout vindt een aantal interessante beleidslijnen terug in het visserijbeleid, maar er blijven een paar grote vragen, waaronder de voorbereiding op de brexit. In februari 2020 kwamen er positieve geluiden van de minister en de sector over de vooruitzichten qua investeringen in de nieuwe vloot. Nu stelt men vast dat dat is omgeslagen, onder andere door COVID-19, maar ook door de brexit. De combinatie van die twee zou er wel eens voor kunnen zorgen dat de marge die er eventueel zou zijn in de sector om een crisis als die van de brexit op te vangen, helemaal weg is.

Er ontbreekt voor *Jeremie Vaneekhout* een duidelijk plan over hoe de Vlaamse visserij een harde brexit overleeft als Europa niet in de nodige middelen voorziet. Er wordt steeds opgeroepen tot geduld, maar 1 januari 2021 is vlakbij. Hij hoopt dat er tegen Kerstmis een plan is en dat daar een antwoord op komt, want de sector heeft dat nodig.

Frieda Verougstraete-Deschacht noteert dat er tijdens de virtuele top van 19 november geen doorbraak kwam voor de brexit, maar deze week worden de noodmaatregelen gepubliceerd waarop men een beroep kan doen bij een no-deal. Over welke maatregelen gaat het? Ze verwijst ook naar een eerder antwoord van de minister dat bij ernstige verstoring van de marktwerking van de visserijsector door

de coronacrisis, zou worden bekeken hoe die best kan worden opgevangen. De rederijen zouden een stillegvergoeding krijgen, de enige werkbare Europese steunmaatregel die voorhanden is. Maar de huidige strenge coronamaatregelen hebben opnieuw een zware impact op de visprijzen. Veel visverwerkers zijn afhankelijk van de horeca waar er momenteel geen bestellingen zijn. Door de coronamaatregelen is ook de export beperkt. Op 28 oktober 2020 was er nog geen effect van de lockdown op de visprijs of de aanvoer door de visserijsector. Is dat vandaag nog altijd zo?

Visserij valt onder voedsel en is dus een essentiële sector. Vissers blijven dus actief ondanks de lockdown maar doordat horeca en toeleveranciers wel gesloten zijn, kennen zij grote omzetverliezen zonder compensaties. Frieda Verougstraete-Deschacht vraagt extra steunmaatregelen om die verliezen te compenseren.

Minister *Hilde Crevits* bevestigt dat er nog geen doorbraak is in de brexitonderhandelingen. De steunmaatregelen zitten vervat in de Brexit Adjustment Reserve en in de reguliere fondsen zoals het EFMZV. Intussen wordt, wat de visserij betreft, een plan B voorbereid maar de bedoeling blijft om tot een brexitakkoord te komen.

De visprijs is inderdaad opnieuw gedaald, zeker voor de soorten die in de horeca worden aangeboden maar de markt is nog niet dermate verstoord dat die moet worden stilgelegd. Er wordt permanent overlegd met de vissers.

Frieda Verougstraete-Deschacht is tevreden te horen dat de Brexit Adjustment Reserve werd opgericht en dat de minister werkt aan een plan B indien men toch niet tot een brexitdeal zou komen, of tot een deal die geen goed resultaat oplevert. Ze is ook blij dat de minister blijft overleggen met de sector en de prijs blijft monitoren. Dit is immers een zeer uitzonderlijke situatie. Zij noemt het ook zeer uitzonderlijk dat het Vlaams Belang en Groen eenzelfde standpunt hebben over iets, namelijk dat het samenvallen van de brexit met de COVID-lockdown een explosieve cocktail is voor de visserij. Zij dankt de minister voor haar inzet om oplossingen te zoeken voor de sector.

15. Monitoring van de zeevisserij

De *minister* deelt mee dat de zeevisserijsector sinds 1 januari 2020 nog uitsluitend met digitale logboeken werkt, wat een administratieve vereenvoudiging met zich meebrengt.

Het elektronisch logboek wordt verder geoptimaliseerd. Het betreft onder andere de werking ervan en de doorstroming van de data naar het Departement Landbouw en Visserij, de Europese Commissie en andere lidstaten in wiens territoriale wateren door Belgische vaartuigen wordt gevist. De abonnementen voor het elektronisch logboek zijn aan verlenging toe, voor een periode van drie jaar. In het verleden kwamen dergelijke abonnementen in aanmerking voor subsidiëring via het controleprogramma van het EFMZV. Er wordt onderzocht of dit opnieuw in aanmerking kan komen. Wijzigingen en verbeteringen zijn ook in het voordeel van de reder, zoals bijvoorbeeld het kunnen invullen van administratie aan wal in plaats van enkel aan boord.

DEEL II: PLATTELANDSBELEID

I. BELEIDS- EN BEGROTINGSTOELICHTING PLATTELANDSBELEID DOOR ZUHAL DEMIR, VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Minister *Zuhal Demir* deelt mee dat de begroting naadloos aansluit bij de beleids- en begrotingstoelichting van het beleidsveld Omgeving daar het plattelandsbeleid in Vlaanderen logischerwijs deel uitmaakt van meerdere beleidsdoelstellingen van

de Vlaamse Regering. Er zijn immers meerdere horizontale uitdagingen die de Vlaamse Regering moet aanpakken. Minister Demir zal daarin haar verantwoordelijkheid nemen en ook haar collega-ministers ondersteunen en aanmoedigen om de nodige beleidsinitiatieven te nemen.

Het Vlaamse plattelandsbeleid rekent ook op de lokale besturen. De minister verwijst specifiek naar de extra middelen die de Vlaamse Regering jaar na jaar zal uittrekken voor het Openruimtefonds dat lokale besturen de kans zal geven om te investeren in hun gemeente. Voor het begrotingsjaar 2021 komt er in dit fonds 31,8 miljoen euro extra bij.

Binnen de Vlaamse Regering zal minister Demir er samen met minister Crevits voor zorgen dat belangrijke uitdagingen zoals het verbeteren van de waterkwaliteit, het herwaarderen van het landschap en het stimuleren van de circulaire economie en de korte keten, aangepakt zullen worden. Bovendien moet het platteland leefbaar en vooral levendig blijven. Daarom blijft de minister al dan niet met Europese cofinanciering investeren in lokale projecten zodat Vlaanderen kan rekenen op haar engagement om essentiële dienstverlening in elk dorp te behouden. De minister denkt concreet aan projecten rond eenzaamheid en aan de problematiek rond bankautomaten.

Via LEADER, PDPO en Platteland+ worden samen met de provincies projecten ondersteund. Daarbij wil minister Demir inzetten op drie kernthema's: korte keten landbouw, eenzaamheid op het platteland en biodiversiteit en landschapsherstel. Samen met de provincies wordt samengewerkt aan een nieuwe en transparante procedure om tot nog kwalitatievere plattelandsprojecten binnen deze thema's te komen.

De minister roept op om de komende periode het platteland en zijn streekproducten te ontdekken. "Het is een moeilijke periode voor iedereen, en eenzaamheid loert om de hoek. De lokale handelaars en boeren kunnen elke steun gebruiken. Bestel daarom producten bij je lokale boer of hoevewinkel en maak een deugd-doende wandeling door Vlaamse velden en bossen.", aldus de minister.

II. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE COMMISSIELEDEN

1. Emmily Talpe

Emmily Talpe wijst op de belangrijke rol van het platteland, niet alleen voor bezoekers, maar ook voor consumenten die op zoek zijn naar lokale voeding via de korte keten. De minister wijst er in haar inleiding terecht op dat de uitdagingen van het platteland interbestuurlijk en interdisciplinair zijn. Dat betekent dat ze haar beleid in overeenstemming moet brengen met dat van een aantal collega-ministers, waaronder de beleidsdomeinen Welzijn, Mobiliteit en Binnenlands Bestuur, maar ook Landbouw. Eenzaamheid, toegankelijkheid en essentiële dienstverlening zijn maar enkele voorbeelden.

Op het vlak van binnenlands bestuur wordt er gestreefd naar meer fusies tussen gemeenten. Op welke manier integreert de minister dit gegeven in haar plattelandsbeleid, dat per slot van rekening toch vooral gericht is op eerder kleinere plattelandsgemeenten terwijl nu een opschaling van de Vlaamse gemeenten wordt beoogd? En welke strategie is vanuit plattelandsbeleid het best aangewezen: fuseren met een grotere gemeente of stad in functie van het vergroten van het economisch draagvlak, of maximaal inzetten op het behoud van het plattelandskarakter en daarom kiezen voor een andere kleinere gemeente?

Het plattelandsbeleid is ook ingebed in het Europese plattelandsbeleid en geeft invulling aan de verbrede landbouw- en plattelandsdoelstellingen. In het kader van

haar milieubeleid heeft de minister enkele keren gesteld dat het nieuwe GLB ontorekend is op het vlak van verduurzaming en vergroening. De minister pleitte in dat kader expliciet tegen het subsidiëren van de industriële landbouw en megastallen en pleitte voor een hervorming richting kleinschalige, familiale en bij voorkeur biologische landbouw. Die zou dan meer gericht moeten zijn op eigen consumptie via de korte keten en niet meer exportgericht. Hoe kan de minister deze optie inpassen in het Vlaamse regeerakkoord en de resolutie (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 836/4) om een schaalverandering door te voeren in de Vlaamse landbouw met het oog op het uitbouwen van leefbare businessmodellen op maat van de boeren?

Het nieuwe PDPO zal wellicht pas ingaan in 2023. Dat betekent dat er een overgangperiode van vermoedelijk twee jaar komt. De minister stelt dat ze in overleg met de minister van Landbouw gebruik zal maken van de financiële mogelijkheden die dit biedt om een positieve dynamiek op ons platteland te behouden en verder te stimuleren. Tevens gaat ze afspraken maken met de provinciebesturen en de LEADER-groepen. Kan de minister uitleggen welke die 'financiële mogelijkheden' concreet zijn? Waarover zullen de afspraken met de provinciebesturen en LEADER-groepen precies gaan?

De minister wil in het nieuwe GLB meer aandacht besteden aan de implementatie van de Europese thematische beleidslijnen zoals aandacht voor bio-economie, voedsel, klimaat, biodiversiteit en 'smart villages'. Het valt op dat er vooral wordt gefocust op de ecologische dimensie van duurzaamheid, maar wat met de economische en sociale dimensie?

Als de minister spreekt over bio-economie, heeft ze het dan alleen over echte bio-landbouw conform het lastenboek of gaat het ook over agro-ecologie, dat ruimer gaat en niet gebonden is aan een lastenboek? Heeft de minister al nagegaan welke de economische mogelijkheden voor boeren zijn om over te schakelen op bio en in welke mate er een afzetmarkt is voor bioproducten? Die zijn immers duurder dan reguliere producten, wat een impact zou kunnen hebben op de armoedeproblematiek in plattelandsgemeenten.

Biodiversiteit en koolstofopslag in de bodem zijn zeer belangrijk. In dat kader kan een agroforestrybeleid positieve effecten genereren. In Vlaanderen blijft dit nog steeds beperkt, ondanks beschikbare kredieten. In Nederland heeft men een studie uitgevoerd die de ambitie toetst om 25.000 hectare landbouwgrond in agroforestryprojecten te stoppen. Vlaanderen hoopte de afgelopen zeven jaar ongeveer 500 ha te realiseren, maar we zitten nog niet eens op de helft. Is het de intentie van de minister om werk te maken van een ambitieus agroforestrymeerjarenplan en van een bredere invulling van het concept agroforestry?

Emmily Talpe ondersteunt de minister in haar ambitie om de productie van lokaal voedsel te stimuleren met behulp van het aanspreekpunt van de VVSG. Als de minister spreekt over lokale voedselstrategieën, beschouwt ze die dan enkel voor plattelandsgemeenten of gaat het ook over grotere steden? En zal de minister ook de ontwikkeling van stadslandbouw, onder meer als onderdeel van de korte keten, opnemen in haar lokaal voedselbeleid?

Het is positief dat de minister kiest voor een eigentijds alternatief voor de volkstuinparken. De minister gaat voor een nieuw concept 'Eetbare buurt'. Op welke punten zal dit nieuwe concept verschillen met de volkstuinen? De minister spreekt bijvoorbeeld over het inpassen van zinvolle activiteiten in de buitenruimte. Waarover gaat dat en komen er dan geen oproepen meer voor volkstuinen waarvoor de overheidssteun dan vermoedelijk zal wegvallen? Hoe zal de minister die nieuwe eetbarebuurtconcepten realiseren? Zal dit ook via projectoproepen gebeuren, zoals bij de volkstuinen?

De minister spreekt over het verbinden van dorpen met elkaar, maar wat met de verbinding van dorpen met steden? Dat is relevant met het oog op dienstverlening, cultuurbeleving en dergelijke. Zal er in relatie tot het LEADER-programma naast het uitwerken van een Vlaams dorpenbeleid ook werk worden gemaakt van een beleid dat de plattelandsdorpen verbindt met de steden?

De minister spreekt van thematische communicatieacties om het ruime publiek te sensibiliseren voor een kwaliteitsvol platteland en open ruimte. Via welke kanalen of media wil zij die communicatie voeren?

2. Joris Nachtergaele

Joris Nachtergaele verwijst naar drie belangrijke thema's in het plattelandsbeleid: korte keten landbouw, eenzaamheid op het platteland, en biodiversiteit en landschapsherstel. Misschien is het aangewezen om voor de korte keten toch niet eenzijdig te focussen op zeer kleine initiatieven. De traditionele vormen van landbouw hebben immers ook hun verdiensten al bewezen.

Vele burgemeesters van plattelandsgemeenten zijn bereid om sterk in te zetten op landschapsherstel maar wachten op een coördinerende rol die de minister nu wil opnemen.

De minister wil het circulair ondernemerschap en de sociale cohesie op het platteland ondersteunen om de leefbaarheid te verhogen. De initiatieven die de minister hiervoor aankondigt zijn zeer welkom.

Het is fijn dat de minister het behouden van bankautomaten in plattelandsgemeenten als een prioriteit beschouwt. Dat is vooral belangrijk voor de oudere bevolking die minder mobiel is en ook als ondersteuning voor de lokale horeca. De minister gaf reeds eerder aan dat zij hierover met de banken wilde onderhandelen. Zijn er reeds resultaten geboekt?

Via het Open Ruimte Platform zal het kader voor landschapsparken in Vlaanderen worden scherpgesteld in afstemming met de Vlaamse Parken. Na een oproep zullen enkele relevante gebieden geselecteerd worden. De troeven voor landschap en natuur worden door de minister stevig in de verf gezet en zij geniet hiervoor de volle steun van Joris Nachtergaele. Kan de minister al iets meedelen over de voorwaarden die zullen gelden voor deze landschapsparken?

3. Joke Schauvliege

Joke Schauvliege sluit zich aan bij de grote lijnen van het plattelandsbeleid waarvoor de regering extra middelen ter beschikking stelde. De prioriteiten bouwen verder op wat werd afgesproken in het Vlaamse regeerakkoord, waardoor een groot draagvlak voor dit beleid wordt gecreëerd.

Door de coronacrisis werd het platteland herontdekt. Dat kan een zegen zijn, maar ook een bedreiging. Want het platteland mag niet als een zelfstandige entiteit worden beschouwd. Het is belangrijk om ook de relatie stad-platteland mee onder de aandacht te brengen.

De minister wil inzake LEADER en plattelandsbeleid samenwerken met de plattelandsgemeenten en provincies. Zij hebben inderdaad een belangrijke rol te spelen, onder andere voor het aanpakken van de eenzaamheid op het platteland, maar dat hangt samen met heel wat andere elementen als toegankelijkheid, openbaar vervoer, digitalisering, ontmoeting enzovoort. Joke Schauvliege is door het Comité van de Regio's aangeduid om als rapporteur een verslag te maken over de invloed van COVID-19 op het platteland. Uit de Europese bevraging die hiervoor georganiseerd

wordt blijkt dat eenzaamheid een probleem is met zeer veel raakpunten. Hoe wil de minister in Vlaanderen een antwoord bieden op deze omvangrijke problematiek?

De aandacht voor nationale parken en landschapsparken is terecht, want afgesproken in het Vlaamse regeerakkoord. En hopelijk komt er ook een Oost-Vlaams park uit de selectie.

4. Ludwig Vandenhove

Ludwig Vandenhove vindt het goed dat de minister spreekt over een transversaal beleid en horizontale initiatieven samen met andere ministers, maar hoe ziet zij dat concreet? Zit daar bijvoorbeeld een samenwerkingsverband in met het project digitalisering van minister-president Jan Jambon waarbij de gemeenten zullen ondersteund worden? Gaat dit samen met het beleid van minister Demir voor meer bankautomaten op het platteland? En wordt de minister betrokken bij de regiovorming die eigenlijk ideaal zou zijn om het plattelandsbeleid mee te structureren?

De minister is voorstander van transversale horizontale initiatieven. Dat is positief, maar kan de minister in dat verband wat concreter zijn? Met welke ministers wordt bijvoorbeeld samengewerkt om de eenzaamheid op te lossen? Over welke andere problematiek wordt er momenteel transversaal en horizontaal samengewerkt en hoe? Joke Schauvliege haalde aan dat zij voor het Comité van de Regio's aan de problematiek van de eenzaamheid werkt. Gaat de minister ook met haar samenwerken om een beter zicht te krijgen op de oorzaken en eventuele oplossingen?

Het Openruimtefonds ging integraal naar de gemeenten waar het thuishoort, maar is er na een jaar reeds zicht of de middelen effectief werden aangewend voor het creëren van meer groene en open ruimte?

Ludwig Vandenhove ondersteunt ten volle de projectoproep van de minister voor landschapsparken en Vlaamse parken. Maar in welke mate is de minister er zich van bewust dat dit voornemen niet altijd zal sporen met de behoeften en de werking op andere terreinen als landbouw of economie? Er zullen bij de concrete aanleg van een park in elk geval keuzes moeten gemaakt worden en voor- en tegenstanders zullen met elkaar moeten verzoend worden. Dat hoeft geen bedreiging te zijn, maar er moet wel rekening mee worden gehouden.

5. Jeremie Vaneekhout

Jeremie Vaneekhout is blij met de grote liefde van de minister voor het platteland. De coronacrisis heeft de kracht van het platteland aangetoond, maar heeft ook de uitdagingen scherper afgelijnd. De versnelling in het digitaal betalen heeft tot een kaalslag geleid qua bankautomaten op het platteland.

Om het platteland vorm te geven is niet alleen een visie op korte termijn nodig, maar eerder een stappenplan ingebed in een horizon op lange termijn tot bijvoorbeeld 2050, over wat het platteland wel en niet moet zijn. Vlaanderen heeft de laatste jaren een schitterend parcours gelopen op het vlak van stedenbeleid, maar qua focus en financiering mag het platteland nu wel aan de beurt komen, met de nadruk op nabijheid, kleinschaligheid en ruimte als verschil met de stedelijke gebieden.

Jeremie Vaneekhout vindt geen specifiek spoor in het relancefonds over de financiering van het plattelandsbeleid. Nochtans had dit het moment kunnen zijn om een aantal prioritaire projecten op gang te duwen.

Zijn er voor de eetbare buurten meetbare doelen vooropgesteld om het succes ervan te beoordelen?

De focus op eenzaamheid is volledig terecht, en even terecht is de intentie om dit transversaal aan te pakken. Maar toch moet dat met een specifieke focus gebeuren, want eenzaamheid in de stad is totaal verschillend van eenzaamheid op het platteland. Noch in de beleidstoelichting over Welzijn, noch in deze over Plattelandsbeleid is er bijvoorbeeld een spoor te vinden over eenzaamheid bij landbouwers. Kan er een overzicht gegeven worden van de thema's waarover er met andere ministers transversale projecten lopen?

Vanuit het beleidsdomein Welzijn wordt inzake buurtgerichte werking sterk ingezet op de nabijheid. Maar het is anders om buurtgericht te werken in een dorp of in een stad. Het middenveld dat daarin moet betrokken worden is immers totaal anders. In vele thema's ontbreekt de specifieke blik op het platteland en daar kan de minister verbetering in brengen.

Qua recreatie blijven op het platteland veel mogelijkheden onbenut. Ook het mobiliteitsbeleid verdient een specifieke plattelandsfocus die totaal verschilt van de stadsmobiliteit.

De regiovorming is het moment om zich vragen te stellen over de bestuurskracht en het spanningsveld tussen plattelandsgebieden en steden. Jeremie Vaneeckhout gelooft zeer sterk dat dit geen tegenstelling is maar twee aanvullende entiteiten indien ze op een goede manier met elkaar verbonden zijn. De regiovorming biedt hier een goede opportuniteit voor. In welke mate probeert de minister om daar een coherent geheel van te maken, er het landschapsaspect in mee te nemen en ervoor te zorgen dat steden en gemeenten op een juiste manier op elkaar kunnen aansluiten. Plant de minister hierover ook een overleg met de betrokken lokale besturen?

6. Tinne Rombouts

Tinne Rombouts sluit zich aan bij de tussenkomst van Joke Schauvliege die de waardering uitdrukte voor de specifieke aandachtspunten voor het platteland. Het platteland moet gekoesterd worden, maar de eigenheid verplicht het beleid ook tot een specifieke focus en benadering. Dat veronderstelt een aanpak in overleg met de lokale actoren om een antwoord te bieden op de uitdagingen die zich overal op een verschillende manier aanbieden. Hopelijk kan de minister die participatieve benadering doortrekken in haar beleid.

Wat is de stand van zaken voor de opmaak van een kader rond de landschapsparken en nationale parken. Het moet duidelijk zijn aan welke voorwaarden men moet voldoen om hiervoor in aanmerking te komen. Intussen is er al een oproep voor coalities die interesse hebben voor deze parken, maar zal het kader dan met deze coalities worden vastgelegd? Houdt dat dan in dat deze parken op maat van deze coalities gemaakt worden? Het ontbreken van een duidelijk kader schept lokaal onzekerheid over de voorwaarden die gesteld worden en daarmee wordt misschien de basis gelegd voor een conflictmodel dat met een duidelijk beleid kan voorkomen worden. Het is de bedoeling van het Vlaamse regeerakkoord om de keuze voor deze parken samen aan te pakken. Hoe zal de minister deze kaders uitwerken en ervoor zorgen dat alle partners op het platteland rechtszekerheid en ook het nodige respect krijgen.

7. Mieke Schauvliege

Mieke Schauvliege verwijst naar voorgaande sprekers die de gevolgen van de coronacrisis voor het platteland hebben beschreven. Zelf is ze bezorgd over een mogelijk overdreven aantrekkingskracht van het platteland om er te gaan wonen. Dat zou het verspreid wonen kunnen bevorderen wat qua ruimtelijke ordening een stap achteruit zou zijn. Hopelijk waakt de minister mee over belangrijke elementen als de knooppuntwaarde, kernversterking en het behoud van open ruimte zodat

niet iedereen naar het platteland verhuist uit vrees voor een stedelijke coronabesmetting.

Mieke Schauvliege sluit zich ook aan bij de vraag van Ludwig Vandenhove over de besteding van de middelen van het Openruimtefonds. Komt er een evaluatie?

In de beleidsnota Omgeving wordt melding gemaakt van het fonds voor het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. Hoe wordt hier de link gelegd met het platteland?

De minister voorziet in de uitbouw van Vlaamse parken en de landschapsparken "voor een eenheid van beheer en streven naar het creëren van territoriale verbindingen". Wat bedoelt de minister hiermee en hoe zal zij dit organiseren? Er zullen een aantal criteria worden opgesteld waaraan de landschapsparken en Vlaamse parken moeten voldoen. Zal de regionale spreiding hierin meespelen? Dat lijkt een belangrijk element zodat elke Vlaming binnen een redelijke afstand over een dergelijk park kan beschikken. En welke middelen zullen voor deze parken worden voorbehouden? Is het zo dat de minister rekent op een bijdragen vanuit verschillende beleidsdomeinen en hoe zal zij dit dan realiseren?

Kan de minister verduidelijken wat zij binnen de circulaire economie bedoelt met "het valoriseren van biomassaströmen uit landschap-, natuur- en bosbeheer uit de private als publieke sector in Vlaanderen"? Zal dat blijven steken in de pilootprojecten of kan er al een uitrol gebeuren en hoe kan dat worden ingezet in het platteland?

8. Arnout Coel

Arnout Coel stelt aan de hand van vorige tussenkomsten vast dat er heel wat verwacht wordt van het plattelandsbeleid. Zelf wil hij de nadruk leggen op de landbouwactiviteiten op het platteland en de noodzaak om de landbouwer mee te nemen in het plattelandsbeleid. Hij moet in dat platteland voldoende en veilig voedsel produceren. De minister wil de nabijheid tussen producent en consument van voedsel versterken en inzetten op de korte keten en hoevewinkels. Toch is het nodig om de landbouwer in al zijn verscheidenheid op het platteland zijn ding te laten doen, want er zijn ook grootschalige boerderijen die er mee voor zorgen dat supermarkten bevoorrad worden. Ook zij moeten als partner worden betrokken als medebehoever van het platteland en als economische actor en inwoner die er zijn brood verdient.

Kan de minister meer toelichting geven over het nieuwe concept 'Eetbare buurt' dat ze wil realiseren? Het lijkt een zeer goed concept, net als de volkstuinen, en het zou fijn zijn mocht dit nog verder benut en uitgebreid kunnen worden. Welke timing trekt de minister hiervoor uit? Hoe zal dit uitgerold en gecommuniceerd worden? Wordt er gewerkt met een projectoproep? Hoe zal er samengewerkt worden met lokale besturen?

9. Bart Van Hulle

Bart Van Hulle citeert uit de beleidsnota Klimaat van de minister: "In mijn hoedanigheid van minister belast met opvolging en de implementatie van het groene pact voor Europa zal ik waken over de samenhang van dit beleid met de andere strategieën en actieplannen op het gebied van o.a. landbouw en voeding, circulaire economie, producten en biodiversiteit, en met de verschillende Europese onderzoek- en financieringsprogramma's." Impliceert dit dat er regelmatig overleg- of verslagmomenten met het federaal niveau zullen worden opgezet? En welke autoriteit heeft de federale minister om desgevallend bijsturingen te vragen?

III. ANTWOORDEN VAN MINISTER ZUHAL DEMIR EN AANVULLENDE VRAGEN VAN DE COMMISSIELEDEN

1. Fusies van plattelandsgemeenten

Minister *Zuhal Demir* bevestigt dat het Vlaamse regeerakkoord inzet op vrijwillige fusies. Om die fusies te stimuleren werkt de bevoegde minister tegen het ingaan van de nieuwe regeerperiode een steunpakket uit voor gemeenten die fuseren.

Over de vraag welke strategie vanuit plattelandsbeleid het meest raadzaam is, kan de minister geen algemene uitspraken doen. Dit dient geval per geval bekeken te worden. Minister Demir doet als minister van plattelandsbeleid wel een oproep aan nieuwe fusiegemeentes om dat te doen met aandacht en respect voor de eigenheid van de kleinere gemeente. Bij fusies tussen een stad of grotere gemeente met een kleinere gemeente, is het immers belangrijk dat naast de eigenheid ook de dienstverlening voor de inwoners van de deelgemeenten met een uitgesproken plattelandskarakter maximaal bewaakt wordt.

Emmily Talpe hoort graag dat de minister fusies van plattelandsgemeenten op de maat van kleinere gemeenten mee wil ondersteunen. Als een kleinere gemeente door een grotere wordt geabsorbeerd, moet de dienstverlening in de kleinere gemeente verzekerd blijven.

2. Eetbare buurten, volkstuinen en buurten op den buiten

Minister *Zuhal Demir* verduidelijkt dat het concept volkstuinen zeker niet wegvalt onder het verhaal van eetbare buurten. Het gaat eerder om een naamsverandering en een conceptuele verbreding.

In de periode van 2012 tot 2018 organiseerde de VLM jaarlijks een oproep Volkstuinparken. Met deze subsidiemaatregel werden 184 volkstuinen geholpen in de opstart, uitbreiding of modernisering van hun werking, met een totaalbudget van meer dan 2 miljoen euro. Na zeven jaar ondersteuning was het tijd voor een evaluatiestudie, uitgevoerd door het bureau voor ruimtelijke planning VOORLAND en de KU Leuven. Hieruit is gebleken dat de nieuwe volkstuinen, in lijn met de maatschappelijke behoefte, steeds meer zijn geëvolueerd naar een breder concept waarin verschillende functies gecombineerd worden. Voorbeelden hiervan zijn samenwerkingen met zorgorganisaties, educatieve aspecten rond natuur en gezondheid of projecten rond inclusie.

Op basis van deze bevindingen wordt voortaan de benaming 'Eetbare buurten' gebruikt als verbrede actuele term voor alle vormen van samentuinen waarbij eigen voedselproductie samengaat met maatschappelijke verbinding/sociale cohesie en een kwaliteitsvol beheer van de leefomgeving door de gebruikers. Volkstuinen vallen nog steeds onder deze noemer. In 2021 wordt hiervoor een nieuwe oproep gelanceerd. Deze is in opmaak, waarbij de voorwaarden en specifieke doelen verder worden uitgewerkt.

'Eetbare buurten' gaat dus om een breder concept dan enkel volkstuinen. Ook voedselbossen, buurtboomgaarden of permacultuurtuinen komen eventueel in aanmerking. De eetbare buurt wordt dus gepositioneerd als verbrede actuele term voor alle vormen van samentuinen waarbij eigen voedselproductie samengaat met maatschappelijke verbinding en sociale cohesie en een kwaliteitsvol beheer van de leefomgeving door de gebruikers. Het is de bedoeling om begin 2021 hiervoor een projectoproep te lanceren die breed zal gecommuniceerd worden. Lokale besturen worden via de VVSG op de hoogte gebracht.

De projecten Eetbare buurt en 'buurten op den buiten' zullen bepaald worden via een projectoproep die de minister in 2021 zal lanceren. Op dit moment is dus nog niet bepaald over hoeveel projecten het zal gaan. Er wordt niet vooraf vastgelegd hoeveel projecten er maximaal voor ondersteuning in aanmerking komen.

3. Afstemming van het plattelandsbeleid met andere beleidsdomeinen en bestuursniveaus

De *minister* bevestigt dat het plattelandsbeleid heel wat linken heeft met andere beleidsdomeinen, en dat die beleidsdomeinen vaak in een Europees kader worden vastgelegd. Er moet voor sommige aspecten ook rekening worden gehouden met de Belgische staatsstructuur. Dat is een ingewikkelde puzzel die de minister graag verder toelicht.

Het plattelandsbeleid is uiteraard sterk verweven met de landbouw die zich hoofdzakelijk op het platteland ontwikkelt. Maar het Vlaamse landbouwbeleid ontwikkelt zich ook binnen de contouren van het Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Daarbinnen kan Vlaanderen via een Vlaams Strategisch GLB-plan een eigen regionaal beleid ontwikkelen dat op de specifieke noden van de Vlaams landbouw en van het platteland is afgestemd.

Dit Vlaams Strategisch GLB-plan moet uiteraard afgestemd worden op de relevante Vlaamse beleidsdoelstellingen en meer specifiek de Vlaamse klimaatdoelstellingen. In het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 is namelijk opgenomen dat alle vakministers verantwoordelijk zijn voor de klimaatproofing: het klimaatcompatibel maken van het reguliere beleid binnen de eigen bevoegdheden.

De minister is op Vlaams niveau ook de coördinerende minister voor het Vlaamse energie-en klimaatbeleid. Een van de taken van het nieuwe Vlaams Energie en Klimaat Agentschap is daarom de coördinatie van het VEKP en de ondersteuning en opvolging van al de Vlaamse beleidsdomeinen die hieraan meewerken. Dat gebeurt via businesspartners per beleidsdomein die kunnen ondersteunen op het vlak van data, beleidsonderbouwing en -bijsturing, afstemming met ander lagere en hogere overheden, financiering via Vlaamse klimaatfonds, EU-middelen en innovatieve financieringsinstrumenten enzovoort. Deze werking zal geleidelijk aan uitgebouwd worden.

Er zal uiteraard ook afgestemd worden met de andere entiteiten in België, via de geëigende kanalen. Dat zijn de nationale klimaatcommissie voor de implementatie van het klimaatbeleid en via CCIM en DGE om consensus te zoeken over Belgische standpunten in Europese onderhandelingen. Er is bij deze intra-Belgische afstemming geen hiërarchie. De samenwerking en standpuntvorming gebeurt op basis van gelijkwaardigheid van de vier betrokken entiteiten: de federale overheid en de drie gewesten.

4. Een variatie in landbouwmodellen aligneren met korte keten en biolandbouw

De *minister* is het niet oneens met de stelling dat een variatie aan landbouwmodellen van de Vlaamse landbouw een sterk merk maakt. Maar ze ontvangt als minister van Milieu ook veel berichten van individuele landbouwers over de moeilijke situatie waarin ze hard moeten werken voor een karig loon. Net daarom pleit de minister voor een model waarin de landbouwer weer centraal komt te staan in een lokale afzetmarkt waar de kloof tussen boer en bord verkleind wordt.

Het is dus nodig om de vraag te stellen of het verstandig is om in Vlaanderen veel meer vlees te produceren dan we zelf nodig hebben. Vlees dat de boer bovendien

nauwelijks kan afzetten aan degelijke prijzen op de internationale markt, want dan is er geen level playing field.

Voor de discussie over de milieuaspecten van het landbouwbeleid verwijst de minister naar haar standpunten in de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie.

Emmily Talpe benadrukt dat de schaalverandering in elk geval moet gebeuren in een model dat de leefbaarheid van het landbouwbedrijf garandeert. Alle modellen moeten kunnen toegepast worden, maar wel op maat van de landbouwer. Het is de taak van de overheid om dit mee te faciliteren.

5. LEADER, PDPO en afspraken met de provincies

LEADER wordt voor de PDPO-planperiode die ingaat vanaf 2023 het belangrijkste instrument dat de *minister* wil inzetten om de Europese cofinanciering in Vlaanderen te verdelen. De minister mikt daarbij op een heldere procedure en de gedragenheid van onderuit.

De VLM evalueert momenteel het Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling. Dit gebeurt in het kader van de verlenging van de huidige PDPO-periode, maar ook in functie van de nieuwe planperiode die start in 2023.

Tijdens de lopende periode werd Vlaanderen geconfronteerd met een aantal fundamentele opmerkingen van zowel de Europese Commissie als van de Inspectie van Financiën. De minister overlegt met de provincies om hieraan tegemoet te komen.

De opmerkingen van de Europese Commissie die vooral vormelijk waren, werden door de VLM intussen opgelost. De opmerkingen van de Inspectie van Financiën waren fundamentele en de minister is het hier in grote lijnen mee eens. Maar het is tijdens deze verlengde maar aflopende procedure te laat om nog grote wijzigingen aan te brengen in de reglementen rond PDPO, LEADER, OKW en PlattelandsPlus. Wijzigingen moeten immers voorgelegd worden aan de Europese Commissie en daarvoor is de termijn te kort. De minister heeft aan de provincies wel gevraagd om tijdens de overgangsperiode maximaal in te zetten op projecten binnen de thema's eenzaamheid, korte keten, lokale landbouw, biodiversiteit en landschapsherstel.

Voor de nieuwe planperiode vanaf 2023 wordt alles grondig hervormd. De voorbereidingen en het overleg zijn daarvoor in gang gezet. Zo komt er een loskoppeling tussen wie de projecten mee financiert en wie jureert. Dat zijn momenteel Vlaanderen en de provincies met EU-cofinanciering, en wie er begunstigde kan zijn. Ook de kwaliteitseisen van de projecten zullen onder de loep worden genomen. Ook hierover wordt overlegd met de provincies. Op 22 november 2020 vond er nog een overleg plaats tussen de plattelandsgedeputeerden en het kabinet.

De budgetten voor de overgangsperiode wachten nog op een Europese beslissing hierover. Hopelijk zal Europa tijdens de overgangsperiode minstens dezelfde budgetten vrijmaken als de vorige jaren.

6. Rekening houden met sociale en economische duurzaamheid

De minister deelt mee dat het aspect sociale duurzaamheid sterk verweven zit doorheen het hele plattelandsbeleid. Via verschillende wegen wordt ingezet op leefbare en levendige dorpen met een sterke lokale cohesie. Hiervoor verwijst de minister ook naar haar antwoorden over lokale voedselstrategieën, eetbare buurten en eenzaamheid op het platteland.

Maar ook de economische duurzaamheid is een belangrijk criterium in al de beleidskeuzes van de minister, en dat is dus ook zo met betrekking tot plattelandsbeleid. Door in te zetten op korten keten, bio-economie en circulaire economie verbreedt de economische basis van het platteland. Het lijkt op het eerste zicht een minder evidente link, maar ook het beleid rond natuur en biodiversiteit heeft een economisch aspect. Het verlies aan biodiversiteit en de hiermee samenhangende ecosystemendiensten zal immers belangrijke economische gevolgen hebben, onder andere door de nefaste impact op de landbouw.

Het bieden van rechtszekerheid is een essentieel onderdeel van economische duurzaamheid. Het behalen van de milieunormen staat daarbij centraal. Als die niet worden gehaald, wordt Vlaanderen door Europa of via juridische weg verplicht om deze alsnog te behalen. Als overheid is het dan ook niet ernstig om bijvoorbeeld stallen te vergunnen die milieuproblemen veroorzaken. Dergelijke vergunningen zijn de facto rechtsonzeker waardoor investeringen verloren dreigen te gaan. Bovendien moet de vergunningverlenende overheid via flankerend beleid deze investeringen compenseren. In Nederland kost dit de belastingbetaler op dit moment al meer dan 5 miljard euro. Dat scenario wil de minister vermijden.

Het feit dat landbouwers vandaag het gevoel hebben dat ze tegen constant veranderende regels aanlopen heeft er ook mee te maken dat de regels in het verleden, tegen beter weten in niet streng genoeg waren. De kaderrichtlijn Water bestaat al sinds 2000, de Habitatrichtlijn sinds 1992, de Nitraatrichtlijn sinds 1991.

Emmily Talpe is het niet helemaal eens met de stelling van de minister dat de ecologische duurzaamheid ook automatisch economische duurzaamheid garandeert. De economische dimensie mag zeker niet ondergesneeuwd geraken als men bepaalde doelstellingen qua duurzaamheid vooropstelt. Beide aspecten kunnen perfect hand in hand gaan, maar dat is niet vanzelfsprekend.

Arnout Coel heeft veel begrip voor de soms moeilijke evenwichtsoefening van het plattelandsbeleid. Vlaanderen moet een extra inspanning leveren op het vlak van milieu, natuur en klimaat. De minister werkt daar sinds een jaar heel gedreven aan. Daarnaast blijft het feit dat de landbouw van oudsher zijn plaats heeft op het platteland, waar het voedsel voor de Vlaming wordt geproduceerd. Tot op heden is Vlaanderen een netto-exporteur van agrarische producten, met een niet onbelangrijke positieve handelsbalans. Volgens de jongste cijfers van 2018 bedroeg dat handelssaldo meer dan 6 miljard euro en deze economische factor heeft ook zijn belang. Landbouwers moeten partners worden inzake milieubeleid en behoud van open ruimte. Arnout Coel is blij dat de minister dat voornemen bevestigt en al met hen overlegt.

7. Lokale voedselstrategieën en stadslandbouw

De lokale voedselstrategieën zijn volgens minister *Zuhal Demir* bedoeld voor zowel steden als gemeenten. Lokale besturen kunnen via een lokaal circulair voedselbeleid een antwoord bieden op meerdere hedendaagse uitdagingen en zorgen voor economische innovatie, lokale werkgelegenheid, sociale samenhang enzovoort. Het aanspreekpunt van de VVSG dient dit proces te faciliteren en kennisuitwisseling tussen steden en gemeenten te promoten.

De minister ziet ook dat initiatieven rond lokale voedselvoorziening in de voorbije tien jaar sterk zijn toegenomen. Mensen weten graag waar hun voedsel vandaan komt en hoe het wordt geteeld. Lokale voedselproductie en korte keten zijn dan ook belangrijke pijlers in het plattelandsbeleid. Stadslandbouw maakt hier zeker deel van uit. Bovendien biedt dit ook nog eens de bijkomende meerwaarde van meer groen in de stad.

8. Behouden van bankautomaten in plattelandsgemeenten

Minister *Zuhal Demir* is in overleg met VVSG over het maximaal behouden van bankautomaten in plattelandsgemeenten en er staat binnenkort een overleg ingepland met de bankensector. De minister kan reeds meegeven dat er vanuit de bankensector een initiatief komt om een bankautomaat aan te bieden aan elke Vlaming op maximaal 5 km van de woonplaats. Hoe dit zal worden gerealiseerd maakt deel uit van het geplande overleg.

De minister wijst in dit kader wel op de medeverantwoordelijkheid van het federale niveau en van de lokale burgemeesters. Zij kunnen de noden van hun burgers aankaarten en via bpost kunnen bankautomaten worden afgedwongen.

Jeremie Vaneekhout is blij dat de minister verwijst naar de mogelijkheid om bpost te betrekken bij het behoud van bankautomaten op het platteland. Maar misschien kan de minister ook zelf het gesprek aangaan met de voor bpost bevoegde federale minister Petra De Sutter. Zij heeft feeling voor de uitdagingen van het platteland en zal er zeker voor openstaan om een plan uit te rollen. En uiteraard zullen de burgemeesters dit beleid mee ondersteunen.

Minister *Zuhal Demir* neemt de suggestie van Jeremie Vaneekhout mee om dit aan te kaarten bij federaal minister De Sutter. Ze heeft al constructief overleg gehad met collega-ministers en elke steun van een ander beleidsdomein is welkom.

9. Regiovorming en plattlandsbeleid

De conceptnota van minister Bart Somers die op 9 oktober 2020 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd is een goed startpunt van waaruit de lokale besturen op zoek kunnen gaan naar een optimale invulling van dit traject dat in het Vlaamse regeerakkoord werd opgenomen. De minister benadrukt dat het gaat om initiatieven van onderuit die moeten worden gezien als samenwerkingsverbanden zonder dat er een bijkomend bestuursniveau wordt gecreëerd. De verdere invulling hiervan is de bevoegdheid van minister Somers.

10. Eenzaamheid op het platteland aanpakken

De impact van de coronacrisis heeft de eenzaamheid op het platteland nog scherper gesteld. Het aanpakken van eenzaamheid vereist inzet op verschillende thema's waaronder toegankelijkheid, openbaar vervoer, sociale cohesie en meer. De minister heeft aan de provincies gevraagd om in de uitwerking en selectie van toekomstige projecten binnen LEADER, PDPO en Platteland+, specifiek in te zetten op de aanpak van eenzaamheid op het platteland.

Sociale cohesie en dorpsparticipatie worden ook versterkt door de ondersteuning van de projectoproep 'Buurten op den Buiten' van de Koning Boudewijnstichting en de VLM en door de nieuwe oproep 'Eetbare buurten'. De samenwerking met andere Vlaamse ministers rond dit thema vormen een rode draad doorheen het beleid van de Vlaamse Regering. In de recente mededeling aan de Vlaamse Regering werd ook geduid dat vanuit de bevoegdheden Welzijn, Zorg en Zorgvoorzieningen fors wordt ingezet op de problematiek van eenzaamheid.

Jeremie Vaneekhout vindt het goed dat er diepgaand is geantwoord op de vele vragen. Hij is voorstander van een versnelling inzake het brede plattlandsbeleid. Hij vindt dat terug in de beleidsplannen en woorden van de minister. Maar het voorbije jaar zijn er inzake mobiliteit en eenzaamheid te weinig stappen gezet. Het komende jaar heeft de minister dus de opdracht om haar collega-ministers nog meer aan te sporen om haar goede krijtlijnen mee in de praktijk om te zetten, en pas dan kan Jeremie Vaneekhout de plattlandsbegroting eventueel mee goed-

keuren. Intussen wil hij wel de focus van de minister op het plattelandsbeleid mee uitdragen.

De *minister* herhaalt dat zij over verschillende beleidsdomeinen heen samenwerkt met de andere ministers in de Vlaamse Regering. Voor de toegang tot openbaar vervoer voor plattelandsgebieden is dat met minister Lydia Peeters die daar bevoegd voor is. De minister verwijst ook naar het overlegplatform 'mobiliteit en bereikbaarheid' waarin de belangrijkste mobiliteitsspelers en toerismevertegenwoordigers samenzitten. In de schoot van dat platform werd een SWOT-analyse gemaakt waaruit blijkt dat de bereikbaarheid van specifieke toeristische plattelandsbestemmingen inderdaad nog niet optimaal is. Het platform zal voorstellen formuleren over hoe hier realistisch aan kan verholpen worden.

Om iedereen op het platteland te bereiken zet de minister in op klassieke vormen van communicatie zoals brochures, maar ook op informatievergaderingen rond concrete projecten en op sociale media. De VLM is actief op Facebook, Twitter, Instagram en bereikt zo een erg gevarieerd publiek. Als er ideeën zijn om dat nog verder uit te bereiden, dan zijn die volgens de minister meer dan welkom.

Emmily Talpe vindt het goed dat inzake communicatie sterk wordt ingezet op moderne sociale media. Maar er moet ook gedacht worden aan zij die nog niet mee zijn met de digitale media.

Minister *Zuhal Demir* bevestigt dat men inzake communicatie niet enkel op digitale platformen mag focussen. Ze zal onderzoeken wat er extra kan worden gedaan qua communicatiemogelijkheden op het platteland. Samenwerken met lokale kranten is eventueel een mogelijkheid.

11. Vlaamse parken en landschapsparken

Minister *Zuhal Demir* merkt uit de vele vragen dat iedereen aanvoelt dat het aanleggen van Vlaamse parken een zeer ambitieuze doelstelling is in het Vlaamse regeerakkoord. Dit is een doelstelling die geschiedenis zal schrijven en de minister is fier dat zij deze beleidslijn mee mag uitvoeren. De landschapsparken en Vlaamse parken zullen het beste vertegenwoordigen van wat Vlaanderen te bieden heeft voor landschappen en natuurkwaliteit.

De minister deelt mee dat de oproep voor landschapsparken kadert in OD4 Landschapskwaliteit- en onderhoud. De gezamenlijke oproep voor kandidaat-landschapsparken en nationale parken in Vlaanderen is voorzien voor het voorjaar 2021. De VLM die het beleid rond de landschapsparken mee vorm zal geven, heeft wel al een infosessie gegeven aan eventueel geïnteresseerde gebiedscoalities. Ter voorbereiding van die infosessie is gevraagd aan gebiedscoalities om zich kenbaar te maken. De infosessie was echter geen enkele voorafname op de eventuele echte kandidaturen.

Er wordt nog gewerkt aan de criteria waaraan zowel de landschapsparken als de Vlaamse parken zullen moeten voldoen om erkend te worden. Over de criteria die dus nog in afweging zijn, kan de minister nog niets kwijt, maar de parken zullen hun mannetje moeten staan in een internationale context van bijvoorbeeld British National Parks, Parc Regionaux Naturel of Swiss Parks. Net daarom moet de lat voldoende hoog worden gelegd. Aan een inflatie aan parken in Vlaanderen heeft niemand wat aan.

Uiteraard is de geografische spreiding belangrijk en de minister hoopt dat elke provincie een landschapspark of Vlaams park zal kunnen realiseren. Maar het zullen vooral kwaliteitscriteria zijn die de doorslag geven.

12. Beleidsplan Ruimte Vlaanderen en de link met het plattelandsbeleid

De *minister* wil het BRV-proces verderzetten en het komende beleidsjaar ontwerp-beleidskaders aan de Vlaamse Regering voorleggen. Maar voorafgaand aan de decretale goedkeuring van het BRV moet eerst de strategische visie met beleidskaders worden uitgetekend. Dat kan pas gebeuren na een intensieve inspraakprocedure. De minister kan daar niet op vooruitlopen.

Het BRV heeft als doel om het ritme van bijkomend ruimtebeslag te vertragen en het rendement van de reeds ingenomen ruimte te verhogen en versnellen. Logischerwijze is hier dus een link met het platteland. De minister wenst daarbij tot een structurele, interbestuurlijke samenwerking te komen met de lokale overheden. Het opzet is om op gebiedsniveau ruimtelijke programma's te maken die beter aansluiten bij de gebiedseigen kenmerken en uitdagingen. Daarbij moeten de verschillende bestuurslagen betrokken zijn en liefst in consensus tot een oplossing komen. De plattelandsgemeenten zitten dus mee aan tafel als gelijkwaardige partner.

De minister verwijst ook naar de vragen van Ludwig Vandenhove en Mieke Schauvliege of de middelen van het Openruimtefonds door de lokale overheden wel effectief worden aangewend voor het creëren van meer groene en open ruimte. De minister wijst op de autonomie van de gemeenten om deze middelen aan te wenden. Zelf heeft ze geen data om de besteding ervan op te volgen. Het Openruimtefonds valt onder de bevoegdheid van minister Somers.

13. Circulaire economie en het programma Voedsellandschappen

Het 'Actieplan Voedselverlies en Biomassa(rest)stromen Circulair 2021-2025' zit in een ontwerpfase. Het wil inzetten op zowel innovatieve proefprojecten als meer structurele maatregelen rond de valorisatie van biomassa-reststromen.

Een van de doelstellingen voorziet dat er tegen 2025 minstens acht onderzoeks- of pilootprojecten rond specifieke reststromen uit de open ruimte zijn opgestart. Tegen eind 2025 zou een experimenteerruimte moeten worden opgestart die vezelstalen kan aanmaken voor testen bij potentiële afnemers.

Voor de valorisatie van natuurmaaisel is de ambitie opgenomen om tegen 2025 minstens 30.000 ton natuurmaaisel in te zetten als grondstof in materiaaltoepassingen, anders anders dan compostering.

De structurele maatregelen van het ontwerpactieplan richten zich in de eerste plaats tot meer samenwerking tussen de verschillende terreinbeheerders. Meer concreet wil het plan de structurele werking van de Loketten Onderhoud Buitengebied verder garanderen. De LOB's spelen immers een belangrijke coördinerende rol inzake beheer en oogst van biomassa en biomassa-reststromen. VLM en ANB trekken deze actie gezamenlijk in nauwe samenwerking met de provincies en regionale landschappen.

Uiterlijk eind 2022 zal OVAM het Symbioseplatform beschikbaar stellen als centraal uitwisselingsplatform om vraag en aanbod van biomassa-reststromen uit de open ruimte beter te matchen. Er was immers een duidelijke behoefte vanuit de terreinbeheerders voor een digitaal vraag- en aanbodplatform. De OVAM heeft al een behoeftenpeiling bij de terreinbeheerders uitgevoerd en werkt op basis van deze input verder aan de toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid van het Symbioseplatform.

De minister probeert via dit actieplan ook voor hoogwaardig hout een synergie te creëren tussen de houtvermarktning in beheer van ANB en hoogwaardig hout dat vrijkomt uit het brandhoutcircuit en bij het beheer van kleine landschapselementen

zoals houtkanten, en dit aanbod gericht te vermarkten naar de lokale houtverwerkende industrie.

Arnout Coel vraagt of de minister meer toelichting kan geven over de actieplannen die uitgewerkt worden in het kader van het programma Voedsellandschappen.

De *minister* deelt mee dat het project Voedsellandschappen kadert binnen het programma Innovatief en duurzaam ondernemerschap in een circulaire economie.

In 2021 lopen er testprojecten in de Vlaamse rand en in Zwijndrecht die meer inzicht zullen verschaffen in het opzet van het programma Voedsellandschappen. Uit de ervaringen met de testprojecten en de verdere werking van de projectgroep zal de minister verdere acties ondernemen.

14. Overleg met de landbouwsector als volwaardige economische actor op het platteland

Er wordt nu reeds op zeer regelmatige basis overlegd met de landbouwsector. Dat gebeurt zowel door te spreken met sectororganisaties als door individuele landbouwers aan het woord te laten. De minister komt immers graag buiten en trekt daarbij wel eens laarzen aan om een landbouwbedrijf te bezoeken. Ook in het kader van zeer concrete dossiers betreft zijn steeds de landbouwsector.

In functie van de doelstelling rond 4000 ha bijkomend bos bijvoorbeeld, vindt deze week een tweede overleg met de landbouwsector plaats. De 'bosintendant' voert deze gesprekken en rapporteert rechtstreeks aan de minister over het resultaat van dit overleg. Ook in de dossiers rond everzwijnen, wolven en tal van andere concrete dossiers worden de landbouworganisaties betrokken.

15. Evenwicht op het platteland tussen bestaande economische activiteiten en nieuwe plannen

Bart Dochy wijst op de begrippen open ruimte versus platteland. Ze worden vaak door elkaar gebruikt maar zijn eigenlijk verschillend. Het is net de sociale cohesie, het samenleven van mensen en de typische economische activiteit die van de open ruimte 'het platteland' maken. Het platteland is een evoluerend begrip met traditionele activiteiten als landbouw en zonevrije activiteiten, maar ook nieuwe ambities als verbrede agrarische activiteiten en het introduceren van landschapsparken. Hoe zal de minister het evenwicht bewaren tussen de bestaande economische activiteiten die hun toekomstperspectieven willen realiseren en de ambitie om er nieuwe activiteiten te introduceren? Dat moet meteen ook gekoppeld worden aan de rechtszekerheid van de bestaande agrarische en zonevrije activiteiten.

Het evenwicht tussen de bestaande economische activiteiten op het platteland en de nieuwe plannen is uiteraard belangrijk. Daarbij hoeft het voor minister *Zuhal Demir* niet tot een conflictmodel te komen.

De minister is ervan overtuigd dat goede afspraken binnen gebiedscoalities de insteek zijn om bijvoorbeeld tot succesvolle landschapsparken en Vlaamse parken te komen. Die goede afspraken zijn trouwens ook in de rest van het buitengebied het uitgangspunt van haar beleid. Maar het is ook duidelijk dat daarin keuzes moeten worden gemaakt, die ook mee gedreven zijn door internationale en nationale afspraken en doelstellingen.

16. Geen middelen uit het Vlaams relancefonds

Chris Steenwegen vraagt of het plattelandsbeleid kan gebruikmaken van middelen uit het Vlaams relancefonds. Zo ja, bestaat er een overzicht van de plannen? En

voor hoeveel projecten 'Eetbare buurt' en 'buurten op den buiten' zijn er middelen in 2021 voorzien?

Minister *Zuhal Demir* deelt mee dat het plattelandsbeleid niet weerhouden is in het Vlaamse relanceplan. Er zullen dus ook geen middelen kunnen gebruikt worden die voor dit plan worden voorbehouden.

17. Agroforestry is geen plattelandsbeleid

Agroforestry werd volgens de minister specifiek uit het Bosdecreet gelicht om meer flexibiliteit te geven aan landbouwers die hierin willen investeren. Het specifiek inzetten op deze vorm van landbouw valt onder de bevoegdheid van minister Crevits.

DEEL III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN INDICATIEVE STEMMING OVER HET ONTWERP VAN DECREET

Tijdens de artikelsgewijze bespreking worden geen specifieke opmerkingen gemaakt en er wordt niet aangedrongen op een aparte stemming per artikel.

De aan de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid toegewezen onderdelen van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2021 worden aangenomen met 9 stemmen tegen 2, bij 2 onthoudingen.

Bart DOCHY,
voorzitter

Joris NACHTERGAELE
Joke SCHAUVLIEGE,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
AVP	Afrikaanse varkenspest
BRV	Beleidsplan Ruimte Vlaanderen
BVR	besluit van de Vlaamse Regering
CCIM	Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid
DGE	directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie
DG SANTE	Directoraat-generaal Gezondheid en Voedselveiligheid van de Europese Commissie
EFMZV	Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij
EIP	European innovation partnership
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
FAVV	Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
FIVA	Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquacultuur-sector
GBCS	geïntegreerd beheers- en controlesysteem
ggo	genetisch gemodificeerd organisme
GLB	gemeenschappelijk landbouwbeleid
GVB	gemeenschappelijk visserijbeleid
ILB	Informatienet inzake Landbouwbedrijfsboekhoudingen
ILVO	Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek
IVA	intern verzelfstandigd agentschap (van de Vlaamse overheid)
LARA	Landbouwrapport
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale
LIFE	L'Instrument Financier pour l'Environnement (van de Europese Unie)
LOB	Loketten Onderhoud Buitengebied
MER	milieueffectrapport
OIE	Wereldorganisatie voor diergezondheid
OKW	Omgevingskwaliteit
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
PDPO	Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling
SALV	Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij
SWOT	strengths, weaknesses, opportunities, threats
VAK	vastleggingskrediet
VEK	vereffeningskrediet
VEKP	Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030
VILT	Vlaams Infocentrum Land- en Tuinbouw
VIRA	Visserijrapport (van het Departement Landbouw en Visserij)
VLAM	Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing
VLIF	Vlaams Landbouwinvesteringsfonds
VLM	Vlaamse Landmaatschappij
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
vzw	vereniging zonder winstoogmerk
WSE	Werk en Sociale Economie (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)